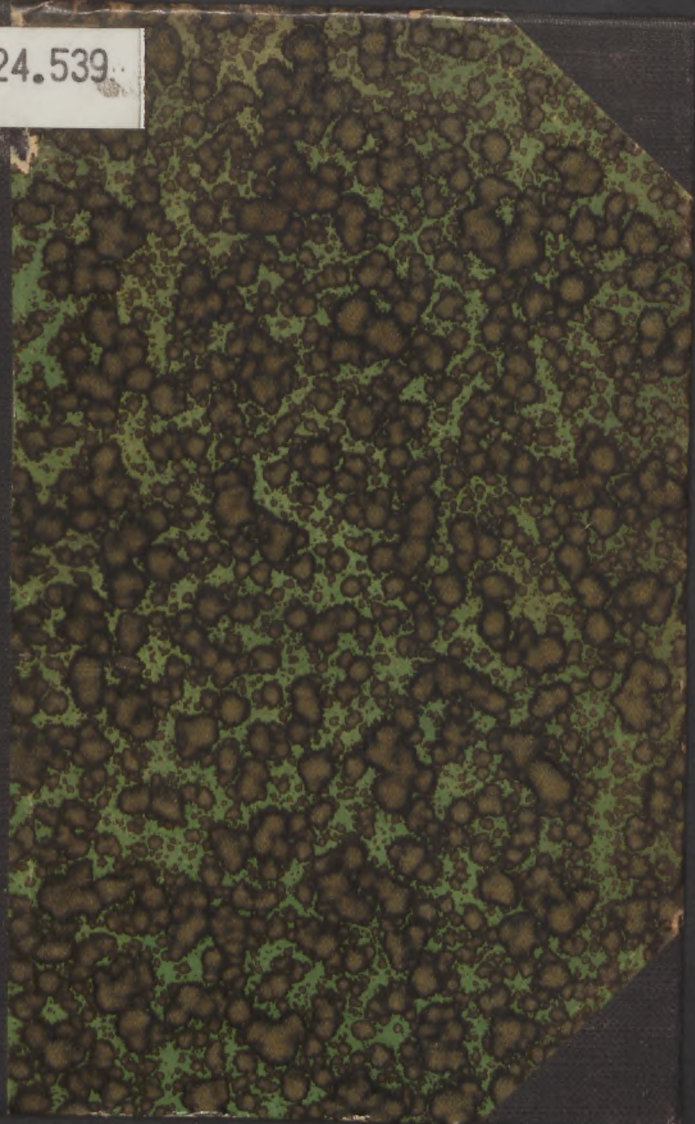
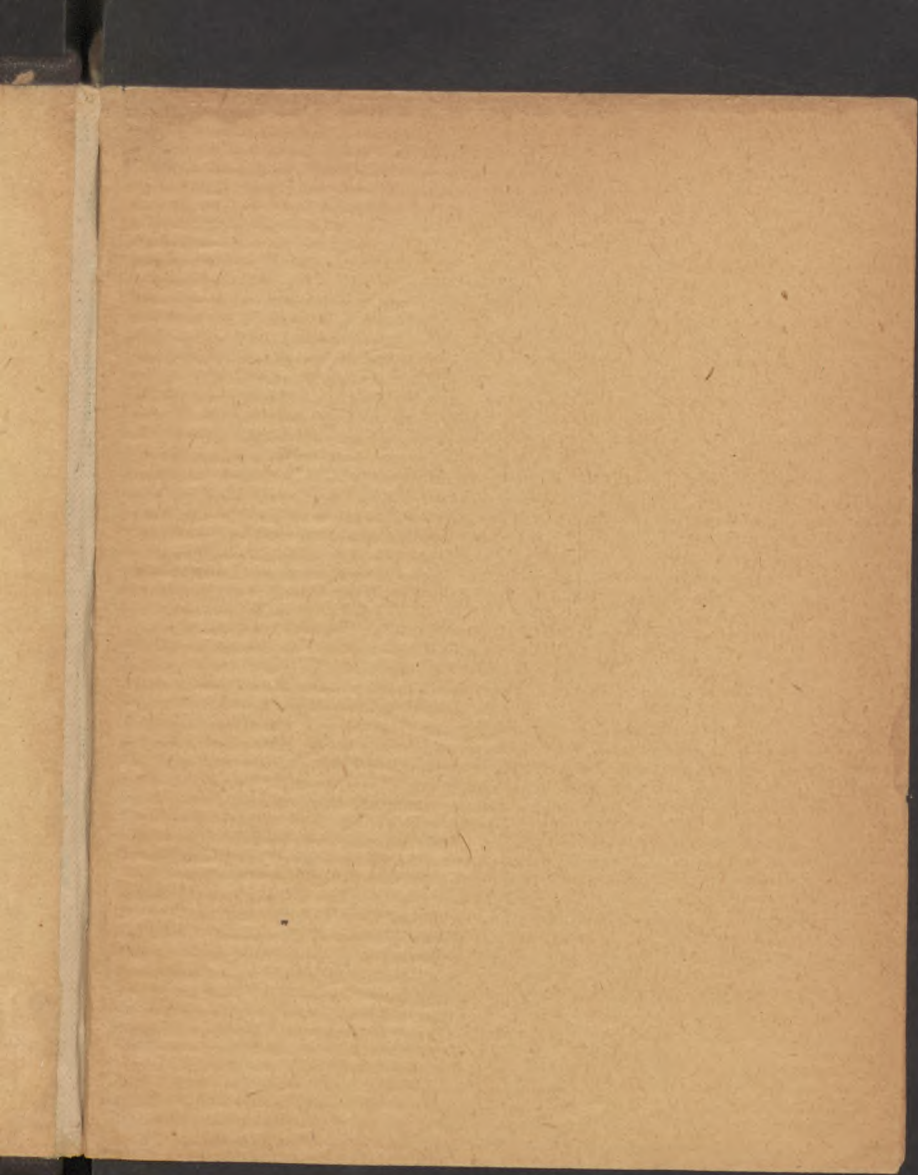
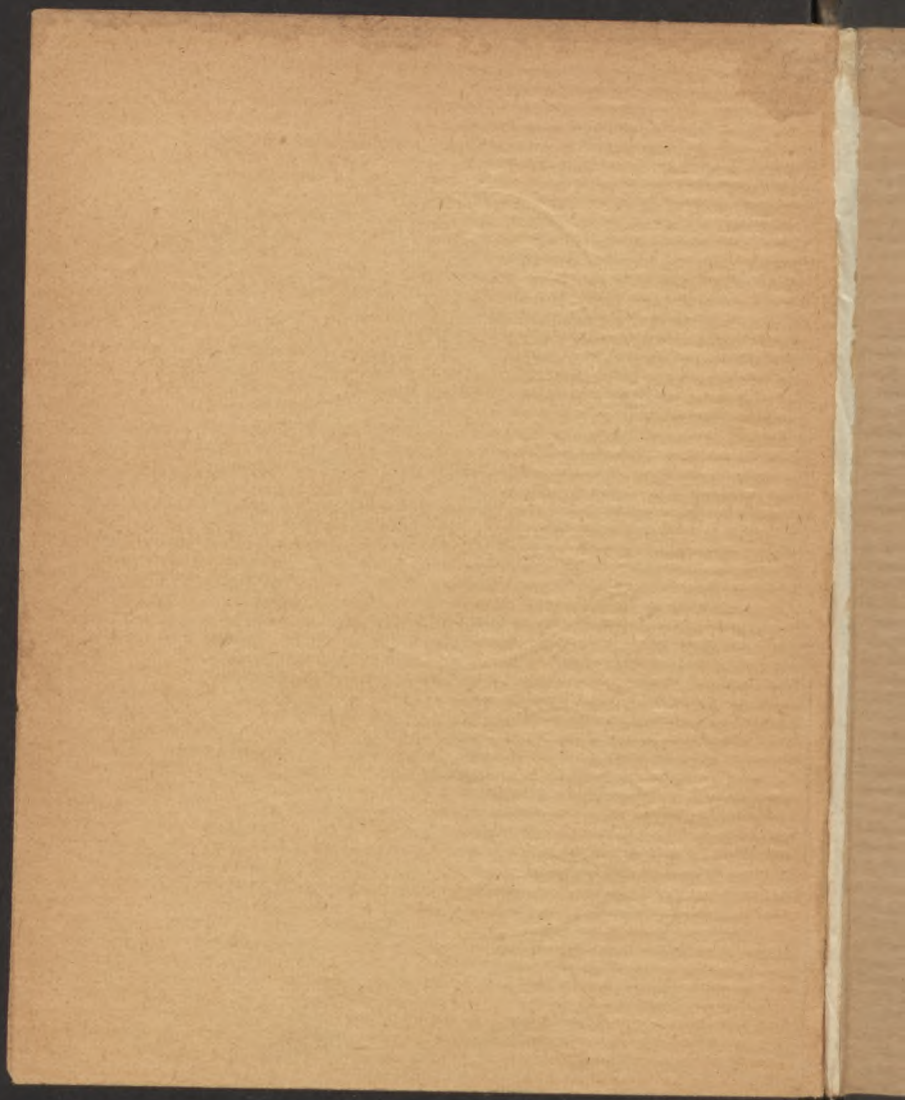


324.539



SZALATNAI és WEICHNER
UTÓDA WEICHNER GÉZA
KÖNYVKÖTÉSZEK
BUDAPEST
IV. ARANYKÉZ-UTCA 4.





82/169.
JÉZUS
ÖNARCKÉPEL,
hat
elmékedés

2

IRIA
IHJ VICTOR JÁNOS
1915



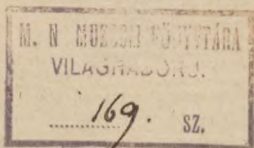


1915.
A LORÁNTFFY-ZSUZSANNA
EGYESÜLET KIADVÁNYA.



324.539

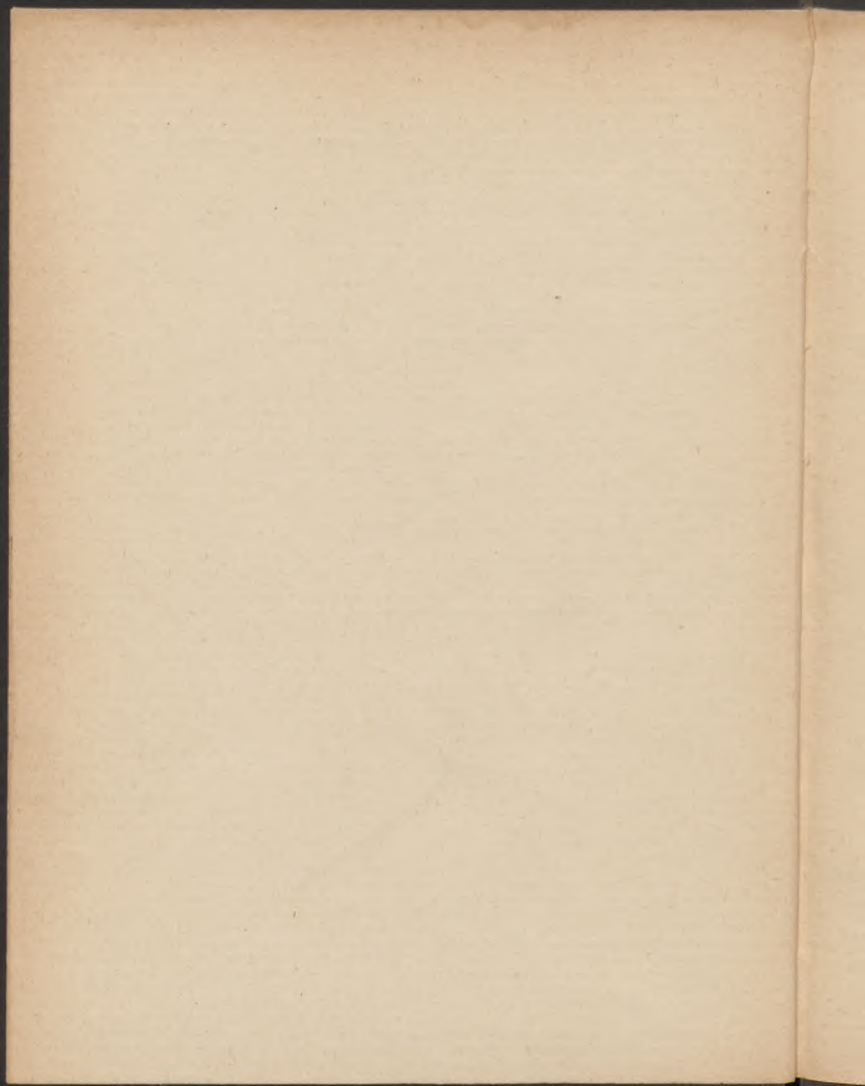
~~102.838.~~



Édes atyámnak,

aki eleitől fogva vezetőm volt a
Mester megismerésében, de akinek
a haza sebesültjei körül kifejtett
önfeledt fáradozása a Krisztusnak
szentelt élet új szépségeit láttatta
meg velem, fiúi szeretettel.

A nagy háború karácsonyán.

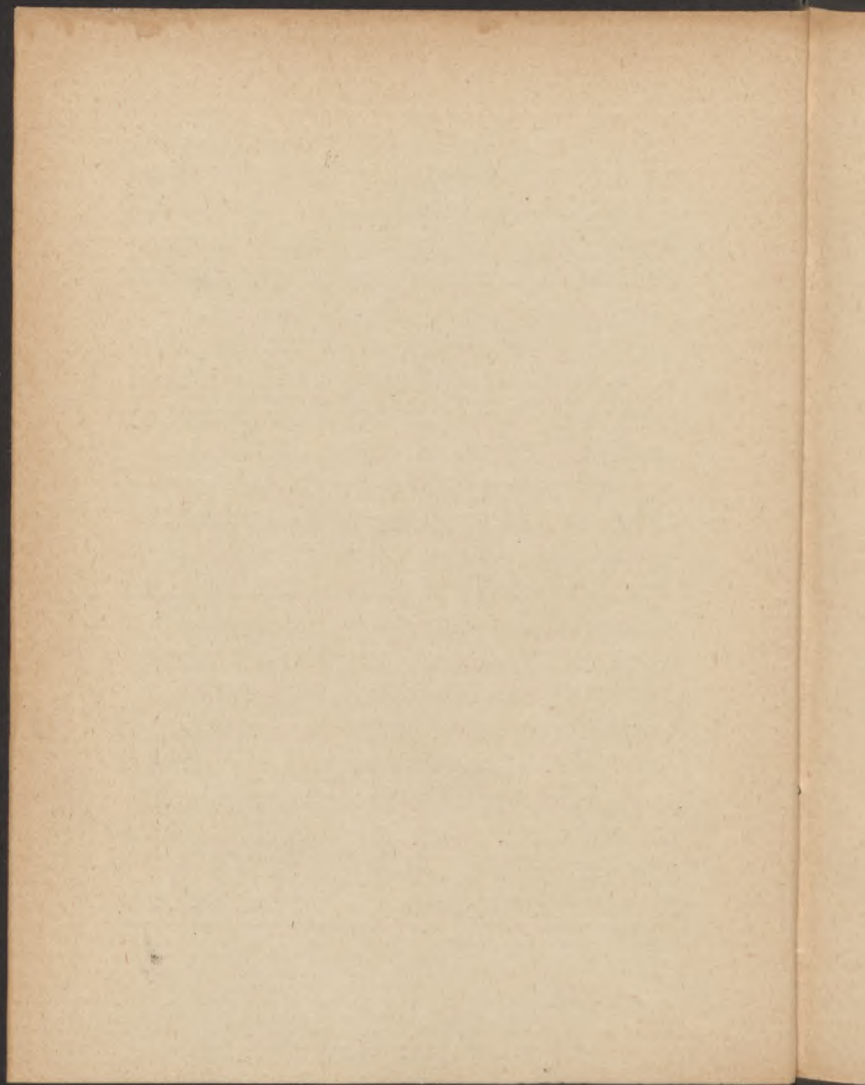


Ez elmélkedések annak a hat beszédnek a gondolatait foglalják magukban, melyet a budapesti Kálvin-téri templomban a háborús rendkívüli istentiszteletek során a Lorántffy Zsuzsánna Egyesület által rendezett istentiszteleti héten tartottam.

Kiadásukra többfelől felhangzott kívánság mellett különösen az a remény indított, hogy így hozzájárulhatok valamivel a Lorántffy Zsuzsánna Egyesület hadikórházának ügyéhez, melynek céljaira e könyv teljes tiszta jövedelme fordíttatik.

A beszédek tárgyát nem a háború nyújtotta. Az mindig aktuális volt is, lesz is, amióta és amíg az emberi léleknek dolga volt és lesz Jézussal. Azonban a tárgynak a háborús vonatkozásait feltüntetni — a beszédek céljából folyt. Sok van azért ez elmélkedésekben, ami egészen a mának szól és holnap már időszerűtlen lehet. De maradjon meg e nagy napok emléke gyanánt.

ifj. V. J.





Nagy festők művei között különös kíváncsisággal és érdeklődéssel viseltetünk azok iránt, amelyekben a művész önnön arcképét örökítette meg a vásznon. S ennek a fokozott figyelemnek, amelyet az önarcképek magukra vonnak, bizonyosan nem csak az a magyarázata, hogy az önmaga lefestésénél a festőnek különösebb ügyességet kell kifejtenie, melynek sikerét meg akarjuk csodálni; hanem sokkal inkább az, hogy ezek által a festmények által különösen mély bepillantást remélünk nyerni a művész lelki világába. Akármint

J e z u s ö n a r c k é p e i

fest a művész, belevisz abba valamit lelkéből. Egy-egy festmény legjelentéktelenebb mellékalakján, részletmozzanatán is felcsillan valami abból, hogy milyen gondolat és érzésvilágban élt az alkotója. És mert a nagy művész rendesen nagy lélek is, minden festményének az a legnagyobb értéke, hogy betekintést ad egy mély emberi életbe, nagy átélések, hatalmas érzések és belátások világába. De ha az ecset minden munkáján át így kisugárzik a művész lelke, milyen nagy várakozással kell ahhoz a képéhez fordulnunk, amelyen önönön arca vonásait vetette vászonra. Ezekbe a vonásokba biztosan beleöntötte mindannak a kifejezését, amit önmagáról tud és mérhetetlen sokat abból az öntudatlan, ösztönszerű önismeretből, mely még biztosabb és többetmondó, mint az öntudatos. Nagy művészek önarcképein ott ül az egész lelkük.

Az Evangéliumok lapjait forgatva nem szabadulhatunk meg attól a benyomástól,

hogy csodálatos képtárban járunk. Jézus beszédei és tanításai egyik képet a másik után állítják képzeletünk elé. Amikor szavaira figyelünk, nem csak halljuk azokat. Mindig van bennük valami látni való is. És minden apróság, amit élénk vetít, magán viseli az Ő lelkének bélyegét. Akármilyen művésze, az ablakká válik, amelyen át belenézhetünk az Ő belső világának csodás mélységeibe. A mezők liliomai, az égnek madarai, a vihar ostromától összeomló ház, a kenyérsütő háziasszony, a szeles időt hirdető pirosuló alkony, a piactéren játszadozó gyermekcsapat, a családi örömlakoma a visszatért tékozló fiú tiszteletére és a természetből és az emberi életből vett számtalan többi rajza, mellyel tanítását illusztrálja, — mind megtaníthatnak arra, hogy az Ő lelkén át szűrődve nézzük és szépnek, gazdagnak lássuk a világot, még legszürkébb kicsinységeiben is.

De találkozunk az Evangéliumok kép-

tárában önarcképekkel is. Elénk kerülnek hasonlatok, példázatok, képek, melyekre nem úgy önkéntelenül íródott reá valami Jézus egyéniségéből, hanem melyeknél egyenesen az volt a célja, hogy önmagát ábrázolja. Oda-odaállít a képzeletünk elé egy-egy rajzot, amelyben épen azt akarja feltüntetni, milyennek látja Ő önmagát, mit tart a maga életéről, milyen hivatást és szerepet akar betölteni az emberiség életében?

Nem találhatunk vonzóbb és terméke-
nyebb tanulmányi tárgyat az Evangéli-
umok területén, mint ezeket a képeket,
melyekben ilyen közvetlen egyenességgel
feltárul előttünk Jézus öntudata. Kétezer
év óta zajos az emberiség szellemi világa
azoknak a nézeteknek a vitájától, amelye-
ket az emberek felőle tartottak. És sokszor
feledésbe merült a vita tüzeiben a főkérdés:
Mint vélekedett Jézus önmagáról? Jézus
megismerésére a legegyszerűbb út az Ő
önismeretén át vezet.

A világháború napjaiban, annak külső és belső szorongattatásai közepette milliók szeme fordul megint ösztönszerűleg Ő feléje, akit az emberiség hosszú évszázadokon át úgy tapasztalt meg, mint minden teher elviselésére képesítő erőnek és minden szenvedést felderítő világosságnak forrását. S amint a jelennek súlyos, kinos tapasztalataitól, úgy a jövőnek homályos, ígéretekkal és kétségekkel vegyes kilátásaitól is Hozzá fordul tekintetünk. Ő nyithat meg és biztosíthat a jövőendő haladás számára is olyan pályát, mely méltó kárpótlást szolgáltat a jelen napok félelmes vérfizettségéért.

Időszerű tehát most, ha valaha, elmélyednünk annak megismerésébe, hogy önön állításai szerint mi akart lenni Jézus a világnak, mit nyújtott önmagában az emberiségnek.

Számos képe és hasonlata közül, melyet joggal „önarcképnek“ tekinthetünk, az alábbiakban csak néhány olyant szemelünk

J é z u s ö n a r c k é p e i

ki elmélkedésünk tárgyául, amelyeket az emberi életből lesett el Jézus, hogy öntudatának legfontosabb vonásait kifejezésre juttassa bennük. Legjobb szolgálatakat akkor teljesítették ez elmélkedések, ha olvasójuk kedvet kapott az Evangéliumok képtárában megkeresni Jézusnak más önarcképeit is és azok által beljebb hatolni az Ő ismeretébe, melyről Ő maga így szólt: „Atyám . . . Az az örök élet, hogy megismerjenek téged . . . és akit elküldtél, a Jézus Krisztust.”



Monda azért néki Pilátus: Király vagy-é hát te csakugyan? Felele Jézus: Te mondog, hogy én király vagyok.

Ján. 18, 37.

Jézus történetét és szavait olvasva, mindenki észreveszi, hogy egyik kedvenc „önarcképe” az volt, melyben királynak ábrázolta magát. Képzelete sokszor úgy festette le előtte azt a hivatást, amely az emberek között reá várt, mint az uralkodóét, aki királyi székéből hatalommal kormá-

nyozza országát, kinek akarata törvény az alattvalók számára, kinek ítélete végső döntés minden peres kérdésben, s akinek intézkedése védelmet és jólétet szerez népének.

Jézus nem járt új nyomon, amikor királyhoz hasonlította így magát. Már előtte is évszázadokon át ebben a képben rajzolódtott ki Izraelnek minden vágya és reménye. A Messiás, akit várt a zsidók sóvárgó tekintete, királyi alakban lebegett szemük előtt. A Dávid királyi székének örököse. Ha eljön, kezébe ragadja az uralmat és véget vet minden bűnnek és nyomorúságnak. Ellenállhatatlan erejével legyőzi ellenségeinek lázongását és érvényre juttatja mindenek felett országló akaratát. Amerre királyi pálcája elhat, nem lesz panasz az emberek között. Védője lesz az elnyomottaknak, megbosszulója minden igazságtalanságnak. Gondoskodása alatt virágzásnak lendül minden nemes, hasznos igyekezet és bőséges jólét költö-

zik az emberek közé. Boldogság és békeség lesz neki engedelmeskedni.

Az Ótestamentomnak e látomásait és ígéreteit Jézus be akarta teljesíteni. Vállalta ennek az országlásnak munkáját az emberiség életében és erről nem hagyott kétséget másokban sem. Legelső üzenete, melyet fellépésekor beharsogott nemzetének várakozó lelkébe, az volt, hogy bejelentette az óhajtott uralkodás megérkezését: „Térjetek meg, mert elközelgetett az Istennek országa!” S attól kezdve ezt az országot ismertette, hirdette és építette szavával és tetteivel. Eleinte úgy látszott, hogy hazája népe megadja erre a felhívásra a kedvező feleletet, felismeri benne a rég megígért Messiást és meghódol uralmának. De az első elragadó lelkesedés után csakhamar ritkultak körülötte a melléje csatlakozottak sorai és végül magára maradt tanítványainak maroknyi csapatával, — félreértve, mellőzve, üldözve. De ha környezete megvonta is tőle a királyi hódola-

tot és engedelmességet, ő nem mondott le királyi igényeiről. S amikor az ellenállás végső kitörésre készült, amikor utolsó jeruzsálemi útján tudta, hogy halála csak napok kérdése, utoljára még egyszer tüntető módon kifejezésre juttatta egész nemzetének közfigyelme előtt, hogy királyi tisztességre és hatalomra tart számot. Híveinek veleutazó kicsiny seregével, lobogó pálmagalyak között, virággal hintett úton, Hozsánna kiáltások kíséretében olyan ünnepélyes bevonulást rendezett Jeruzsálembe, mely szerény és hatástalan volt ugyan magában véve, de mégis ékesszólóan sokatmondó. Azt akarta vele odakiáltani fővárosa lakosságának és az akkor ünnepre odagyült egész nemzetnek, hogy ha keresztre feszítik is, Ő mégis uralkodni jön közéjük. És amikor megkötözve és meggyalázva ott áll a római világbirodalmat képviselő bírāja előtt és védekeznie kell a politikai zendítés vádja ellen, elhárítja ugyan magáról ezt a rágalmat: „Az én or-

szágom nem e világból való. Ha e világból való volna az én országom, az én szolgálaim vitézkednének érettem." De azért mégis országot bíró királynak vallja magát és Pilátus türelmetlenkedő kérdésére: „Király vagy-e hát csakugyan?” helyben-hagyólag felel: „Te mondod...”

*

Hogy Jézus magát így királynak tünteti fel és annak szerepét akarja betölteni az emberek között, az elsősorban abba enged mély bepillantást, hogy milyen felfogása volt az emberiség életéről, amint azt maga körül látta nyüzsgögni. Mit látott benne? Miben állapította meg legkiáltóbb hiányosságát? Országnak tekintette az emberiséget, melynek nincs királya. Birodalmat látott benne, mely nem találta még meg fejedelmét. Hiányzik az emberi életből az igazi kormányzás. Fejetlen anarchia, zűrzavar, kusza rendetlenség uralkodik ahhoz képest, aminek lennie kellene. Várja a világ

J é z u s ö n a r c k é p e i

valami hatalmas kéznek az eljöttét, mely rendbe, összhangba igazgassa az emberek megbomlott életét. Jézus királya akart lenni a világnak, mert úgy látta, hogy a világnak királyra van szüksége.

Látta, hogy az a kormányzat, mely alatt az emberek élnek különböző országaikban, a legjobb esetben, a legtisztább szándék mellett sem kielégítő. Gondoskodnak az uralkodók és kormányzók népeiknek sok szükségletéről. Teremtenek olyan állapotokat, melyek kedvező teret nyitnak az emberi élet sokoldalú kifejlődésére. Intézkedéseikkel orvosolhatnak sok szükségletet, terjeszthetnek sok áldást.

De mindezzel mégis csak az emberi élet felszínét tapogatják. Kormányzásuk és igazgatásuk nem hatol le az emberi élet mélységeibe. Vannak az embereknek szükségleteik, melyekről nem gondoskodik, nem is gondoskodhatik a földnek legnemesebb uralkodója, mert tehetetlen azokkal szemben. Vannak bajok az emberi életben, ami-

ket semmiféle kormány nem orvosolhat igazgatásával. Pedig ezek a bajok és szűkségletek az alapvetők. És az emberiség kezei a legkitünőbb uralkodás és kormányzás mellett is nyomorúlt nyikorgással, zötyögéssel és vergődéssel fognak útjukon haladni, míg meg nem jelenik egy olyan király, akinek gondoskodó intézkedései le tudnak hatolni az emberi lélek mélyéig.

Látta Jézus azt is, hogy az emberek a legjobb esetben is nélkülözik azt a hatalmi fórumot, mely minden vitás ügyükben kimondhassa a megnyugtató döntést. A legelkiismeretesebb igazságszolgáltatást is kijátssza a bűn. A legszigorúbb törvényvédelem kezéből is büntetlenül siklik ki témérdek igazságtalanság. Minden igyekeztük mellett is az emberek felett uralkodó hatalmasságok csak ügyetlen kísérletezést folytatnak, sokszor szinte szánalmas játékot űznek csak, amikor a bűnt elnyomni igyekeznek. Legfeljebb annyit érhetnek el, hogy a felszín világosságáról elrettentik a

gonoszságot. Leplezve, a sötétben meghúzódva tovább garázdálkodhatik az. Nincs az az ítélőszék, ahová minden panasz eljuthatna, amely minden ártatlan könnyet számon kérne. Nincs hatalom az emberek között, mely életüket olyan egyensúlyban és összhangban kormányozná, hogy az egyiknek boldogulása ne legyen a másiknak bukása és az egyiknek romlásából ne húzhassa a felvirágzás hasznát a másik. Nincs király, aki a teljes igazságosság útján békére vezetné az embereket.

Jézus megértette az emberiségnek azt a vajudó küzdelmét, ami egész történelmén végig vonul s amit úgy nevezhetnénk: „Küzdelem a kormányzatért.“ Próbálták népek és nemzetek megoldani a kormányzás kérdését a legkülömbözőbb módon. Nyugodtan rábízták olykor milliók a maguk életének az igazgatását, egy-egy följük emelkedett egyénre abban a remény-ségben, hogy az rátermett és képes erre a feladatra. Engedték, hogy egyesek és

családok magukhoz ragadják és megtartásuk felettük az uralmat, századokon át nem engedve szóhoz jutni másoknak véleményét a kormányzás dolgában. Aztán türhetetlennek bizonyult ez az önkényuralom. A fejedelmek magukban véve néha megfelelték a bizalomnak, de többször nem. A kiábrándult tömegek próbálkoztak új módokkal. A maguk kezébe vették a kormányzatot abban a reményben, hogy a nép önmaga legjobban tudja, mire van szüksége és miképen kell ügyeit a boldogság felé igazgatni. Igazgassa tehát önmagát a maga megbízásai szerint működő, maga által megválasztott szervei által. De kitünt, hogy az emberek nem megbízható bírák az önnön szükségéik és érdekeik dolgában sem és a legellentétesebb vélemények képviselőinek is igazat adnak. És nem egyszer megtörtént, hogy belefáradva a pártok nézetharcába, a tömeg lerázta magáról az önkormányzat egész gondját és megint oda vetette a hatalmat egy-egy

önkéntesen uralkodó fejedelem kezébe, ki meg tudta nyerni bizalmát. És ez a kísérletezés így folyik évezredek óta és ha valamit haladtunk emberi kormányzás dolgában, hát rájöttünk, hogy e szükséges rossznak különböző fajtái közül melyik még aránylag a kevésbbé rossz. De ha elolvassuk például, amit Herodotosz feljegyez a perzsák nagyjainak Dariusz trónralépte előtt arról tartott tanácskozásáról, hogy mikép rendezzék be a birodalom kormányzását: rá kell jönnünk, hogy az emberiség ma is szóról-szóra ugyanazokkal a nehézségekkel bajlódik, amelyeket jól ismert már a távoli ókorban. Nincs az országlásnak az az elképzelhető módja, amely kielégíthetne minden igényt. Mert nincs olyan országló személyiség, kinek uralma betölthetne minden vágyat.

Ha valaha, úgy napjainkban érte meg az emberiség az emberi kormányzat elégtelenségének bizonyosságait. A felettünk tomboló háborús vihar hangosan hirdeti,

hogy valami más hatalomnak az ország-
lása kell hogy bekövetkezzék még reánk,
ha reménykedni akarunk az emberi mű-
velődés jövőjében. Sohasem volt a világ
nagyjainak olyan nagy alkalmuk a béke
biztosítására. Évtizedek békés érintkezésé-
ben kifejlődött a külsőleg legszivélyesebb
és legbarátibb viszony a föld művelt nem-
zetei között. Hangosan követelte az em-
beriség legjava, hogy ezt a jóindulatú álla-
potot intézmények által maradandóvá kell
tenni. S amikor feltornyosultak a vészes
fellegek, milyen erőfeszítést és milyen lá-
zas munkát fejtettek ki az államok kor-
mányzói, hogy elejét vegyék a rettenetes
összeütközésnek. És nem lehetett. Holt-
testek ezrei, feldúlt országrészek, sebe-
sültek és inségtől sujtottak százezrei hir-
detik már eddig is az emberi világkor-
mányzás csődjét.

Mit remélhetünk a jövőben is a legszebb
megállapodásoktól és egyezményektől,
amelyekkel elejét akarnák majd venni még

egy ilyen, vagy ennél is rettenetesebb világháborúnak? Hol van az a hatalom, amely érvényt szerez majd ilyen okmányok papiros cikkelyeinek, ha azok ellen felkél a milliók mélyén szunnyadó nyers, erőszakos, önző ösztön? Hol van az a fórum, az a királyi szék, amelynek döntő szavára megjuhászodik majd fajok gyűlölködése és amelyik ellen nem emelkedhetik fel kapzsi birodalmak hitszegése?

A nagy világ óriási harcaitól le az egyéni élet kicsiny bonyodalmaig, végig minden közbeeső szűkebb és tágabb terület ügyein — Jézus mindenütt a király hiányát látta.

*

De ami ennél fontosabb: abban, hogy magát az Istenküldte király képében ábrázolta képzeletünk elé, kifejezésre jut Jézusnak az az öntudata, hogy Ő hivatva van az emberiség életében ezt a kiáltó szükségletet és ürt betölteni. Illetékesnek és hivatottnak érzi magát arra, hogy meg-

adja az emberi életnek azt az igazgatást, irányítást, mely boldogságot biztosít. Királynak nevezi magát, mert tud kormányozni, — ott is, ahol minden más kormányzat csődöt mond. Megvannak a törvényei az emberi élet számára és tudja azokról, hogy messze felülmulnak minden más törvény-kódexet. Megvan az erős vágya és akarata, hogy ezek a törvények ne csak elméleti érdekesség számba menjenek, hanem a gyakorlati valóságban érvényesülésre jussanak az emberek között. És megvan a hatalma, hogy ellenállást legyőzve meg is szerezze ez érvényesülést.

Csodálatosan bontakozik ki előttünk Jézus életrajzaiban személyiségének ez a fejedelmi, parancsoló jellege. A királyság lényege nem törvénybiztosította jogokban, nem karhatalomban, nem az uralkodói díszben és pompában, nem győzelmes hadseregben, nem az alattvalók hódolatában rejlik. Mindez nem tett még senkit sem igazán királlyá. Az igazi királyok és kor-

mányzók épűgy „születnek és nem lesznek“, mint a költők. Az egyéniségnek bizonyos lángelméjű rátermettsége, született képességek és azoknak öntudatos felhasználása teszi az igazi uralkodót. Az ókor egyik igazán nagy királyáról, Kyroszról azt jegyezték fel, hogy amikor nagyatyjának, a perzsa királynak, trónját féltő gyilkos szándékai miatt ismeretlenül, faluhelyen, paraszti sorban kellett felnevelkednie, a falu gyermekei a legelőn játszva őt tették meg királyuknak s ő mindjárt hozzáfogott szervezésükhöz, kit hadseregbe osztva be, kit házak építésével bízva meg, kit hirszolgálatra küldve, stb. A kormányzó és intézkedő lángész kitört belőle és nemsokára el is juttatta nagyatyja trónjára annak minden mesterkedése ellenére.

Jézus gyermekkoráról csodálatosképen csak azt tudjuk, hogy „engedelmes vala“ szüleinek. Ifjúságának hosszú esztendeit is a falusi műhely magányának és szerettei

társaságának szűk körében élte át. Amikor azonban megkezdődött nyilvános működése „a Lélektől hajtva“, teljes erővel kibontakozott belőle az uralkodásra termett egyéniség. Ettől kezdve úgy jár az emberek között, mint aki mindenkinek parancsol. Ahol megjelenik, ott az övé az intézkedés szerepe. Ami eseményben részt vesz, az az Ő akarata szerint folyik.

Kicsiny dolgokban épűgy kidomborodik személyiségének ez a királyi jellege, mint életének legnagyobb eseményeiben. Meghívják vendégül a kánai ifjú házaspár menyegzőjére. De alig telik el egy-két óra a lakoma folyamán: a vendégből a ház intézkedő ura lesz, aki utasításokat ad a szolgáltnak és az egész ünnepséget új irányba tereli. Elkéri kölcsön a parton dolgozó Simon halásznak csónakát, hogy abból folytathassa beszédét a part lejtőjén elhelyezkedett sokasághoz. De alighogy vége van a beszédnek, a csónak vendégéből megint a helyzet intézkedő ura lesz és

Simon kénytelen engedelmeskedni: „Mester... a te parancsolatodra levetem a hálót.” Segítségül hívják Jairus gyászoló házához és mihelyt beteszi oda lábát, övé a parancsoló szó. Látva a nagy zajjal gyászoló, siránkozó sokaságot, kirendeli őket a házból. „Monda nékik: Menjetek el innen!” Ő szabja meg, hogy ki lehet jelen a leányzó feltámadásánál és ki nem. És így tovább, akik érintkezésbe lépnek vele, kénytelenek a dolgok irányítását átengedni néki. Ahol Ő jelen van, nem lehet másé a vezető szerep.

Valahányszor vitás kérdésekkel kelep-cébe akarják rántani ellenfelei, mindig fölényes ura marad a helyzetnek. Elébe vezetnek egy tetten ért bűnös nőt. Mondjon véleményyt, meg kell-e kövezni azt a Mózes törvénye szerint? Ebből a törből — úgy gondolják — Jézus nem menekülhet, mert vagy a római, vagy a mózesi törvénnyel összeütközésbe kerül, akár „igen” a válasza, akár „nem.” De mihelyt a színe

elé érkeznek, kudarcot vall minden számításuk és néhány perc leforgása alatt megszégyenülten, lehorgasztott fővel somfordálnak el. Megpróbálják zavarba hozni nehéz problémáikkal, a császár adópénzével, a feltámadással, a „legnagyobb parancsolattal.” De kísérleteiknek mindig az a lefolyása, hogy Jézus a legelső percben kicsavarja kezükből a támadás fegyverét és maga szab eléjük magaválasztotta harcot, amelyből mindig leverve távoznak. Semmiféle helyzetben nem engedi ki a maga kezéből a vezetés szálait.

Parancsol a gonosz lelkeknek. „Némulj meg és menj ki belőle!” És szava rendet és nyugalmat teremt a megkínzott, megrontott emberi kedélyvilágban. Parancsol betegségnek. „Akarom, tisztulj meg!” — mondja a bélpoklosnak. „Kelj föl és járj!” — mondja a gutaiütöttnek. És szavának hatalma van. Parancsol a zivatarnak: „Hallgass, némulj el!” És a bömbölő szél engedelmeskedik. Parancsol a halálnak.

„Léányka néked mondom, kelj fel!” — Jairus házánál. „Ifjú, néked mondom, kelj fel!” — a naini gyászmenetnél. „Lázár, jőjj ki!” — a bethániai sirüreg előtt. És engedelmeskednek néki a halottak is. A kaper-naumi századost, a katonai fegyelem kemény emberét meglepi Jézusnak ez a parancsoló hatalma. „Csak szóval mondd és meggyógyul az én szolgám!”

Amikor az élet nagy kérdéseiről előadja a maga igazságait, mindig a törvényhozó fejedelem fellebbezhetetlen tekintélyével szól. Szembehelyezkedik még a legféltettebb, hagyományos tekintélyekkel is ezzel az egyszerű nyilatkozattal: „Én pedig ezt mondom néktek...” Ezzel ki van mondva az utolsó szó.

Amikor a látszat szerint úgy alakul a helyzet, mintha az ellenséges körülmények túlerejének áldozatul esnék Jézus, amikor elhallgat ajkán a parancsoló és intézkedő szó és erőszakos kezek bilincselik meg, verdesik meg és feszítik meg: feje-

delmi jelleme akkor is, sőt akkor még jobban érvényesül. Mert a látszat csalárd. Ő az utolsó napok szenvedései és a halál közepette sem áldozata a körülményeknek, hanem ura a helyzetnek. Mindez nem akaratára ellenére, hanem egyenesen az Ő akaratából és az Ő terve szerint következik be rajta. „Senki sem veszi el én tőlem az én életemet, hanem én teszem le azt én magamtól. Van hatalmam letenni azt...” Ő szabta meg a halálának helyét. Még Galileában jártakor híriül hozták néki, hogy az ott uralkodó Herodes élete ellen tör. Ő maró szavakkal visszaüzent Herodesnek, hogy szándéka hiábavaló. Ő előbb elvégzi kiszabott pályafutását s majd aztán fog meghalni, — de Jeruzsálemben. „Mert nem lehetséges, hogy a próféta Jeruzsálemben kívül vesszen el.” És ahogy megválasztotta a jelentős helyet, úgy megszabta a sokatmondó időt is halála számára. A jeruzsálemi nagytanácsnak, amikor összeült, hogy a kellemetlen tanító-

mester elhallgattatásáról tanácskozzék, az volt a határozata: „Ne az ünnepen, hogy zendülés ne legyen a nép között.” De Jézus úgy akarta, hogy halála, „az ő vére által való új szövetség” lévén, az ószövetség véres szabadulásának jelentőségteljes évfordulóján következze be. Husvét idején adott tehát alkalmat ellenfeleinek arra, hogy elfogják s azok kénytelenek voltak terveiket elejtve az övéhez alkalmazkodni.

Mindenre megvolt a maga terve és aszerint járt el. Tanácsot soha senkitől nem kért. És mások számára is mindig megvoltak a tervei és azokat parancsolólag terjesztette elő azoknak. Minden helyzetben, a legbonyolultabb kérdésekben is tisztában volt a legjobb eredményre vezető úttal s azért elvárta, hogy az emberek el fogadják az Ő igazgatását és irányítását. Annyira biztos volt afelől, hogy amit Ő akar, az a legfőbb jó az emberek számára, hogy feltétlen odaadó engedelmességet kö-

vetelt a legnehezebb, legkényesebb dolgokban is és tartózkodás nélkül beleavatkozott az emberek legbensőbb egyéni ügyeibe parancsaival. — Szétszakította családi kötelékeiket, elhívta őket kenyérkereső pályájukról, elválasztotta őket vagyonuktól, megfosztotta őket nyugalmas otthonuktól és mindezt olyan magától értődő tekintéllyel, mint akinek kétséghatározhatatlan joga van az emberi élet folyását igazgatni. „Kövess engem!” „És mindenét elhagyván követé Őt.” Olyan szeretetet és ragaszkodást kívánt meg, amely erősebb legyen a szülei, gyermeki, hitvesi szeretetnél is. Elvárta, hogy tanítványai oly teljes mértékben a rendelkezésére álljanak, hogy szükség esetén az életüket is letegyék érte, — amint kifejezte: „felvegyék a keresztet.”

Ezzel az uralomra termett, parancsoló, intézkedő személyiséggel, amelyet életének minden mozzanata elárul, akart beleilleszkedni az egész emberiség életébe.

J é z u s ö n a r c k é p e

Nem tudta, miért éljen a világ népe fejtelⁱ lenül, kusza zürzavarban, állandó harcban egymással, amikor itt van Ő? Ő elégségesnek érezte magát arra, hogy ha az emberek elfogadnák az Ő uralmát és alávetnék magukat parancsainak, minden zürzavaron keresztül tökéletes rend és békeség felé kormányozza őket. Hivatva és küldetve érezte magát a mennyei boldogság világbirodalmának felállítására és igazgatására.

*

Még egy fontos mozzanatot láthatunk kidomborodni a király képében, melyben Jézus önarcképét rajzolja meg. Nem csak azért tartja magát királynak, mert alkalmasnak és elégségesnek érzi személyiségét az egész emberiség tökéletes kormányzására, hanem mert tudja, hogy alkalma lesz ezt be is bizonyítani. Nem csak hivatásának, hanem győzelmének tudata is benne van a király képében. Tudja, hogy eljő az idő, amikor nagy képességeinek

megfelelő nagy köre is lesz akarata érvényesülésének; amikor csakugyan kezéhez jut az egész emberiség kormányzásának minden szála. Királyi igényeinek érvényt fog szerezni és minden nép hódolatával fog adózni néki.

Záloga volt ennek a jövőndő nagy, egyetemes győzelemnek az a győzelem, melyet első tanítványainál elért. Abban a kis körben valóban korlátlan király volt már. Talán nem értették meg, talán nem is kedvelték egyik-másik gondolatát, talán nem reménykedtek ügyének jövője felől. De engedelmeskedtek. Annyira a hatalma alatt állottak fejedelmi személyiségének, hogy minden kívánságát megtették és minden áldozatra készek voltak érte. Nem tudták elképzelni az életet nélküle. „Menjünk el és haljunk meg vele együtt” — ez volt a hangulatuk, amikor látták a közelgő véget.

Ilyen hadsereggel megvetve lábát a földön Jézus megindította a hódító hadjára-

tot a világ egész népéért. Meghagyta tanítványainak, hogy ne nyugodjanak addig, míg az egész emberiség életében nem jutott uralomra az Ő akarata és míg minden földi ügyben nem az Ő szava a döntő. „Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön. Elmenvén tegyetek tanítványokká minden népeket... tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek.“

Milyen eszközökkel remélte, hogy biztosíthatja az emberek ilyen egyetemes engedelmességét parancsolatai iránt? Nem használt fel külső eszközöket, anyagi erőt, befolyást, pénzt, fegyvert. Nem a földi királyságok mintájára akart uralkodni az emberek felett: kívülről befelé, hanem belülről kifelé. Amúgy gyorsabb eredményt érhetett volna el. Személyiségének varázserőjével talán néhány évtized alatt olyan külső világbirodalmat építhetett volna fel, amilyenről nem álmodott még a világ. És egy pillanatban fel is villant előtte ennek

a gondolatnak a csábító káprázata. Végighordozta tekintetét a kísértés hegyéről a világ birodalmain és azok dicsőségén. „Mindez a tied lehet.” De Ő átlátott az álnok ravaszságon. Tudta, hogy ilyen külső birodalom felállítása egyértelmű volna azaz, hogy lemond céljáról: az emberiség üdvösségre kormányzásáról. Külső hatalomra épített uralma époly tökéletlen és nyomorgó emberi életet hagyott volna meg, mint a világ egyéb országlásai. Ez annyi lett volna, mint beletörödni abba, hogy a bűn megmarad és átka: a boldogtalanság is tovább pusztít. Ez megalkuvás lett volna a sátánnal, sőt meghódolás előtte. „Távozz tőlem, sátán!” Inkább a kinosabb, hosszabb utat választotta, amely azonban a biztosabb és igazabb volt: az emberi lélek meghódítását. Nem lépett be a történelem üstökösszerű nagyjai közé hamar letűnő külső világhatalomnak, hanem alapított olyan birodalmat, melynek az idő múlása sohasem árthat. És egész

életén át nem volt számára bántóbb tapasztalat, mint az, ha akár a lelkesült tömeg, akár rövidlátó tanítványai, akár önön gyöngé teste le akarták téríteni a nehezebb útról és a könnyebb, olcsóbb hatalmat, a dicsőségben fürdő királyságot kínálták fel neki.

Nem sietett. Tudta, hogy halálával nem záródik le pályája. „Van hatalmam, hogy megint felvegyem életemet.” S azért hagyta a jövőendő évszázadok és ezredek számára a lassú, szívós, biztos hódítás munkáját. Hagyta egyelőre örvendezni ellenségeit kivívott rövidéletű győzelmeiknek. Eltürt a jövőért a jelenben minden szenvedést és szégyent.

Számított az igazság hatalmára. Amikor Pilátusnak fogalmat akart nyújtani arról, hogy milyen lehet az az Ő országa, mely „nem e világból való”, így szólt: „Én azért születtem és azért jöttem e világra, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én

szómra." Csak azt várta, hogy az emberek szeméről lehulljon a tudatlanság hályoga, hogy eloszoljon a hazugságok és tévedések éjszakája. Ha életünknek igaz tudatára ébresztheti őket, a bennük levő igazságérzet engedelmességre hajtja majd őket iránta. Aki szembesítette magát az élet valóságával, az belátja, hogy Jézus ennek az életnek egyetlen jogosult királya. Abban az Ő gondolatainak kell diadalra jutniok.

És számított a szenvedő szeretet hatalmára. Amint ott állott Pilátus előtt, talán már megostorozva, gúnyból rongyos palásttal, töviskoronával, nádvesszővel királynak felöltöztetve, valóban teljes tudatában lehetett királyi méltóságának. A római katonák nem tudták, milyen igazat mondanak, amikor a megcsúfolt Jézus előtt hajlongva incselkedtek: „Üdvözlégy király!” És Pilátus sem sejtette, hogy az a keresztfelirat, mely királynak nevezi Jézust, valamikor az egész világnak hódolat-

J é z u s ö n a r c k é p e i

teljes „Amen“-ét fogja kiváltani. Az a durva véres kereszt kétezer év óta hatalmasabb királyi székek bizonyult, mint akármilyen elefántcsont, vagy arany trónusa a föld kerekiségének. Annak a szeretetnek, mely onnan parancsol, ki állhatna ellent? Ki tudna engedetlen lenni, ha a Megfeszített követel bebocsáttatást?

Ki az, ki az, ki kopog?
Várj csak, várj csak, ki van ott?
Nézd egy vándor, ah de milyen!
Dicső, akár egy király.
Lelkem, gyorsan nyissad ajtód!
Kapud, ajtód nyisd ki már!
Nézd kezén a szegek helyét,
Szelid szemén kin, ború.
Vér patakszik homlokáról,
Fején töviskoszorú...

Amikor a nagy látomások apostola Patmosz szigetén meglátja Jézusnak beteljesedő világuralmát, a nagy királyi székekben úgy látja Őt maga előtt, mint a megöletett Bárányt. Drágább volt a hódításnak ez az

dra, de maradandóbb, örök eredményre vezetett.

*

Igazságának és szeretetének hatalmával így terjeszti közöttünk királyi országát, míg „e világnak országai a mi Urunkéi és az Ő Krisztusáéi nem lesznek, aki örökkön örökké uralkodik”; míg el nem jő az az idő, amikor minden háborús és vitás bajt el fog intézni ez a kérdés: „Mi a Jézus parancsa erre nézve?”; míg az emberek meg nem tanulják mindenütt e föld színén, hogy önmaguk és egymás boldogsága akkor a legteljesebb, ha királlyá teszik Jézust maguk felett és néki engedelmeskednek.



„Én vagyok a jó pásztor.”

Ján. 10. 11.

Ki előtt volna ismeretlen Jézusnak ez az „önarcképe?” A királyi palotának fényéből, a hatalomnak és uralomnak légköréből, ahol feltűnt előttünk az országát igazságban, békességben és virágzásban bíró fejedelem alakja, most kivezet Jézus a szabad természet ölére. Kivezet Galilea lankás domboldalaira, Judea szakadékos völgyeibe, vagy a Jordánon túli messzenyúló sík legelőkre, hol sűrűn feltűnik előttünk a jól ismert alak: a nyáját legeltető

pásztor. Ott találjuk reggeltől estig juhait mellett. Előttük jár mutatva nekik az utat s azok tömött sokaságban haladnak utána. Messze tekintő szeme kikeresi számukra a kövér puha legelőt s azok odaérve minden másról megfélemedező gyönyörrel élvezik a gondtalan bőséget. Ha perzsel a delelőre emelkedő keleti nap, a pásztor tud valami bozótól árnyas csermelyt, melynek partján üdítő pihenésre heveredhetik a nyáj. Ha ólálkodva valami ragadozó veszedelem közelgetne a juhok felé, a pásztor résen van, hogy ártalmatlanná tegye juhainak ellenségét. Biztonságban, jólétben, gond és félelem nélkül telnek a nyáj napjai. Ott van, aki mindenről gondoskodik, mindenben megvédi, minden dolgát intézi: a pásztor. „Ez az én képem. Ez akarok én lenni tinéktek” — mondja Jézus.

Az első pillanatra észre vehetjük a mély rokonságot a pásztor és a király képe között. Mind a kettőben az jut kifejezésre, hogy Jézus olyan vezető szerepre akar

jutni az emberiség életében, hogy az emberi élet minden ügye Ő tőle függjön és az Ő akarata szerint folyjék, mert csak ez biztosíthatja az emberi élet igazi épségét és boldogságát. A király is pásztora alattvalóinak. Uralkodása a semminél is rosszabb, nem csak haszontalan, hanem káros, ha nem abban áll, hogy ismeri népének minden szükségletét és gondoskodik annak kielégítéséről. És a pásztor is királya nyájának. Elképzelhetetlen a nyáj élete anélkül, hogy abban ne szüntelen a pásztor akarata érvényesüljön. Feltétlenül övé a döntés bármilyen kérdésben. Így mind a két alak a gondoskodó, intézkedő tekintélyes hatalom megtestesítője.

Sokat mondó tény az, hogy az Ótestamentum két legnagyobb kormányzó és uralkodó egyénisége hosszú időn át pásztoréletet élt. Mózes, aki az egyiptomi rabságból felszabadított és világtörténelmi misszióra megszervezendő Izráelben olyan súlyos kormányférfiúi feladattal állott

szemben, s aki annak megoldásában olyan törvényhozó és igazgató lángelmét árult el, mint alig még egy nagy alakja a világtörténelemnek: előzőleg negyven évig legettette ipának nyújtait. Ott tanulta meg a türelmes kitartást, a jó előre látó gondoskodó intézkedést, melyre oly nagy szükség volt későbbi munkájában. És Dávid, a zsidó királyság nagyságának megalapítója, úgy jelenik meg előttünk először, mint bethlehemi pásztorfiú. Amit atyjának nyája mellett tanult, a nyáj ellenségeinek hősielelkezését, a nyáj minden bajának körültekintő, bölcs eligazítását: azt alkalmazta később egy egész ország népének életében.

Amint az egész Ótestamentumon végigvonul e két kép rokonsága, úgy Jézus gondolatvilágában is összeszővődik egyik a másikkal. Csak egy példát: amikor arról beszél, hogy mint fogja gyakorolni beteljesedésre jutott királyi hatalmát a világ megítélésében, a pásztoréletből vett hason-

latra siklik át. „Mikor eljő az embernek Fia az ő dicsőségében... akkor beül majd az ő dicsőségének királyi székébe és elébe gyűjtetnek mind a népek és elválasztja őket egymástól, miként a pásztor elválasztja a juhokat a kecskéktől.”

Ugy hogy mindaz, amit a király képében kidomborodni láttunk, benne foglaltatik a pásztoréban is. Ha abból kiolvastuk Jézusnak azt az ítéletét, hogy az emberiség kellő vezetés nélkül zürzavarban él, úgy itt is. Amikor egyszer szélesebbkörű utat tett Galileában és annak falvaiban és városaiban feltárult előtte az emberi tömegek élete, ez volt a tapasztalataiból le-szűrődő benyomása: „Könyörületességre indula rajtuk, mert el voltak gyötörve és szétszórva, mint a pásztor nélkül való juhok.” És amint hivatva érezte magát arra, hogy fellépjen az emberiség keresett királyaként, úgy a pásztor képében is az a tudata nyilatkozik meg, hogy az emberek nem volnának „elgyötörve és szét-

szórva“, ha az Ő vezetése alatt állanának. Mint ahogy egy gondos, ügyes háziasszony tekinthet egy árvaságra jutott család elhanyagolt, rongyos ruhájú, neveletlen gyermekeire, vagy mint ahogy egy erélyes, tehetséges üzletember tekinthet egy fejét vesztett és azért bukás felé siető vállalatra: úgy tekintett Jézus az emberek életére. Ha egyszer a kezébe kerülne a vezetésük, ha reábíznák a gondoskodást, az intézkedést, ha alkalmat adnának neki, hogy megmutassa, mit képes belőlük csinálni! És amint a győzelmes király képében kifejezte azt a bizonyosságát, hogy valamikor az emberiség életét Ő fogja igazgatni mindenestől, úgy a pásztor képébe is belevonta végső diadalának gondolatát. Hirdette, hogy a világ akármilyen aklában tartózkodjanak is az emberiség nyájai, neki mindenütt vannak juhai. Azokat is egybe fogja Ő gyűjteni pásztori gondozása alá és „lészen egy nyáj és egy pásztor.“

Vannak azonban vonások, amelyek megkülönböztetik a pásztor képét a királyétól. Annak az irányító, igazgató szerepnek, melyet Jézus az emberek életében be akart tölteni, voltak jellemző tulajdonságai, amiknek kifejezésére nem volt elég megrajzolni a király képét. Hogy ezek a vonások is minden kétséget eloszlató világossággal kidomborodjanak, azért volt szükség a pásztor rajzára.

Mik a pásztor alakjának ez élesebben kitűnő vonásai?

*

Először is hangosan hirdetni akarta Jézus azt, hogy nem más szándék vezeti Őt uralmi törekvésében, mint az emberek legigazibb érdeke. A király parancsoló uralma nem egyszer kárát okozza alattvalóinak. Lehet rá eset, hogy egy fejedelem a maga szeszélyének érvényesüléséért, a maga hatalmának emeléséért elhanyagolja vagy egyenesen eltiporja népének boldogságát. A királynak tekintélye és az ország-

nak érdeke között áldatlan ellentét támadhat. Ennek a sötét lehetőségnek legutolsó árnyékát is el akarta maga felől hárítani Jézus, amikor a pásztorban tüntette fel a maga hivatását. Feltétlenül intézkedni akar az emberek felett. Követeli, hogy az Ő akarátának alá legyen rendelve minden emberi cselekedet és szó, sőt minden vágy, minden izlés, minden gondolat. De soha sem lehet oka senkinek attól félni, hogy ez az uralom bármiben is vesztesé tethetné. Az ember abban a teljes bizalomban teheti le Jézus kezébe életének a kormányzását, hogy ez az önnön legfőbb érdeke. Azzal a biztos reménnyel mondhat le arról, hogy valaha is valamit Jézustól függetlenül cselekedjék, hogy ezt a nagy lemondást soha, de soha nem lesz oka megbánni.

A pásztor akarata sohasem juthat ellentétbe nyájának érdekével. A pásztor képeben világosan látszik, hogy minden parancs gondoskodó jótétemény, minden vezetés áldó bölcsesség. Függetleníteni ma-

gát a pásztor tekintélyétől annyi a nyájnak, mint homlokegyenest a veszedelembe rohanni. Balgatag volna az a juh, mely pásztorától önálló akarna lenni, mert balgatag volna az a pásztor, aki nem akarná és nem tudná juhának a legjavát munkálni. Pásztor és nyáj között a legmélyebb érdekközösség áll fenn!

Gondosan hangsúlyozza ezt Jézus, valányszor egyenesen hasonlítja munkáját a pásztoréhoz. Amikor szembehelyezi magát népének uralkodó vezetőivel, kik nagy irányító befolyásukat önző emelkedésre és nem a nép boldogítására használták fel, éles különbséget von az igazi pásztor és a béres között. Lehet a juhoknak olyan irányítójuk is, kire nézve közömbös a juhok sorsa. Lehet, hogy olyasvalaki jár előttük, aki semmit sem kockáztatna, vagy áldozna a juhok védelmére. Ha veszedelem támad, első dolga a maga bőrének biztonsága; a nyáját azután széttépheti a fenevad. De ez nem pásztor, ez béres. Neki

„a juhok nem tulajdonai.“ Ő a bér fejében vállalta a szolgálatot s ha megkapta fizetését, „nincs gondja a juhokra.“ Más a pásztor, az igazi pásztor, akinek tulajdona a nyáj. Ő nem ideig-óráig vállalta el a juhok gondozását. Neki egész élete össze van forrva a nyájával. Ha nyája elvész, mindene oda van. Egész vagyona és becsülete azon fordul meg, hogy nyája egészséges, erős, megvédett, gyarapodó legyen. Multjának minden fáradsága, jövőjének minden vágya s azért a jelennek minden érdeke is nyájában van felhalmozva. Ezért nem fut el, ha látja jönni a farkast. Ezért kockáztat meg mindent, ezért „teszi le még életét is“, hogy nyájának ellenségét megsemmisíthesse. Nincs egyetlen intézkedése, mely iránt nyájának engedelmisségét követelné és nincs egyetlen lépése, melyre nyáját maga után hívná, amit ne a nyájnak boldogulásáért és fejlődéséért tenne.

Ugyanennek az érdekközösségnek a

gondolatát domborítja ki Jézus az elveszett juhról mondott példázatában is. Hozzá vagyunk ugyan szokva, hogy ne száraz érdeket, hanem a könnyörülő szeretetet lássuk az egyetlen elveszett juhát kereső pásztorban. A gyöngéd aggódás, a sóvárgó szájalom megtestesülése lett számunkra, amint ott hagyja a kilencvenkilencet és nyughatatlanul jár bozóton, szakadékon, pusztaságon és meredeken, míg rátalál a századikra. Mindebben nagy igazság van. Az emberi lélek megkeresésében Jézust csakugyan mozgatta és hajtotta a szeretetnek ez a megindító kiáradása. De mi itt inkább a valóságból, melyet a kép ábrázolt, viszünk vissza valamit magába a képbe és eltévesztjük némileg magának a képnek eredeti gondolatát. Jézus így kezdte e példázatát: „Melyik ember az közületek, aki...” meg nem tenné ezt. S hallgatói, akikről feltette, hogy a pásztor helyében egész természetesen ugyanúgy járnának el, egyáltalán nem a mély, kö-

nyörülő szeretet emberei voltak. Hideg, öntetszelgő, érzéketlen szívű farizeusok voltak, akik ép abban a pillanatban bigyesztették fel az ajkukat azért, mert Jézus felvette gondját a mindenkitől kitaszított és megvetett bűnösöknek. Példázatának főgondolata az volt, hogy ha ők tudnák, milyen nagy kincs minden emberi lélek, akármily mélyre sülyedt, nem kifogásolnák munkáját, mint ahogy magától értődik a pásztor csodálatos fáradozása, mert néki drága az az egyetlen juh is. Ezt megérthette a rideg, fásult farizeus esze is, ha szive nem is. A pásztornak érzékeny veszteség egyetlen juhnak pusztulása is. Azért nem mond le róla. A pásztornak érdeke az utolsó juhnak biztonsága is. Azért nem kell a juhnak csüggednie és kétségbeesnie, akármily veszedelembé sodorta is magát könnyelműségével.

Ezt akarta elsősorban is hirdetni Jézus a pásztor képében az embereknek: van egy hatalom, melynek törekvése egy az

ő boldogságukkal, mely mindenét felteszi arra, hogy az emberi élet biztonságban legyen, mely azért keres feltétlen érvénysülést közöttük, hogy megmutassa, milyen csodálatosan meg tudja áldani őket.

Ha ezt a gondolatot meg tudnók ragadni ezekben a napokban, amikor a világtörténelmi események vaskerekei oly könnyörtelenül keresztülgázolnak sok ezer élet boldogságán! Mindig voltak elegenden, de mennyivel többen vannak most, akik úgy érzik, akiknek úgy látszik, hogy életük helye csak a sors játszó kezében; hogy senki nem törődik velük, senki nem tart rájuk semmit, senki nem szereti őket. És mégis, hazugság és tévelygés ez a csüggeteg vigasztalanság. Nem igaz az, hogy boldogságod senkinek nem érdeke rajtad kívül! Van fölötted egy gondoskodó, vezető pásztor, akinek távolról sem „mind-egy“, hogy miképen éled életedet, aki „letette az Ő életét“ is azért, hogy valóban „életed legyen és bővölködjél“, hogy „meg

A p á s z t o r

*tartassál, ki- és bejárj és legelőt találj.”
Mint a villám az éjszakát, úgy deríthetné
fel ez a gondolat százezrek gyászát és
nyomorát, — ha feleszmélnének megér-
tésére.*

*

Egy másik vonás Jézusnak intézkedő,
irányító hatalmában, aminek kidomborítá-
sára a király képénél sokkal alkalmasabb
volt a pásztoré, annak egyéni elbánása.
A király szeme nagy tömegeket áttekint,
de épen ezért könnyen átsiklik egyéni
alattvalói felett. Intézkedhetik olyan bajok-
ban, melyek alatt közösen szenvednek
egész néprétegek. Gondoskodhatik olyan
szükségletekről, amelyek hosszú időn át
fennforognak milliók életében. De vajmi
ritka eset az, amikor egyesek is eléje ke-
rülhetnek a maguk külön ügyes-bajos dol-
gaikkal és ki várhatná el tőle, hogy a ki-
csiny életkörökben máról holnapra válta-
kozó nehézségekhez mindig alkalmazkodni
tudjon országlásával. Ebben azonban nem

akart a királyhoz hasonlóan uralkodni Jézus. Ő nem tömegekkel, hanem külön minden egyes emberi élettel akart foglalkozni. És nem nagy általánosságban, hanem az élet szünetlenül módosuló legkisebb részleteihez simulva akarta keresztülvinni gondoskodó uralmát az emberek között.

Ezért rajzolta meg magáról a pásztor képét. Az igazi pásztornak van szeme külön megfigyelni a nyáj minden egyes tagját. Mindjárt észreveszi, ha az egyik kedvetlen és ellankadt és aszerint biztatja a fárasztó úton. Nem kerüli el figyelmét, hogy amott egy másik szokatlanul vigyázatlan és különösebb őrizet alatt tartja az út bozótos kanyarulatánál, hol könnyen elmaradozhatnék. Meglátja, ha felsebzi a lábát valamelyik és kimélve segíti elviselni a szükséges erőfeszítéseket. Megérti, ha bégetésük panaszt jelent, meg, ha örömet fejez ki.

Milyen gondosan emelte ki Jézus ezt a vonást is, amikor élénk állította a jó pász-

tor képét. Egészen egyéni viszony, a közvetlen ismeretség kapcsolata áll fenn közte és juhái közt. „Én ismerem az enyéimet és engem is ismernek az enyéim.” És milyen hangosan hirdeti ezt a gondolatot is az elveszett juhnak története. A kilencvenkilencnek sokadalmából a pásztor éles szeme hiányozni látja a századikat. És egész külön intézkedés, gondoskodás tárgyává teszi azt az egyetlen, míg ismét biztonságba nem helyezte az akol védelmében.

Megkapó végigolvasni az evangéliumok történetét abból a szempontból, hogy mint használta fel Jézus legelső tizenkét tanítványának körében azt a döntő befolyást, azt a vezető hatalmat, melylyel magához kapcsolta őket. Mindenek felett ott fénylik a rajtuk végzett munkáján az egyéni pásztori gondoskodásnak ez a bélyege. Ott van mindjárt elhívásuknak története. Ahány különböző jellem, annyi új meg új módot használ fel arra, hogy tanítványaivá tegye

őket. Amennyire a szegényes feljegyzések-
ből összeállíthatjuk, minden tanítványnak
egész külön története bonyolódik le sze-
meink előtt. Ott van például Péter nevel-
tetése. Hogy szemmel tartotta Jézus ennek
a heves vérű, erőből duzzadó, de ingatag
tanítványnak a lelki fejlődését. Szólott
hozzá biztató ígérettel, amikor büntudatá-
nak súlya alatt lábaihoz roskadt: „Ne félj!
Mostantól fogva embereket fogsz!” Szó-
lott hozzá méltányló dicsérettel, amikor
bizonyságot tett hitéről: „Boldog vagy Si-
mon, Jónának fia...” Szólott hozzá fel-
háborodott tiltakozással, amikor a keresz-
tútjáról le akarta Őt téríteni: „Távozz tő-
lem, sátán!” Szólott az előrelátó gondos-
kodás óvó hangján, amikor veszély fenye-
gette a lelkes tanítványt: „Simon, Simon!
A sátán kikért titeket, hogy megrostáljon,
mint a búzát; de én imádkoztam érte,
hogy el ne fogyatkozzék a te hited...
Szólott hozzá a fájdalmas szemrehányás
bús-beszédes tekintetével, amikor Simon

Péter hánytorgatott hűsége tagadássá om-
lott össze. „És kimenvén Péter, keservesen
sira.“ Szólott hozzá különösen a feltáma-
dás utáni megjelenésében, melyben meg-
bocsátólag megújította Péter felséges hiva-
tását. „Simon, Jónának fia, jobban sze-
retsz-e engem ezeknél? ... Legeltesd az
én juhaimat!“

És az egész tanítványi kör felett milyen
éber figyelemmel intézkedett és örködött
mindig a fennforgó szükségletekhez alkal-
mazva tanításait és cselekedeteit. Jól tudta,
mikor gyengül hitük és olyankor csoda-
tevő hatalmának egy-egy elragadó tetté-
vel erősítette őket. Jól tudta, mikor csa-
pong lelkesedésük felületes, félszeg láng-
gal s olyankor egy-egy komoly szavával
le tudta azt lohasztani igazi értékére.
Észrevette, ha a környezet romboló hatása
kikezdette életüket és féltő óvással tartóz-
tatta őket „a farizeusok kovászától“: a kép-
mutatástól. Rajta tartotta szemét önálló
lelki életük fejlődésén s amikor eljött az

ideje, elküldötte őket súlyos megbízatással prédikáló utazásokra. Viszont, amikor a munka sodrában megfogyatkozni látta lelkiük erejét, félrehívta őket magával a puszta magányos csendjébe pihenni. S amikor közeledett a nehéz, erőszakos elszakadás órája, milyen gondosan sietett előkészíteni őket vigasztaló szavával. „Nem hagylak titeket árvául...” „Ne nyugtalankodjék a ti szívetek. Békességet adok néktek...”

Igy járta velük az együtt töltött esztendőnek útját. Minden egyén számára és minden helyzet számára megvolt a gondoskodó intézkedése, a védő parancsa és végül odaállhatott a mennyei Atya elé ezzel a pásztori számadással: „Akiket nékem adtál, megőrizém és senki el nem veszett közülük, csak a veszedelemnek fia...”

Oh, hogy megtapasztalná mindenki, aki az Övének tartja magát, ezt a legkisebb részletekig menő pásztori gondoskodást! És hogy vonzana ez még sokakat az Ő

A p á s z t o r

pásztorbotjának uralma alá, akik nem rendelték még alá életüket az Ő akaratának!

*

Még egy vonas domborodik ki a pásztor képében, mely a királyében homályban maradhatott esetleg: Jézus nem akarja erőltetni az emberek életére a maga uralmát, hanem készséges, önkéntes odaadást vár el tőlük. A király mögött, még ha nem is kerül sor erőszakos karhatalom alkalmazására, mégis ott áll a hatalom, amely kényszerít parancsoló törvényeinek betartására és intézkedéseinek elfogadására. Sokszor megtagadnák az alattvalók az engedelmisséget, ha nem éreznék magukra nehezedni azt a hatalmat, mely a fejedelemben összpontosul. Vajjon, amikor Jézus olyan korlátlan fennhatóságot igényel az emberi élet felett, nem nyomaskodik-e reánk szintén ilyen hatalmi teherrel? Nem veszít-e szabadságából az a lélek, ki felett Urrá lesz? Erre az aggoda-

lomra is megnyugtató feleletet akart adni Jézus a pásztor rajzában.

A nyáj nem azért követi pásztorát, mert ellenkező esetben büntető következményeket kellene elszenvednie, hanem mert tudja, hogy a pásztornál van élete, fenmaradása, védelme. A pásztornak elég elindulni és a nyáj megy utána. Elég szólni és a nyáj siet hozzája. Az a zavarodott, bamba, tétova birkanyáj, mely az imént egymást lökdöste keresztül-kasul, attól kezdve, hogy a pásztor megjelent előtte, céltudatos, értelmes tömeggé látszik átváltozni. A pásztor lépései irányt szabnak nekik és mind egyfelé igyekszik: utána. Nyüzsögve szoronganak mennél közelebb hozzája, hogy el ne maradjanak irányításától. Mindegyik mellette akar haladni, az oldalához simulni, a keze ügyébe esni, hogy egész biztosan élvezhesse vezetését, oltalmát, gondoskodását. Ragaszkodnak hozzá az életösztönnek hatalmas vonzódásával.

Igy látta Jézus is az emberek viszonyát magához. „A juhoknak pásztora... a juhok hallgatnak annak szavára; és a maga juhait nevökön szólítja és kivezeti őket; és mikor kivezeti az Ő juhait, előttük megy és a juhok követik Őt, mert ismerik az Ő hangját. Idegent pedig nem követnek, hanem elfutnak attól, mert nem ismerik az idegenek hangját.“ „Én vagyok a jó pásztor és ismerem az enyéimet és engem is ismernek az enyéim... hallgatnak majd az én szómra.“ „Az én juhaim hallják az én szómat... és követnek engem.“ Így tért vissza újra meg újra arra a gondolatra, hogy az emberi lélek ösztönszerű készséggel fog hajlani az Ő akarata felé. Feltételezett valamit az ember mélyén, amittől visszhangot várt a maga hívó szavára. Bizott abban, hogy amint a mágnestű minden ingadozás és lengés után megállapodik és az északi sark felé mutat, mert érzi, hogy oda tartozik, ott van az ő nagy rokonhatalma: úgy az emberi szív is előbb-

utóbb minden egyéb vonzó erőt legyőzve, Ő feléje fogja fordítani odaadó, engedelmes hódolatát. Nem kételkedett abban, hogy az emberek bizó ragaszkodással fogják letenni kezébe életük egész folyásának irányítását, mert megsejttették és felismerték, hogy csak nála vannak feltétlen biztonságban.

Életének tapasztalatai bőségesen igazolták is ezt. Így érthetjük meg azoknak az első találkozásoknak csodálatos történetét, melyek tanítványai előtt megnyitották követésének útját. Megismertek vele — és attól kezdve az övéi voltak. Nehány szó váltása elég volt, hogy ez a vallomás törjön elő lelkükből: „Rabbi, te vagy az Isten Fia, te vagy az Izrael királya.” Egy pillantás, egy röpke hívás: „Kövess engemet” elég volt, hogy mindenüket elhagyva utána menjenek. Kezének első érintésére megmozdult valami a lelkek mélyén, egy titkos rugó, mely feléje hajtott.

Akik csak hírből ismerték, azokban is

felébredt a hallottak után ez a sóvárgás feléje. Szavait hallgatni, igazságait megismerni egymást taposva tolongtak hozzá az emberek messze földekről. A legromlottabb, bűnök mótelyétől át meg átmardosott lélekben is megpendült Jézus közelgetésére az a húr, mely még tisztulásról, boldogságról, reménységről zengett és siettek hozzája, hogy bocsánatot találjanak nála. A földi jólétben elhízott lelkű, fásult, kihűlt Zakeusok is új sóvárgásra, új kíváncsiságra ébredtek, ha remélték, hogy alkalmuk lesz Jézussal találkozni és kimentek elébe az útra. Nyughatatlan, lázas lelkeket vonzott hozzája az Ő isteni békessége, melynél megpihenni reméltek harcaik után. S a távol idegen görög fiaiban is megszólalt a vágy: „Látni akarjuk Jézust!”

Igaz, hogy Ő megrostálta ezt a körülötte szorongó sokaságot. Nem csak pillanatnyi vonzalmat, hanem engedelmességet kívánt. Sokan elnémitották lelkük job-

bik szavát, mely Jézushoz hajtotta őket és „hátraállottak.“ De akik betöltötték az engedelmes hűség feltételét, azok rájöttek, hogy nem csalta meg őket az a belső szózat, mely Jézusról nekik bizonytságot tett. Mennél többet voltak vele, annál inkább megtapasztalhatták, hogy a „jó pásztor“ kezébe jutottak. Nőttön-nöttek ugyan bennük a léleknek igényei, vágyai, de azokkal együtt nőtt a kielégíttetés is. Megtanulták a legnagyobbat, az örök életet éhezni és szomjuhozni, de megtanulták azt Jézusban meg is kapni. Semmi nem szakíthatta el többé őket tőle. Ő próbára tette egyszer ragaszkodásukat. Alkalmat adott nekik arra, hogy távozzanak, ha terhükre van követése, ha csalódtak benne. S ez volt a válasz: „Uram, kihez mennénk? Örök életnek beszéde van tenálad!“

Nem igázza le Jézus uralma a lélek szabad akaratát. Sőt egyenesen felserkenti dermedt álmából és a legmagasabbra kifejleszti az önkéntes odaadásnak ezt a ké-

pességét, hogy azzal kapcsolja magához életünket. Engedelmeskedünk néki, mert nála élet van és mi az életet kívánjuk és választjuk a tengődés és nyomorgás helyett.

*

Lehet-e időszerűbb üzenet számunkra a tomboló világháború napjaiban, mint a pásztor Jézusról szóló örömhír? Amikor életünk folyása olyan bizonytalanná vált, amikor minden tervünk értéktelenné, minden reményünk kétségessé, minden javunk fenyegetetté lett: nem most kell-e megértenünk, hogy van életünk számára ilyen megbízható vezetés, mely boldogságunkat munkálja? Az fogja megállni belső kár nélkül ennek a próbának idejét, akár éri külső csapás, akár nem, aki reá tudja bízni élete folyását Jézus kormányzására, aki megtanulta neki engedelmeskedni és a többivel nem törődni, mert arra már „néki van gondja.”

Jaj annak, aki érintetlen maradt a há-

borús vihar hullámcsapásaitól és csendes biztonságát, melyben védve maradt élete, családja, vagyona, nem Jézus vezetése alatt élvezi! Jobb volna akkor együtt szenvednie a hontalanná váltakkal, gyászbaborultakkal, halálveszélyben forgókkal! Mindentől megkimélve maradni, míg mások mérhetetlen szenvedéseken és veszteségen esnek át és e kiváltságos helyzetben mégis elzárkózni Jézus pásztori hívásától: ez oly lelki megkeményedés, melynél kívánatosabb a testnek száz sebe. Aki tehát „csendes vizek mellett“ üditheti szívét örömmel és békességgel, míg a látóhatáron villámok cikkáznak és mások feje felett öldöklő zivatar csattog; aki „füves legelőkön“ nyugszik és élvezi minden szükségletének kielégíttetését, míg másutt le van tarolva, le van perzselve a fű és az inség vicsorítja fogait ezrekre; akinek „lelke megvidámul“ és gyönyörködhetik a békés idők megszokott kis és nagy boldogságaiban, míg mások temetik halottaikat, kutatják elve-

szetteiket, siratják csonkabonkáikat; akitől így intézkedett a gondviselés: az emelje fel szemét, szívét és zendítsen reá a hála énekére: „Az Úr énnékem őriző pásztorem; azért semmiben meg nem fogyatkozom.” Lássa meg minden egyes ilyen jótéteményben és áldásban azt a gondoskodó szeretetet, mely boldogságát munkálja és adja oda egész életét ennek a kegyelmes gondviselésnek a kezébe, hogy még több, nagyobb, gazdagabb öröme juthasson.

És kell-e arról szólani, hogy miért időszerű a pásztorról szóló igazság azok számára, akik nem maradtak így megkímélve a szenvedéstől? Mi nyújthat vigasztalást azoknak, akik már nem várhatják vissza a harcba bocsátott szeretteket? Mi adhat erőt azoknak, akik otthont, vagyont elvesztettek az ellenségdulta földön? Mi békítheti meg sorsukkal azokat, akik egy egész életen át magukkal fogják hordozni testükben a háború szo-

morú emlékeit, a munkára képtelenné tevő sebeket, a nyomorék tagokat, a megrok-kant idegzetet? Van-e számukra más segítség, mint hogy felismerjék életük felett azt az isteni igazgatást, melyet Jézus hirdetett? Azt kell megérteniök, hogy van olyan gondoskodó hatalom felettük, mely minden vészen és veszteségen át is boldogságukra törekszik. Meg kell látniok a jó pásztort, aki ha egyszer gondjára bízta valaki üdvét, ezt mondja: „Senki ki nem ragadja őket az én kezemből.“ Senki. És semmi. Oh hogy azok, kiket az útjuk most fájdalmak mélységeinél és a kétségbeesés szakadékainál vezet el és akik nem tudják, amint a mind szűkebbre szoruló ösvényen, mind sötétebb borulat alatt haladnak tova, hogy melyik bozótból támad rájuk újabb rém, melyik odúban ólálkodik még nem tapasztalt nagyobb borzalom: megtanulnák ezt az éneket: „Még ha a halál árnyékának völgyében járok is, nem félek! Nem félek!... Mert te velem vagy!...“

A te vessződ és botod, azok megvigasztalnak engemet!"

Végeredményében a háború zivatarának búgó zajából is a pásztor hangja szól felénk: Siessetek hozzám, hogy megvédhesselek! Kétezer év óta millióknak és millióknak életét igazgatta el minden szenvedésen és küzdelmen át a békességre és üdvösségre. Nyájában van még hely a jelenkor „pásztor nélkül“ „szétszórt és elgyötört“ lelkei számára is. Boldog, akinek szíve mélyén visszhang csendül a pásztor hívására. Aki követi Őt, amerre szólítja. „Az igazságnak útján fogja vezérelni az Ő nevéért“ teljes életében. Oltalma lesz a jövőben lappangó minden ismeretlen veszedelemben is. És végre, mikor megcsendül az estharang, haza fogja vinni, hogy számot adjon róla az örökkévaló Atyának: „Akit nekem adtál, megőrizém... El nem vesztett.“ Megmentve, boldogítva, biztosítva örökre!



A MAGVETŐ.

„Aki a jó magot veti, az
Embernek Fia.”

Máté 13, 37.

Ez az önarckép is a szabad természetben, a napfényes ég alatt született meg. Föl s alá méri kitartó, nyugodt lépteivel a hosszú barázdákra feltört szántóföldet a napbarnította földműves. Közben bele-bele markol felkötött köntösének ölébe, vagy a baljában tartott kosárba és lépteivel szabályos ritmusba összefolyó mozdulatokkal szórja jobbra is, balra is a drága vetést a földnek feketén pirosuló barázdáiba. „Ez a magvető én vagyok. Az ő munkája épen

az, amit én el akarok végezni." Így állítja szemünk elé ebben a képen önmagát Jézus.

Senkinek figyelmét nem kerülheti el, ha felületesen is végig lapozza az Evangéliumokat, hogy milyen mély nyomokat hagyott Jézusnak gondolatvilágán a falusi környezet, melyben felnvelkedett. Amint megpróbáljuk elképzelni, hogy az a dús-gazdag lelki tartalom, mellyel működését megkezdi, mint bontakozott ki ifjúságának korábbi éveiben, szinte magunk előtt látjuk Názáret határában való magányos bolyongásaiban. Az emberek nyüzsgő társas életében sok színes, megkapó példázatot látta annak a hivatásnak, melyre elküldötte a mennyei Atya. De amikor kint járt ott, ahol csak az ég madarai társalogtak vele, s ahol a fák koronája bólogatott körülötte békességes üdvözlést, még jobban megtelt a lelke a nagy hivatás gondolataival. Milyen sokat beszélt neki a természet az Ő jövődjéről! Hát még amikor az embernek és a természetnek

együttes munkájánál állott meg; mikor azt figyelhetette meg, hogy az emberi fáradozásnak és az anyaföld erejének szövetsége mint ontja az istenadta ajándékok áldását: ilyenkor támadtak legkedvesebb gondolatai életének rendeltetéséről és feladatáról.

Kimerithetetlen forrását találta képeinek és hasonlatainak a földműves sokágú munkájában. A szőlőskertben járva úgy tünt fel neki, mintha feltárná előtte az egész világ titka: az Atya, aki szüntelen munkálkodik, a szőlősgazda; Ő maga az igazi szőlőtő, melytől az isteni gazda várja a termést; az emberek egyenkint a szőlővesszők, melyek gyümölcsöt teremnek, míg „benne maradnak.“ Megállott a kertész mellett, amint ápolta, trágyázta, öntözte, nyeste gyümölcsfáit és úgy érezte, hogy Ő reá is az a feladat vár, hogy új gyümölcsözésre élesszen egy terméketlen plántát, melyre már-már lesujt az ítélet fejszéje. De legszívesebben elnézte a magvető munkáját. Megkapó rokonságot lá-

tott közötté és maga között. Együttérzett vele abban a nyugodt türelemben, mely hagyja az elvetett magot „magától” nőni a fejlődés lassú fokozatain végig; együttérzett vele szomorú csalódásaiban, amikor oly sok elhintett jó mag kártevész és oly sok biztató remény meghiusul; együttérzett vele mély felháborodásában, amikor rosszakarató ellensége konkolyhintéssel megrontotta a tiszta, nemes maggal bevetett táblát; együttérzett vele azonban abban az örömben is, mellyel már előre látja az aratáskor megtelő csűröket és magtárakat, a harmincszoros, hatvanszoros, százszoros eredményt.

A magvetőnek e sokféle tapasztalatainál, változatos öröménél és gondjánál, azonban még inkább megragadhatta Jézus figyelmét a magvető munkájának lényege, mint az önnön hivatásának képe. Azért mi is erre irányítsuk figyelmünket.

•

Mi a lényege a magvető munkájának?

Mi történik akkor voltaképen, amikor a gabonaszemek ujjai közül szétsugározva behullanak a föld mélyébe?

Gondoljuk meg először is, hogy a magvető munkája nem visz bele a talajba semmiféle új anyagot. Minden legapróbb részecske, ami abban a vetőmagban van, szintén csak a föld anyagából származott. Ha a vegyész a finom búzaszemecskét szét-elemzi alkotó elemeire, egyet sem talál közöttük, amelyet ne találna meg épúgy, ha egy durva sárdarabot elemezne. A gabonaterméshez szükséges elemek már a gabonaszem odahullása előtt is régóta ott heverték a föld rögeiben. Piszkosnak, rút-nak látszhatik az a kövér, zsiros föld a hozzá nem értőnek, de a szakember gyönyörködik benne. Látja benne szunnyadni a jövő dús terméshez elégséges alkotó elemeket. Tudja, hogy semmivel nem kell megtoldani, meggazdagítani, hogy termővé legyen. Dús, tartalmas, elégséges úgy, amint van.

És mégis, akármily sokféle anyaggal legyen is telve a talaj, tehetetlen és haszontalan, míg a magvető kezéből bele nem hull a búzaszem. Mi van mégis abban a búzaszemben, hogy a föld úgy várja megérkezését? Miben különbözik mégis a föld rögeitől, ha ugyanazokból az elemekből van is összetéve? Az újdonság az elvetett magban az, hogy benne ugyanazok az elemek más, bonyolultabb, magasabbrendű összetételben fordulnak elő, mint a föld porában. Amott egyszerűbb, silányabb, közönségesebb az a belső szerkezet, melybe a részecskék összeállnak, emitt ritkább, különösebb, értékesebb. És még egy fontos titka van a magnak: van benne valami megfoghatatlan hatalom, mely ilyen magasabbrendű összetétellé szervezi az alkotó részeket. Valami hatalom, aminek nem lehet nyitjára jutni a legóriásibb nagyítású mikroszkóppal sem, amit nem lehet kielemezni a leglágyesúbb vegytudományi eljárással sem. És mégis olyan hatalom,

mely kifelé is érvényesülni igyekszik; mely nem elégszik meg azzal, hogy a magnak alkotó részecskéit ilyen magasabbrendű szerves anyaggá rendezte össze, hanem kiterjeszti ezt az értékemelő szervező hatását a magon kívül levő rokon anyagi részecskékre, mihelyt érintkezni kezd velük. Egyszerű a neve ennek a hatalomnak, mely megkülömböztet egyetlen szem búzát a földnek akármilyen beláthatatlan tömegétől: életnek nevezzük. A búzaszem él, a talaj holt.

A magvető munkája már most abban áll, lényegét tekintve, hogy ezt az élethatalmat juttatja az elszórt magvak által olyan helyzetbe, hogy kiterjessze működését a föld holt rögeire. Amint az élő magvacskára reáborult a talaj fekete, hideg, holt tömege, az élet elkezdí hódító munkáját. A szomszédos talajrészecskéket bevonja a maga hatáskörébe. Idővel kibocsátott gyökérszállai által mind messzebbre nyúl, hogy magához vonzza és magába szívja

a talaj megfelelő részecskéit. S amit egyszer hatalmába kerített, azt hasonlóvá teszi magához és beleépíti a maga szervezetébe. Így lesz a holt földből is élő növényrész. Így emeli fel az alsóbbrendű anyagot az élő mag az önnön magasabb színvonalára. És addig folyik ez a csodálatos felszívás, áthasonítás, beépítés, míg végre megéri a kalász és benne megtaláljuk az eredményt: a magnak sikerült abból a nyomorult talajból létrehoznia az önmaga hasonmásait, értékes, drága, újabb búzaszemeket.

Az élethatalomnak ez a titokzatos munkája, mely által megsokasítja önmagát, a hasznavehetetlen holt anyagot is magasrendű élő anyaggá változtatva: ez kellett hogy Jézus szemei előtt lebegjen, amikor magvetőnek nevezte magát.

Ugy tekintett az emberek életére, mint talajra, sokat ígérő, dús, termő talajra. Szeme meglátta az emberi szívben mindazokat az elemeket, amelyek a kívánt célhoz szükségesek. Gazdagnak, változatosan

sokoldalúnak, tartalmasnak ismerte az ember lelki világát. Alkalmas anyagnak tekintette arra, hogy valami dicsőséges eredmény aratását megtermessze rajta. Soha sem becsülte le azt, ami emberi. A legszürkébb, leghétköznapibb tucatemberben is valami rendkívüli nagyságnak a lehetőségét látta csillogni. Állandó tapasztalata volt néki az, amit így fejezett ki egy nagy költő az emberi életről szólva: „Akárhol ragadjátok meg, mindig érdekes.” Az Ő számára nem volt meglepetés, ami oly elemi erővel ragadja meg a sebesült katonák között járó kórházlátogatót. Hajlandók volnánk őket egyöntetű tömegnek tekinteni. Hiszen mind annak az egyformásító nagy szervezetnek, a hadseregnek tagjai. Csak kicsiny csavarok az óriási gépezetben. Minden egyéni hajlam és tettség elfojtásával engedelmes részecskék a pontos renddel működő szervezetben. Olyan únottan egyformává tette őket a csukaszürke uniformis és most ép olyan

únottan egyformán hevernek ágyaikon vagy vánszorognak mankóikon csíkos betegköpenyükben. De lépjünk csak közelebb egyikhez-másikhoz. Intézzünk csak néhány tudakozódó kérdést hozzájuk az otthonhagyottakról, feleségről, öreg szülőkről, apró gyermekekről, a lövészárkok tapasztalatairól, a gyógyulás reményeiről. És nyomban reájövünk, hogy a szürke, egyhangú külső mindegyiküknél más-más káprázatosan változatos, gazdag belső világot fedez. Mennyi érzés rajzik fel bennük beszélgetésünk folyamán! Mennyi gyöngéd szeretet, szorongó aggodás, hazavágyó sóvárgás, megvigasztalódó öröm, magábaszálló bűnbánat, a jövőbe repeső bizalom hullámszik minden egyesükben! S ez még csak az, amit szavuk elmond. Hát még amiről csak a szem csillogása, meg a hang el-elcsukló rezgése beszél! Jézus mindig így látta az embert: lelkének fenekeetlen mélységes gazdagságában.

De ha ennyire becsülte, másfelől nem

becsülte túl az embert. Sokat ígérő talajt látott benne, de nem többet. Mint ahogy a legdúsabb föld sem terem magától, úgy a legfelségesebb lehetőségekkel telt emberi élet is tehetetlen marad magában. Az emberi élet magában hordja az elemeket ahhoz, hogy valami dicsőséges váljék belőle, de magától sohasem képes azt megvalósítani. Minden gazdagsága mellett is megmarad alsóbbrendűnek, silánynak, holtaknak. Hogy eltalálta ezzel Jézus azt, amit mindig érzünk világos pollanatainkban! Hogy hányódik lelkünk, ha igazán tudatára ébred önmagának, e között az ellentét között: egyfelől érezzük magunkban azt a mélységet és mérhetetlen gazdagságot, mely minden egyébnek fölébe helyez bennünket e világban, másfelől érezzük a lesújtó igazságot: mégsem vagyunk azok, akiknek lennünk kellene épen ennél a sokat ígérő mély tartalomnál fogva. Tehát van bennünk bőven termőképes anyag, — de holtak vagyunk magunkban.

És ekkor szemben találjuk magunkat a Magvetővel. Ő közénk jön az életnek magvával. Nem hoz újat: olyan emberi lélettel jön, mint a miénk. Ugyanazokat az örömeket, fájdalmakat, reménységeket és vonzalmakat éli át Ő is, mint mi. Ugyanazok az életviszonyok, ugyanazok az élettapasztalatok. Fáradság és pihenés, magány és barátság, hű ragaszkodás és gyűlölő ellenségeskedés — ugyanaz a változatos halmaza az elemeknek, mint amelyenkből a mi életünk szövődik össze. Csak hogy az Ő életében mindez valami mássá, valami dicsőbbé tevődik össze. Mert benne élet van a mi halálunkhoz képest. Nála valóság az, ami bennünk késlekedő lehetőség. Benne teljességgel lakozik az az Isten, akitől mi távol estünk.

És Ő ezzel az élethatalommal azért jő közénk, hogy érintkezésbe jusson az emberiség holt talajával és megtermessze azon a maga életét, azt a magasabbrendűt, csodálatosat, istenit. *

Hogyan teszi ezt? Miben jelölte meg Jézus magvetésének módszerét? Mi által jut az Ő élete ilyen értékmegsokasító érintkezésbe a mi emberi világunkkal?

Két különböző értelemben használta példázataiban a magvetés képét az Ő munkája módszerének feltüntetésére. Egyszer értette alatta elhangzó beszédeit, tanításának szavait, az „igét.” Amikor elsorolta, hogy az emberi lélekben milyen sok nehézség és akadály vár az Ő magvetésére, így kezdte meg a négyféle szántóföld maggyarázatát: „Ezek azok, akik hallják az igét...” Valahányszor rajta csüngő szemekkel szivta a sokaság csodálatos beszédeinek tanítását; valahányszor tanítványainak szűkebb körében nyitotta szólásra száját; valahányszor négy szemközt volt valakinek mondanivalója: úgy érezte, hogy az elhangzó élő szó által magot vet, belehelyez valamit a maga dicsőséges életének hatalmából az emberi élet talajába, hogy ott többet teremjen.

Nem kerülheti el figyelmünket Jézus életének olvasása közben, hogy mily óriási jelentőséget tulajdonított Ő az egyszerű elröppenő élő szónak. Eltekintve csodáttetteitől, melyeknek tovatűnő emlékét semmivel sem igyekezett maradandóvá tenni tanítványainak lelkében, mást nem is tett működésének nyilvános esztendei alatt, mint hogy beszélt, beszélt és ismét beszélt. A múltnak nagyjai, ha az utókorra és az emberek szélesebb körére is ki akarják terjeszteni hatásukat, nem elégesznek meg a beszéddel. Legfőbb gondolataiknak fennmaradásáról gondskodnak könyvek írása, vagy íratása által. Jézus semmiféle írást nem hagyott hátra, sem utasítást nem adott senkinek ilyesmire vonatkozólag. Vagy igyekeznek maradandóvá tenni eszméiket az által, hogy szilárd szervezetek, intézmények formájába öntve állítják bele azokat az emberiség életébe. Jézusnál úgy szólván alig találunk valamit is, amit szer-

vező munkának, intézmények alapításának lehetne nevezni.

Sokan elfordulnak emiatt tőle, mondván, hogy nem volt elég gyakorlati érzéke. Ő maga azonban nem félt attól, hogy mód-szere gyakorlatiatlannak fog bizonyulni. Neki eléggé biztosította az egész utóvilágra és az egész emberiségre gyakorlandó átalakító befolyását az „ige” hatalma. S azért hintette és hintette szavait, amerre csak járt az emberi élet szántóföldjén.

Élesenlátó nagy szellemek sohasem kicsinyelték le az élő szónak ezt a hatalmát, melyre Jézus ügye jövődjét reá merte bízni. Széchenyi István például, amikor sokan gáncsolták annak az intézménynek működését, mely oly közel állott szívéhez, a Tudományos Akadémiáé, azért hogy nem tud hamarosan nagy eredményeket felmutatni, azzal felelt a zúgolódóknak, hogy ha az Akadémia nem tenne mást, csak annyit, hogy erre az egyetlenegy német szóra: „Klugheit” találna és forga-

lomba hozna valamilyen kedves, megnyerő magyar kifejezést, nagyobb szolgálatot tett volna már is a nemzetnek, mint akár-mily nagyotmutató, hirtelen eredményekkel. „E kis szócška életbehozása, e kis ige testté alakítása által is — írja — járuljunk ahhoz, hogy Magyarország ne csak külsőleg és ámitólag jószíniűnek, megalégültnek, gazdagnak, fényesnek lássék; ámde mindig növekedve s hosszú időkre terjedve belsőkép is, valódiilag jó egészségű, boldog, dicső és hatalmas legyen!“ Tudta a „legnagyobb magyar“, hogy egy ilyen szónak forgalomba jutása sokkal több, mint új hangok csengése. Csatornának nyitása az, melyen át az az egész hatalom, amit a német „Klugheit“ jelent, a „vakorlatias, talpraesett józanság minden energiája átáradhat a mi nemzetünkbe és abban is megvalósíthatja ugyanazt a nagyságot, melynek színvonalára felemelte szövetségünk életét.

Ép így Jézus „szavai“ és „beszédei“ is

csak közegek, melyeken át az Ő egész valója és lénye árad tovább; magvak, melyek mindegyike visz magából az Ő élethatalmából valamit. Ahová egy-egy szava elhatol, ott csirázás, fejlődés, erjedés, bomlás, épülés, átalakulás indul meg. Figyeljük csak meg, milyen csodálatos munkát végez egy-egy ilyen szava lelkünkben, ha egyszer megértettük: „Boldogok, akiknek szíviük tiszta, mert ők az Istent meglátják.“ „Ha valaki első akar lenni, legyen mindenek között utolsó és mindenek szolgája.“ „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de az ő lelkében kárt vall?“ „Ha meg nem tértek és olyanok nem lesztek, mint a kis gyermekek, semmiképen nem mentek be a mennyeknek országába.“ „Szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, akik titeket átkoznak, jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnek...“ „Kérjetek és adatik néktek; keressetek és találtok; zörgessetek és megnyitvatik néktek.“ „Keressétek először

az Istennek országát...“ És a többi arany mondás százával, amit ha egyszer hallotunk ajkairól, soha nem felejtethünk el többé.

Mi által végezte el például megengesztelő, újjászülő és megtisztító munkáját Jézusnak halála az emberi lelkeken? Az Evangéliumokban nagyon egyszerűen, szinte szárazon van feljegyezve a története. Sehol semmiféle színezése a tényeknek, ami erősíthetné a hatást. Honnan nyerték mégis milliók és milliók azt a betekintést a kereszten függő Jézus gyötrelmeibe, ami más emberekké teremtette át őket? Nem az a „hét szó“, mely a keresztről elhangzott, úgyszólván az egyetlen út, mely bevezet abba, hogy mit élt át Jézus utolsó óráiban? „Atyám bocsáss meg nekik...“ „Szomjuhozom!“ „Én Istenem, én Istenem! Miért hagytál el engem!“ „Elvégeztetett.“ „Atyám, a te kezédbe ajánlom az én lelkemet!“ Szavain át kiárad egész

benseje, belénk hatol érettünk gyötrődő élete, eltalál áldozatos szeretete.

Igy hintette szerte útjában „igéit.“ És ezzel nyugodtan rábízta a jövőre ügyét. „Az ég és a föld elmúlhatnak, de az én beszédeim semmiképen nem múlhatnak el.“ Ilyen magvetést soha többé nem lehetett kiirtani az emberiség talajából, sem nem temetheti azt be az évezredek múlása. Nincs olyan csodálatos eredménynek aratása, amelynek kisarjadzására ne számíthatott volna ez után a magvetés után. Így búcsúzott el tanítványaitól: „Ha az én beszédeim bennetek maradnak, kérjetek, amit csak akartok és meglesz az nektek.“ Ahová az Ő beszédei beférkőztek, ahol belejutottak az emberek gondolkodásába és a nemzetek irodalmába: ott mindig dúsan termett az Ő aratása.

Beszélt azonban egy másikkal is, mellyel teljessé akarta tenni az előbbinek módszerét. Abban a példázatában, mely a gabonának és a konkolynak

elkeveredéséről szólott, így magyarázta az elvetett gabona értelmét: „A jó mag az Isten országának fiai.” Vagyis nem elégedett meg azzal, hogy az emberiség talaját telehintse csirázó erővel teli mondásaival; tele akarta szórni ezt a szántóföldet egy másik maggal is: olyan egyéniségekkel, kikben megtestesültek az Ő „beszédei.” A szavak mellé élő illusztrációkkal akarta megajándékozni a világot. A gondolatok éltető hatalma mellett a példa alakító személyes hatását is értékesíteni akarta az emberiség átnemesítésében.

Ezért földi pályájának volt az előszóval való tanításon kívül még egy lényeges programja: a tanítványok nevelése. Befogadott a maga társaságába néhány fogékony, lelkes ifjút. Ott tartotta őket az önnön személyiségének tüzes hatásában, míg át nem alakultak „az Isten országának fiaivá.” S amikor elérte velük azt, hogy életük kiabrázolta és képviselte mindazt az igazságot, amit Ő hirdetett, akkor bele-

nyúlt kezével ebbe a drága magba és szét-szórta azt az ég négy tája felé. „Elmenvén széles e világra, hirdessétek az Evangéliumot.” Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv ennek a magvetésnek története. Nyomon kísérhetjük itt, hogy minden úton-módon, szenvedésteljes üldözések által csakúgy, mint a belső élet duzzadása által mint kényszeríti a nagy Magvető tanítványait arra, hogy mind távolabbi körökre eloszoljanak. Nem arra valók voltak ők, hogy együtt maradjanak egymást boldogítani. Kint várta a nagy pogány világ, telve csodás lehetőségekkel és mégis a haláltól megbénítva, — az új életnek diadalmas érintését.

A jelenkorban is abban a nagy mozgásban látjuk meg ennek a magvetésnek grandiózus folyását, mely oly rettenetesen szenved a világháború következtében: a világmisszióban. Mi történik itt más, mint az, hogy a Magvető kezébe veszi a legjavát annak az életnek, amelyet már régi

műveltségű népekben megtermesztett és kiszórja vetőmagnak távoli földrészek elmaradt, vagy ébredező népei közé. A föld mindenütt jó; az emberi lélek mindenütt vágyik és fogékony valami magasabbrendű, dicsőségesebb élet elnyerésére. Hadd menjenek hát szerte a pogány világba „az Isten országának fiai” — és leányai, hogy életükből a sötét milliók megsejtsék és megkívánják azt az igazi életet, amit Jézus hozott!

De hányszor megfigyelhetjük ennek a magvetésnek folyását kicsinyben is. Milyen talaj egy-egy családi kör Jézus munkája számára! De parlagon hever mindaddig, míg egyszer az egyik családtag másképp tér vissza, mint ahogy eltávozott: magával és magában hozza szereteteinek körébe Jézus élethatalmát. A mag bele van vetve a földbe és az élet megkezdí munkáját, míg végre az egész család megtalálja a magasabbrendű, dicsőségesebb életet. Milyen talaj egy-egy hadi-

kórház Jézus számára! De parlagon hever, — az első lelkesedés lohadása után megfogyatkozik a szeretet, lazul a lelki ismeretesség, eltűnik a munka öröme és az egész intézmény nem az többé, aminek lennie kellene. Alsóbbrendűvé, silányabbá vált. S aztán bele vet a Magvető keze egy életerős búzaszemet: egy ápolónőt, kinek lelke telve van az Ő életével. S annak pusztja jelenléte, örvendező, áldozatkész, kellemetlenségeket békén tűrő, fáradhatatlan szolgálata csakhamar úgy hat, mint a csirázó mag a körülötte levő kemény göröngyökre. Az élet terjeszkedik. Az élet magával sodor másokat. Nemsokára látható is lesz az érlelődő termés: az alsóbbrendű munkából dicsőségesebb, értékesebb lett.

*

Végül még egyet, amit Jézus minden alkalommal kiemelt, valahánysozr a magvetőről és munkájáról beszélt: fordítsuk figyelmünket a magvetés beteljesedő cél-

jára, az aratásra. Nem testgyakorlás, nem szórakozás, nem élvezet végett jár fel s alá a magvető a szántóföldön. Nagyon kézzelfogható, valóságos, gyakorlati eredmények lebegnek a szeme előtt. El kell jönnie az aratás napjának, amikor vékákkal lehet felmérni fáradozásának eredményét. Magtárai meg fognak telni. Valóban elő fog állani nagy tömege az értékes, élő gabona-szemeknek, melyeknek alkotó részei nem régen még értéktelen holt tömegként heverték kint a földön.

Nem felejtettük-e el nagyon ezt a vonást a magvető képében? Pedig Jézus nagy gonddal belerajzolta. Nem rögződött-e belénk Jézusról valami olyan fogalom, mely szerint mindent el tudunk képzelni, csak Jézus eredményeit nem az emberi életben? Nem vagyunk-e vétkesek egy olyan torzkép megrajzolásában, melyben a magvető veti, hinti, szórja a magvat s azzal egyszersmindenkorra vége van munkájának? Foglalkozunk még meglehető-

sen sokat Jézussal. Iskolai nevelésünkön végig húzódik évek során át az Ő története és tanítása. Templomokat is felkeresünk még, ha nem is túlságos rendszerességgel és hűséggel, hogy róla halljunk valamit. De van-e mindennek számunkra valami gyakorlati értéke és következménye? Látjuk-e valami hasznát? Vagy gondolunk-e egyáltalán arra, hogy hasznát kellene és lehetne látni? Mások vagyunk-e magunk és mások-e gyermekeink azért, mert foglalkozunk Jézussal és őket is foglalkoztatjuk vele? Van-e aratás a sok magvetés után és keresünk-e, óhajtunk-e egyáltalán ilyen aratást?

Lehetetlen attól a benyomástól szabadulni, hogy sok „vallásos” ember csak azért „vallásos”, mert nem érti meg, milyen konzekvenciák folynának „vallásosságból”, ha őszinte akarna lenni. Mihelyt tudatára ébredne annak, hogy keresztyén vallása átalakítólag akar belehatni életébe és minden ügyét-dolgát, egész gazdag élet-

tartalmát magasabb színvonalra akarja felemelni, azonnal hátat fordítana „vallásának.” Mert az nem volt kikötve szerinte az alkunál, hogy „vallásosságának” megfigyelhető, valóságos eredményei is legyenek életében.

Ezért járt le oly széles körökben annak az élethatalomnak hitele, melyet Jézus hozott. Azok, akik állítólag befogadták, semmit sem nyertek vele. Sokszor azok, kik mellőzik és elhanyagolják, külfömb színvonalú életet élnek amazoknál. Csoda-e, ha nem érzik szükségét, hogy életükbe belehatoljon ez a magvetés?

Pedig a mag ártatlanul szenved a kifogásokat és vádakat. A magban, melyet Jézus vet, ma is megvan a régi csodaerő. Ahol nyílt, öntudatos lélekkel fogadják, csodákat művel. Ahova bejut, az emberi élet megmarad ugyan emberi életnek, egész világát továbbra is a régi tényezők szövődéke teszi ki, — de mégis minden más lesz. Jézus élethatalma mindent be-

J é z u s ö n a r c k é p e i

von a maga körébe, átalakít és megdicsőít. A leghétköznapibb életmozzanatokát ép-
úgy, mint a legkimagaslóbb tapasztalato-
kat megtölti valami magasabbrendű, di-
csőbb jelentőséggel és az élet egész szín-
vonalát messzire feljebb emeli. Más dolog
Jézussal dolgozni, akár gyárban, akár
konyhában, akár irodában, mint nélküle.
Más a szegénység Jézussal, mint nélküle
és más a gazdagság is Jézussal, mint nél-
küle. Más dolog elmélyedni a természet és
a művészet szépségeibe Jézussal, mint
ugyanazt tenni nélküle. Más dolog a világ-
nak és a történelemnek titkait tudományos
módokon fürkészni Jézussal, mint ugyan-
erre igyekezni nélküle. Más dolog az
egészséget ápolni Jézussal, mint nélküle és
más dolog a betegséget elviselni Övele,
mint nélküle. Más dolog a barát viszonya
barátjához, hitvestárs viszonya hitves-
társához, munkaadó viszonya munkásá-
hoz, szülő viszonya gyermekéhez, tanító
viszonya tanítványaihoz Jézussal, mint

mindezek Ő nélkül. Más dolog az ifjúság pajzán üdesége Jézussal, mint nélkül és más dolog a haldokló búcsúja Jézussal, mint nélkül. Más dolog a hazáért fegyvert forgatni Jézussal, mint nélkül. Más dolog kivívott győzelemnek örülni Jézussal, mint nélkül. Más dolog az elesett hőst siratni Jézussal, mint nélkül. Más vele a napfény, más vele a rémes éjszaka. Más vele a földi élet és más vele az örökkévalóság...

Ez Jézus aratása. Megjelenik valami — mindig több és több — az Ő életéből a mienkben. Felemel bennünket közelebb és közelebb az emberi életnek ahhoz a magaslatahoz, amelynek dicsőségében Ő lakozott.

*

Hazánk földjén az elmúlt években sokszor csaldott a magvető reménysége. Sovány termés jött sovány termésre. És megérezttük ennek nyomasztó súlyát. De vajjon nem volt-e már évtizedeken át még

sokkal silányabb ennek a lelki magvetésnek a termése és nem ezt sinylette-e meg sokkal inkább nemzetünk helyzete? Talán jobb, hogy nincs hozzá látásunk, hogy ellenőrizhessük a lelki termelés eredményeit, Jézus magvetésének aratását évről-évre! Mit látnánk?! Hol van az a nagy tömeg ringó kalásza az érett, magasabbrendű, átnemesedett, megszentelt egyéniségeknek, amit el lehetne várni egy névleg keresztyén húszmilliónyi népben? Miért hogy olyan fehér hollók közöttünk azok, kiknek életén meglátszik: ezekbe belehullott Jézus Krisztusnak magvetése?

Régen volt olyan biztató az őszi vetés alföldünkön, mint most a világháború csapásainak idején. Mintha az anyaföld kárpótlást készülné adni a tavasszal mindazért a veszteségért, ami más forrásokból elég bőven jő reánk. Nem példázata-e ez is a lelkieknek? Nem kell-e meglátnunk ebben a vészterhes időben egy új korszak felvirradtát, mely keresztyénibb lesz a há-

ború előtti évtizedeknél? Nagy szántás ez a háború a lelkek talaján. Halálnak, gyásznak, inségnek, aggódásnak hideg ekevasai járnak végig mindnyájunk lelkén. Felszínre kerül sok termőképes, sokatigérő anyag. Buzgóbban folyik a magvetés is, mint valaha. Itt-ott már kihajt a reményteljes zöld fűszál. Óh hogy megnőhetne az aratásig! Hogy óvna az ég fagytól, üszögtől; öntözné áldásával, érlelné melegével!



AZ ORVOS

„Nem az egészségeseknek
van szükségük orvosra, ha-
nem a betegeknek.“

Márk 2, 17.

Ez a kép nem a természet vidám, nyílt világába, hanem az emberek közé és az emberi életnek is szomorú területére vezet bennünket. Betegszobák félhomályába; lázas szenvedőknek ágya mellé. Jönnek-mennek a látogatók. Lábujihegyen lépnek, hogy zajuk ne fokozza a beteg fájdalmait. Egy pár résztvevő szó, s aztán aggódó arccal távoznak. Nem segíthetnek. De nyi-

lik az ajtó újra és belép valaki, kinek nyugalma és biztonsága feltűnően elűt a többi látogató félénk tartózkodásától. És megjelenése a házbeliek hangulatát is megváltoztatja; nyugodtabbak ők is; mintha néhány percre megszűnnék szívükön annak a gondnak súlya, mely betegjük miatt redjük nehezedett. És távozásakor elég ennek a vendégnek egy-két biztató szavát hallaniok, hogy szemük megint csillogjon és az egész ház lelki világa felderüljön. Mintha máris vége volna a betegségnek. „Látjátok ezt a látogatót és csodálatos hatalmát? Így akarok én is közétek jönni. Orvosotok szeretnék lenni minden szenvedésetek és bajotok közepette.”

Jézus a beteg emberiség orvosa! Olyan megfelelő, olyan sokat felölelő kép ez, hogy csodálnunk kell, hogy nem használta Jézus gyakrabban is a maga megismertetésére. Talán azért nem tette, mert az Ő korában az orvosi munka és hivatás nem töltötte be az emberek gondolatvilágában

azt a helyet, amit ma elfoglal. Hiszen a jelenkor orvosát, aki a modern természet-tudomány minden ágának ezernyi vívmányával felszerelve indul harcba a romlás és fájdalom ellen, alig lehet ugyanazzal a névvel nevezni, mint az ókornak és különösen az ókori elmaradottabb Keletnek, hol Jézus is élt, kuruzsló, tudatlan „orvosát.“ Ha ma beszélne közöttünk Jézus magáról, bizonyára sokkal gyakrabban felhasználná tanításában az emberi egészség harcos bajnokának, az orvosnak képét.

Meg kell azonban figyelniünk, hogy ha beszédeiben és mondásaiban csak ritkán használja is fel e képet, azért az mégis végigvonul egész működésén. Keveset szólott arról, hogy a testi bajok orvoslása, a testi fájdalmak megszüntetése milyen híven kiábrázolja az Ő egész hivatását, — de annál gyakrabban mutogatta ezt tetteiben. Nem hasonlította magát sokszor az orvoshoz, de valósággal orvos volt. Idejének jó részét azzal töltötte, hogy testileg

beteg embereknek visszaadta egészségüket — ezzel jelképezve azt a szolgálatot, amit az egész emberiség életében le akarta róni.

Orvosolni akart — és nem is tett itt különbséget test és lélek között. Ellensége volt Ő minden romlásnak, akár a test szöveteiben, akár a lélek rendjében lépett az fel és véget akart vetni minden fájdalomnak, akár külső seb okozta azt, akár valami mély belső korból származott. Király akart lenni az emberek felett, hogy életük az Ő igazgatása alatt álljon; pásztoruk akart lenni az embereknek, mert érezte, hogy nekik maguknak van szükségük az Ő igazgató vezetésére; magvető akart lenni, mert tudta, hogy ha Ő erre a vezető szerepre jut az emberiségben, annak életét magasabb, értékesebb, igazibb színvonalra fogja felemelni. De mindezt azért akarta, mert orvos akart lenni; mert látta, hogy amíg az emberek nem neki engedelmesskednek, nem részesülnek az Ő

gondoskodásában és nem emelkednek az Ő életének a magassága felé, addig sinylődnek, kinlódnak, szenvednek. Hogy az emberi életet megmentse minden boldogtalanságnak a fájdalmas vergődéséből és megszabadítsa minden emésztő, romboló bajától: ezért akarta azt az Ő magasabb életének magvával telehinteni, gondoskodásában részesíteni, uralma alá hajtani. Így vezet bennünket az orvos képe még beljebb Jézus lelkének megértésébe.

Alig találhatunk még képet, mely annyira kifejezné Jézusnak alaptermészetét, az emberekkel szemben tanúsított viselkedésének legfőbb vonásait. Mindenestől fogva orvosi személyiség volt. Akkor érezte magát elemében, ha panaszkodó, szenvedő, beteg emberek között volt. Egyenesen kereste a nyomorúságot. Vonzódott a sebekhez. Nem tudott elleni hosszabb ideig anélkül, hogy ne érintkezzék az em-

berek sinylődőivel, nyomorékjaival. Ugy érezte, hogy nem volna értelme annak, hogy Ő itt jár a földön, ha nincsenek körülötte gyógyulásra és megújulásra szoruló emberek. Amikor kritizálták amiatt, hogy szorosabb barátkozásba bocsátkozott olyanokkal, kiknek élete és hatása a tiszteletes társadalom szempontjából nem volt „egészségesnek” nevezhető, azt válaszolta, hogy éppen emiatt forgolódik közöttük. Hol van a helye az orvosnak, ha nem a betegek között?

Különösen akkor tűnik fel Jézusnak ez az alaptermészete, ha az általános emberi alaptermészet háttérében hagyjuk kidomborodni. Hogy elűt tőlünk! Mi irtózunk és elfordulunk, ha csak lehet, a szenvedéstől. Minket eltaszít a betegségnek és romlásnak hatása. Aki megfordult az Újvilág hatalmas metropolisában, New-Yorkban, találó képét láthatta ott ennek az általános emberi természetnek. A város magva hosszú szigeten elnyúlva épült fel, melyet jobb-

ról-balról hosszában folyók ágai választanak el a túlsó partokon továbbterjeszkedő városrészekről. Az egyik oldalon, az u. n. Keleti-folyóban kisebb szigetek sora vonul végig a két pont között. Ezekre a szigetekre, melyeknek rendes, nyilvános forgalmi összeköttetésük nincs is magával a várossal, rakta ki New-York vezetősége mindazokat az intézményeket, amelyekben a város romlását és szenvedését össze akarta gyűjteni. Hatalmas kórházak, elmegyógyintézetek, menházak, szegényházak, züllöttek javító intézetei és hasonló célú épületek csoportjai népesítik be a kisebb szigeteket. Ide kivetette az élet sodra azokat, akik kellemetlenül terhére esnek az „egészségeseknek.” Félre az útból vették, hogy látásuk se akadályozza a pénzért, az élvezetért folytatott lázas hajszát ott a nagy szigeten! Biztosan voltak nagyon bölcs és nemes okai is annak, hogy a városi tanács így értékesítette e szigeteket, de mégis — öntudatlanul is — mi-

lyen őszinte vallomást tett vele az emberi természet mélységeiből!

Mi messze igyekszünk elkerülni azokat, akik nem gazdagíthatják életünk örömeit, hanem ellenkezőleg: maguk akarnának nyerni valamit tőlünk. Akkor érezzük jól magunkat, ha csupa egészséges, örömtől sugárzó, vidám és üdítő arc vesz körül bennünket. Felejtsük el, hogy baj is van a világon! Szemünk elé se kerüljön a keserű kínak képe! A fájdalmak árnyéka se hulljon rózsás utunkra! Jézus pedig? Ő ilyen vendégsereggel veszi körül magát: „Jőjjetek én hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterheltettetek...” Ő nincs ki-elégítve addig, míg panaszkodó, sóhajtó, nyögő, zugolódó betegek nem nyüzsögnek körülötte. Ez az Ő eleme. Amikor egyszer felmegy a nagy ünnepi napokra Jeruzsálembe, míg az egész országból, sőt annak határain túlról is egybegyűlt izraeliták hullámzó sokasága ünnepi énekkel ujjong a templom tornácaiban, vidám zajjal élénkíti

a város utcáit és örvendező vendégeskedéssel tölti be paloták és kunyhók szobáit: Jézus máshol érzi jól magát. Felkeresi a városnak azt a „látványosságát“, amely őt legjobban érdekli: „Van pedig Jeruzsálemben a juhkapunál egy tó, amelyet héberül Bethesdának neveznek. Őt tornáca van. Ezekben fekvők a betegek, vakok, sánták, aszkórosok nagy sokasága...” Ezek között „otthon” van Jézus. És alig rajzolják meg az Evangélisták Jézus alakját találóbbr környezettel a képzeletünk számára, mint azokban a megismétlődő jelenetekben, amikor egy-egy városban, hol megjelenve tanított a zsinagógában, a naplementekor, vagyis a szombati köteles pihenési idő lejártakor, az egész város hozzá hozza betegeit. A lenyugodott napnak visszaküldött utolsó vörös sugarai, mielőtt átadnák az uralmat a hirtelen leszálló keleti éjszakának, még megvilágítják az utca vagy piac képét. Nyoszolyákon hozott mozdulatlan betegek... Mankókon bicegő

nyomorékok... Anyjuk karjai között síró beteg gyermekek... Mindaz a szenvedés, amit úgy elrejtettek a házak falai előbb, most napfényre került. És a betegek sorai között ott jár-*kel*, nyugodt fenséggel, mindegyikükhöz intézve egy-egy szót, mely gyógyít, Jézus, az orvos. Így látjuk magunk előtt, míg a bedőlt sötétségben minden vonás el nem mosódik s ez az utolsó benyomás mélyen megmarad lelkünkben. Betegektől körülvéve — ez az igazi Jézus.

És figyeljük meg, hogy azért nem könnyű reá nézve ez a környezet. Őt nem azért nem taszítja vissza a szenvedés látása, mintha a megszokás hozzáfásította volna már a lelkét. Hiszen utóvégre mindent megszokik az ember! Aki mindig kórházban forgolódik, betegek között, utóbb már fel sem veszi. És amint nap-nap után, hónap-hónap után megtelnek utcáink a sebesült katonák rajával, — egész közönségesekké válnak számunkra. Már nem kell

a szemüinkhöz nyulnunk a zsebkendővel, nem fojtogatja a torkunkat sem semmi, ha egy féllábú vitéz küzdi fel magát mankójával a villanyos lépcsőjén. Megszoktuk! De Jézus más volt! Ő minden egyes szenvedéshez ugyanazzal a friss érzékenységgel közeledett. Ahány beteggel dolga volt, annak minden testi-lelki fájdalmát átérezte maga is. Tanítványai megfigyelték Őt gyógyításai közben és ezt jegyezték fel róla — az arcvonások játékából olvasták-e ki, vagy szemének mélységéből, vagy felszakadó sóhajtásaiból? — „könyörületességre indula rajtuk...” „Megszáná őket...” Őt terhelte, igénybevette, kimerítette a szenvedő emberiséggel való érintkezés és mégis vonzódott hozzá! Mert orvosa volt.

Kell-e hangsúlyozni, hogy voltaképen nem a betegség vonzotta őt oda, hanem az egészség, amire azt át akarta változtatni? Felesleges volna erről szólni, ha nem élne sokak lelkében épen e miatt a félreértés miatt napjainkban az a mély ellenszenv a

kereszttyénség ellen, melynek olyan hangoz prófétája Nietzsche. Jézus a gyengéket, a betegeket, a hasznavehetetleneket pártolta, hivatgatta, biztatgatta. Nem pedig az erőseket, egészségeseket, nagyrahivatottakat. Ezért Ő nem lehet az emberiség haladásának vezére. Ő a hanyatlásnak, a dekadenciának fejedelme! Milyen örült káromlás! Mintha Ő a betegségben gyönyörködött volna, mintha a gyengeséget dicsérte volna, mintha a hasznavehetetlenségnek ígérte volna a biztató jutalom pálmáját! Hát nem erősekké akarta-e tenni a gyengéket? Nem egészségesekké akarta-e gyógyítani a betegeket? És nem hőiesen nagy hivatásra ujjaszülni a hasznavehetetleneket? Hogy az emberiség sanyalódó nyomorultjaihoz vonzódott, nem azzal árulta-e el legjobban, hogy utólérhetetlen vezetője életünk felfelé emelkedő haladásának? Orvos volt Ő, aki még az elhanyatlottat is újra talpraállítja. S ezért termé-

szetes, hogy azok közt érezte jól magát, kiknek szükségük volt rá.

*

Egész működésében orvos volt Ő. Kifejtette mindazokat a vonásokat, amelyek a kiváló orvosokban megtalálhatók. Ott van mindenekelőtt az igazi kór felismerésének képessége. A jó orvosnak első kelléke az, hogy jól meg tudja állapítani: hol van a baj. Meghallgathatja a páciens panaszait, de neki jobban kell tudnia, hogy mi fáj a betegnek, mint ahogy az maga meg tudja állapítani. Minden csalóka látszaton át észre kell vennie az igazi, sokszor lappangó tüneteket és bele kell látnia azok okaiba. — Jézus csodálatos mestere volt a diagnózisnak. Mihelyt elébe került egy-egy megromlott, beteg élet, Ő tisztában volt a bajjal. Isteni emberismerettel átlátott a hozzáfordulóknak egész bonyolult helyzetén és biztos kézzel rátapintott az igazi betegségre. Amint legkedvesebb tanítványa

feljegyezte róla: „Nem szorult rá, hogy valaki bizonytságot tegyen az emberről, mert magától is tudta, mi volt az emberben.“ Egyszer négy férfi hozott hozzá egy ötödiket, kit gutaütött állapota mozdulatlanul odarögzített nyoszolyájához. Mert nem fértek be Jézushoz a házba a tolongó hallgatóság miatt, a tetőzetre hágtak fel s azt felbontva, onnan eresztették le a beteget Jézus lábai elé. Ők is, a beteg is, a megzavart hallgatóság is feszült várakozással lesték Jézus ajkáról a szót, mely talpraállítja a beteget. De tévedtek. Jézus jobban értett a beteg ügyéhez. Meglátta, hogy itt van nagyobb baj is, mint a test bénasága. Talán senkinek el nem panasolta a beteg, talán maga is igyekezett reá nem gondolni. De az orvos felismerte és kezelésébe vette a bajt. És ez volt első szava, amit senki sem várt: „Fiam! Megbocsáttattak neked a te bűneid!“ A samáriai kütnál találkozik egy asszonnyal és átlátja annak betegségét azonnal. A meg-

induló beszélgetésben hiába akar az aszszony más tárgyra térni, hiába akar állszimptómákkal félrevezető benyomást tenni Jézusra: a nagy orvos csodálatos tapintattal, de biztos határozottsággal reáteszi kezét a baj fészkére: a bűnöktől terhelt lelkiismeretre. „Megmonda nékem mindent, amit cselekedtem.” Vagy megint más alkalommal lelkendezve siet elébe borulni egy előkelő, művelt, nagyvagyonú ifjú, hogy megtudja az örök életre vezető utat. Milyen kevéssé ismerte önmagát! És milyen világosan megállapítja Jézus rögtön a bajt. Urrá lett felette a vagyon, ahelyett, hogy ő uralkodott volna azon. „Egy fogyatkozás van benned: add el mindenedet, amid van és oszd el a szegényeknek...”

Egy másik nagy orvosi vonás Jézus egész működésében az a gyengéd tapintat, mellyel a beteg emberi életet kezeli. A lehető legkevesebb fájdalom árán akarja elvezetni azt a gyógyulásra. Különösen a

súlyos betegeknel fejtette ki ezt a csodálatos finomságot. Amikor arra kellett vigyázni, hogy valami durva lökés, vagy meggondolatlan rázkódtatás vissza ne tartsítsa esetleg a beteget régi nyomorúságába; amikor szinte úgy kellett kiédesgetni a megromlott, meggyötört életet szenvedéseinek börtönéből a gyógyulás szokatlan szabad levegőjére. Nem gyengeség, erélytelenség, határozatlanság volt ez nála. Hiszen épen ez a nagy orvos művészete, hogy keze erőt és gyöngédséget egyszerre éreztet! Figyeljük meg Jézus bánásmódját az olyan egyénekkal, akik nagyon mélyen magukba szívták a bűn mételyét és szinte gyógyíthatatlan károkat szenvedtek lelkükben. Hogyan foglalkozott Ő azokkal, akikről mások lemondtak! Nem kimélte bajukat. Utálta bűnüket. Könyörtelen harcra készült az életüket pusztító métely ellen. De mihelyt hozzáfordultak, mihelyt látta bennük, hogy gyógyulni óhajtanak és ezért kezeibe bizzák ügyüket, csodálatos finom-

sággal és enyhe jóssággal ápolgatta őket. Hogy vigyázott, hogy bűneik említése valahogy sértő ne legyen lelkükre nézve! Hogy védte őket másoknak durva, tapintatlan bántalmaitól! Hogy kimélte őket minden szükségtelen fájdalomtól! Gondoljunk a vámszedőkre, kik Máté házánál köréje gyülekeztek s akiket oly gyöngéden megvédett a farizeusok rosszalása ellen. Gondoljunk Simon farizeus házára s arra a bűnös asszonyra, ki ott bűnbánó könnyeivel áztatta Jézus lábait. Milyen balzsam volt e nő lázas sebeire az isteni megbocsátásról akkor elmondott példázata. Vagy gondoljunk arra a megbélyegzett nőre, akit tettenérve hurcoltak elébe nyers gorombasággal, csak azért, hogy Jézus ítélőképességét egy nehéz „esettel” próbára tegyék. Milyen mesteri módszert alkalmaz arra is, hogy megszegyenítse ellenségeit, — „Aki közületek nem bűnös, az vesse reá az első követ!” — de még inkább arra, hogy megkeseredett, kétség-

beesett állapotából magához térítse ezt a súlyosan beteg lelket. „Asszony, hol vannak azok a te vádlóid? ... Én sem kárthatlak; eredj el és többé ne vétkezzél!” Vagy gondoljunk Zakeusra, aki a becstelen pénzvágy nyavalyájával át meg át volt már hatva. Nem használt rajta semmiféle erkölcsprédikáció, sem a társadalom közmegevetése. De jött Jézus az Ő gyöngéd, figyelmes gyógykezelésével. Elűzte a beteg mellől az avatatlanokat, akik csak az ítélkezés erőszakos gyógy módját ismerték. „Ő is Ábrahám fia.” Akit mások kitagadnak, azt Ő védelmébe, vendégbarátságába fogadta — és a beteg megtalálta a gyógyulást.

Ezzel szemben azonban megtaláljuk Jézusban is, mint minden nagy orvosban, a kiméletlenséget, ha a szükség úgy kívánja. A cél a gyógyítás, az élet megmentése. Ezért a célért néha szükségessé válik nagy szenvedéseknek egyenes okozása és felidézése. Az igazi orvos lágyszívűségből

J é z u s ó n a r c k é p e i

nem fogja megkimélni betegség néhány órá-
nak, vagy napnak metsző fájdalmaitól, ha
ezzel a jövőendő egészséget biztosítja szá-
mára. Az igazi orvos kész lesz kérlelhetet-
len késével vágni és metszeni, ha ez által
a baj továbbterjedését, vagy elmérge-
sét akadályozhatja meg.

Igy Jézus is. Ha szükségessé vált a gyó-
gyulás célja érdekében, nem átallott szivet-
leket gyötrő lemondásokat követelni az
emberektől. Látszólag kegyetlen operá-
cióknak vetette alá egyes tanítványait. Az
egyik hívének, aki követésére jelentkezett,
megtiltotta azt, hogy visszamenjen előbb
rokonainak körébe elbucsúzni tőlük. Tudta
Jézus, hogy sohasem lesz egész ember az
olyanból, ki előre is néz, de vissza is von-
ják kötelékek. „Valaki az eke szarvára
veti kezét és hátra tekint, nem alkalmas
az Isten országára.” Akkor hát hadd sza-
kadjanak e kötelékek, bármily fájdalom
arán! Nem riadt vissza a szív legérzéke-
nyebb mélységéig lehatolni sebző követe-

léseivel: „Aki inkább szereti atyját és anyját, hogy nem engemet, nem méltó én hozzám; és aki inkább szereti fiát és leányát, hogy nem engemet, nem méltó én hozzám.” Bár tudta a maga tapasztalatából milyen fájdalmas az a hontalan élet, melyben „nincs az Ember Fiának hova lehajtania a fejét”, mégis, ha valakinek lelki érdekei megkivánták, nem habozott az illetőt is felszólítani biztosított anyagi jólétének elhagyására. A gazdag ifjúnál más nem segíthetett, mint egy ilyen műtét. „Add el mindenedet, amid van...” Ha pedig valakinek életében felfedezte valamilyen bűnös szokásnak ragályát, azt igyekezett könnyörtelen alapossággal kiirtani, akárhogy fájt is az betegének. „Ha a te jobb szemed megbotráncoztat téged, vágd ki azt és vedd el magadtól; mert jobb néked, hogy egy vesszen el a te tagjaid közül, semhogy egész tested a gyehennára vettessék. És ha a te jobb kezed botráncoztat meg téged, vágd le azt és vedd el

magadtól; mert jobb néked, hogy egy vesszen el a te tagjaid közül, semhogy egész tested a gyehennára vettessék.“ Így elment egészen az amputációig, hogy megmentse az emberi élet tisztaságát és örök megmaradását. Ami ezt hátráltatta, akár milyen szép és hasznos legyen is egyébként, félre azzal! Inkább legyen csonkább, szegényesebb a lelki világa valakinek, de amije van, az ment legyen az örök elpusztulás veszedelmétől!

Megfigyelhetjük épúgy, — hogy még egyet említsünk nagy orvosi vonásai közül, — csodálatos türelmét is. Az igazi orvos nem akar okvetlenül gyors és végleges eredményt elérni. Ha valami időlt, mélyen meggyökerezett baj nem szűnik meg azonnal, vagy az első kezelés alatt megszűnve is, később ismét kiujul, az igazi orvos nem fogja kedvét, sem kitartását veszíteni. És ha a betegség még oly makacsul visszavisszatér, az orvos még szívósabban fogja

elnyomni mindatnyiszor. Nem fog lemondani sikeréről mindvégig.

Jézus tanítványaiban is volt egy-két ilyen krónikus betegség. Voltak témák, amikről Jézus nem beszélhetett nekik eleget. Ilyen volt például a szenvedés, mint a világ megváltásának módja. Ez nem fért a fejükbe. Ez ellen lázadozott természetük. Nem tudták felfogni, hogy az egész világ dicsőséges felkent Urának előbb gyalázaton és gyötrelmen kell átesnie. Ujra meg újra vissza kellett térnie Jézusnak erre a tárgyra, hogy rövidlátásukból kigyógyítsa őket. Ott volt például nagyravágyásuk, az elsőbbségért való versengésük. Hányszor kitisztította már belőlük Jézus ezt a civa-kodó önzést és — megint kiujult köztük. És Jézus megint rendbehozta köztük a fel-dúlt egyensúlyt.

*

Természetes ezek után, hogy megtaláljuk Jézus személyiségében azt a bizalom-ébresztő hatalmat, mely az orvosi nagy-

ságnak mindenekfelett bélyege. Sok csodálatos gyógyulásnak csak félig adja magyarázatát az, amit az orvos rendelt. A magyarázat másik fele magának az orvosnak személyiségében rejlik. Abban a titokzatos reáhatásban, mellyel fel tudta kelteni a betegben azt az erősen bizó reménységet, hogy felgyógyulása biztos és pedig éppen az orvosrendelte gyógyszerek, vagy gyógy mód által biztos. Aki ezt a lelki állapotot meg tudja teremteni és fenn tudja tartani pácienseiben, egyszerűbb eszközökkel, sőt szerényebb tudományos felkészültséggel is több eredményt fog elérni, mint fordítva. Semmi sem hátráltatja úgy a gyógyulás lefolyását, mint az, ha a beteg bizalmatlan, kedvetlen és nem tulajdonít komoly jelentőséget sem orvosának, sem rendelésének. Félgyógyulás már a gyógyulásban bizó lelkület. S azért felhasznál a jó orvos mindent, ami ezt előmozdíthatja és eltávolít mindent a beteg környezetéből, ami ezt hátráltathatná.

Soha orvos nem múlta felül ebben a művészetben Jézust. Senkinek nem volt olyan hatalma e földön arra, hogy feltétlen bizalmat ébresszen maga iránt. Rajta is volt, hogy ezt a hatalmat gyakorolja. Ha betegek jöttek hozzá, mindig szóvá tette az ő hitüket. Vagy előzőleg megkérdezte: „Hiszitek-é, hogy én azt megcselekedhetem?” Vagy a gyógyulást magát közvetítette e szavakkal: „Legyen néked a te hited szerint.” Vagy bucsúzóul mondotta a távozó meggyógyultnak: „A te hited megtartott téged. Eredj el békével.”

Csodákat művelt e tekintetben. Az emberek legmerészebb vágyaikkal és legmakacsabb betegségeikkel hozzáfordultak meghallgattatásért. Valósággal „megrohanták” és lefoglalták idejét reggeltől estig. Gyakran az evésre sem hagytak néki időt. Felkeresték még éjszaka is. Amikor tanítványaival együtt némi pihenésre akart magának időt szakítani, a sokaság megtudta útjának irányát és az érkezésnél

már ott várta betegeivel és panaszával. Olyan feltűnő volt Jézusnak ez a teljes lefoglaltsága a nagy bizalom révén, mely iránta felébredt, hogy hozzátartozói már szellemi épségét is féltetni kezdték a megörlő fáradozások közepette. De Ő ment tovább útján és gyönyörködött ebben a bizalomban. Ha egy-egy különösebb példáját látta, ujjongva kiáltott fel: „Még... nem találtam ilyen nagy hitet!” „Oh asszony, nagy a te hited!”

Jézus előtt nem volt gyógyíthatatlan beteg. A legelhanyagoltabb, legreménytelenebb szenvedőben is fel tudta ébreszteni a bízó remény sugarát és ez már előhírnöke volt az egészség napfelkeltének. Előtte eloszlott minden pesszimizmus. Csalódásoktól agyonhajszolt lelkek is új bizalomra ébredtek. Az az asszony is, aki „sok orvostól sokat szenvedett és minden vagyonát elköltötte és semmit sem javult, sőt inkább rosszabbul lett”, — (és milyen kimondhatatlanul kiábrándító, csüggesztő

élettörténet volt ez!) — amikor Jézusról hall, megtanul megint bizni: „Ha csak ruháit illethetem is, meggyógyulok!” Vagy volt-e valaha „eset” reménytelenebb, mint az egyik kereszten függő latoré? Lehetett volna-e több ok arra, hogy valakinek lelki meggyógyulásáról lemondjunk, mint amennyi okot ez az ember szolgáltatott? Egész életét a bűn fertőzött levegőjében élhette végig. A kivégzésre méltó gonosztevők közé süllyedt. És a keresztfán is eleinte nem átallja a mellette függő ártatlan Áldozatot gúnyolni társával együtt! Mégis rövid idő múlva már más ember szólal meg belőle. Még őbenne is felébredt a bizalom a jövője iránt. Elpazarolt élet után, szemtől-szembe a halállal, mégis bízik abban, hogy még minden rendbe jöhet, még boldog lehet az örökkévalóságon át. Így tud imádkozni: „Uram emlékezzél meg rólam, mikor eljössz a te országodban!” Jézus csodatette volt e bizalom kiváltása.

Óh hogy elvégezné ezt a csodát rajtunk

is! Hogy ébresztene bennünk is többet ebből a diadalmas optimizmusból egyéni, társadalmi, nemzeti életünk minden bajával és betegségével szemben! Hogy megjelenék előttünk Jézusnak, az orvosnak a képe és megtanulnánk hinni minden romlás mulandó, ideiglenes voltában és az egészség győzelmes erejében.

Nem ismertük Jézust és azért elfelejtettük a reménykedés titkát betegségeink felett. Az az egyéni élet, amelyet milliószámra ismerünk magunk körül, ilyen reménytelen megadás jegyében folyik. Van-
nak panaszai, fájdalmai, sérelmei, gyöngeségei, bűnei. És belenyugszik abba, hogy ezek megvannak. Lemond a gyógyulásról. És az a társadalmi és nemzeti élet, melynek tagjai vagyunk? A költő megtanított ugyan énekelni:

„Még jönni kell, még jönni fog
Egy jobb kor...”

de ki törődött és fáradott komoly, erős bizalommal e „jobb kor” építésével? A há-

ború zivatara néhány napra kizökkentett ebből a nyomott, tespesztő reménytelen-ségből és megjelent előttünk a látomás: a boldogabb és dicsőbb haza a háború után. De máris haloványodik a kép előttünk és nemsokára ott leszünk, ahol voltunk: hagyjuk magunkat sodorni az események árfjától és beletörődünk, hogy az lesz, ami lesz. Panaszkodunk és zúgolódunk majd megint „állapotaink“ miatt és ezzel beér-jük. Érezzük majd nagy nemzeti betegsé-gek nyilalló fájdalmát társadalmunk ideg-rendszerében és nyögünk, sóhajtunk na-gyokat. Ezek a bajok megvoltak, megvan-nak és meglesznek — így gondolja az, aki egyáltalán gondolkozik rajtuk.

Mert nem ismerjük Jézust. Mert nem tanultuk még meg tőle és benne a bizal-mat. Nem hiszünk az Ő gyógyító hatalmá-ban és azért nem hiszünk a magunk egyéni, társadalmi és nemzeti gyógyulásában. Néki még ezután kell bemutatkoznia kö-zöttünk, hogy megismerkedjünk orvosi

J é z u s ö n a r c h é p e i
művészetével és hatalmával. S akkor el
fog tűnni minden kishitűség és remény-
telenség. Akkor tudni fogjuk, hogy ami
betegség, az csak arra való, hogy Jézus
érintésére és szavára megszűnjék és egész-
ségnek adjon helyet.

*

Próbáljuk meg odaképzelnünk magunkat
a bethesda-i tornácokra, Jeruzsálem bete-
gei és nyomorékjai közé. Ki az, akinek ne
volna valami sebe, fájdalma, veszedelmes
gyöngesége ezekben a napokban? Ki az,
aki életében nem lát most orvosolni valót?
Vigyünk oda hát minden bajunkat a beteg-
ségnek e tanyájára és várjunk. Mert Jé-
zus arra jön. Őt vonzza ez a tömeges
szenvedés. És megáll ennél is, annál is,
mint ama harmincnyolc éves betegnél is,
és kérdi leirhatatlan, a lélek mélyéig le-
csendülő hangon: „Akarsz-e meggyógyul-
ni?” Sokaknak az lesz a felelete, ami azé
a betegé volt: „Uram, nincsen senkim...”

Senkim, aki segítene. Senkim, aki meg is értene. Senkim, akinek el is mondhattam volna bajomat. De most nem ez a kérdés. Csak ez: „Akarsz-e meggyógyulni?” És minek mások segítsége és megértése és tudomása, ha Jézus áll előttünk? Ő elég lesz egymagában is. Ő mindent tud. Nem is kell elpanaszolni. Ő mindent megért. És Ő mindenben megsegít. „Kelj fel! Vedd fel a te nyoszolyádat és járj!”



„Hasonlatos a mennyeknek
országá a gazdaember-
hez...” Máté 20, 1.

Megint az embereknek egymásközötti társas világát keresi fel Jézus, hogy tárgyat találjon egy újabb „önarckép” számára. Az emberi szenvedés területéről az emberi munka területére lép, a gazdasági, kereskedelmi, ipari tevékenység mezejére, hogy onnan kiragadjon egy alakot, melyben ismét kiábrázolhatja azt, amit önmaga és hivatása felől tart. Mihelyt valamenynyire is fejlődöttebb az emberi munka,

szervezkedik. Előbb-utóbb kialakul az a helyzet, melyben nem különálló munkaköröket töltenek be az egyesek egymás mellett, hanem némelyeknek a hatalmasabbá nőtt munkaköre beleolvasztja magába sok más embernek a kisebb munkakörét és viszont sok embernek munkája egyszerűen beleilleszkedik nagyobb munkaterveknek az egészébe, melyeknek élén néhány erősebb, vagyonosabb, vagy szerencsésebb ember áll. Jézusnak a szeme megakadt ezen a jelenségen. Sokszor foglalkoztatta a lelkét. A maga ügyének nagy igazságait látta felcsillanni a munkaadók és munkások ilyen viszonylatában. Sok hasonlatához és példázatához talált anyagot ezen a területen. A földbirtokos gazdáról, aki nem maga műveli földjét, hanem szolgáinak egész csoportját foglalkoztatja azon magvetésnél és aratásnál egyaránt, nem egyszer megemlékezett tanításai közben. Peldázataiban vissza-visszatér a szőlősgazda alakja, aki szőlőjébe

napzámosokat szegődtet, vagy állandó munkásokra bizza annak gondozását. Többször találkozunk beszédeiben a nagy házat vezető úrral, ki körül a ház külömböző szükségleteinek ellátására a szolgák egész népe forgolódik. És ismételten hasonlítja magát a tőkepénzes emberhez, ki ügynökeinek kezére bizza vagyonának egy-egy részét, hogy azt az ő érdekében kamatoztassák. A munkaadónak és a számlára dolgozóknak e sokféle árnyalatú viszonyában kiábrázolva látta azt a viszonyt, melybe önmaga akart jutni az emberekkel s ezért mondotta, hogy az az ügy, melyet e földre hozott: „a mennyeknek országa“ és Ő önmaga, mint ennek az ügynek a megtestesítője „hasonlatos a gazdaemberhez.“

Ez az „önarckép“ tovább vezet az eddig látottaknál. Olyan viszonyt fejez ki, melyben az ember Jézussal szemben nem csak alattvalók tömege, nem csak gondoskodásának nyája, nem csak termékeny talaj

munkája számára, nem is csak segítségére szoruló beteg, — hanem vele együtt működő munkatárs.

*

Hatoljunk bele mindenekelőtt jobban e képnek lényegébe. A gazda, aki szolgái, munkásai, megbízottjai által végzi el dolgát; aki a maga terveinek megvalósítására egész sereg embernek kezét mozgósítja; aki felosztja az elvégzendő munkát és kiosztja a megbízatásokat alkalmazottjainak; aki így a maga munkájával sok más egyén munkáját teremti meg és a maga eredményeiben sok más egyén eredményeit foglalja össze: ez a gazda Jézusnak magarajzolta képe. Ő is olyan munkát akar elvégezni, melyhez sokaknak fáradozó hozzájárulása szükséges. Ő is olyan széleskörű terveket akar megvalósítani, melyek az emberek egész seregének nyujtanak foglalkozást. Ő is olyan eredményeket akar elérni, melyekben része lehet milliók és milliók sikeres igyekezetének.

Ma jobban megértjük Jézusnak ezt az „önarcképét“, mint valaha. Ma az emberi munkának nagy üzemekké való összeszervezkedése, a munkafelosztáson felépülő együttműködés olyan csodálatos fejlettségre emelkedett, amelyenről Jézus korában nem volt még fogalmuk az embereknek. Ha ma járna közöttünk Jézus, a mai gazdasági, kereskedelmi és ipari életben még sokkal bőségesebb anyagot találna annak a gondolatnak kiábrázolására, melyet a „gazda“ képe hirdet.

Közelebb érinthet azért bennünket, ha elképzeljük, mint rajzolná meg Jézus ugyanezt az alakot a jelenkor színeivel. Elvezetne bizonyosan valamilyen nagy gyártelepre. Végigjártatná tekintetünket az épületek egész csoportján, ahol az emberek százai, ezrei végzik kiszabott munkájukat. Feltárná előttünk az erőműtelepet a dinamók körül forgolódo kékköntösű gépészekkel. Bevezetne a műhelytermekbe, hol egyik emeleten a másik felett zakatoló

gépek sokasága körül férfiak és nők százai ügyeskednek az árúcikkek előállításánál. Megmutatná azokat a helyiségeket, ahol az elkészült cikkeket felülvizsgálják, osztályozzák, elraktározzák. Bepillantást engedne a csomagoló csarnokba, ahonnan nagy ládákban, nehéz podgyászdarabokban izmos férfiak rakják fel az árút a várakozó társzekerekre, melyek azután, egyik a másik után, kidübörögnek az udvar kövezetén a vasúti állomás felé. Végig jártatna az irodatermeken, ahol hivatalnokok egész raja könyvel és írógépek kara kattog, ahonnan az egész vállalatnak a külvilággal való írásbeli érintkezését lebonyolítják. Azután beljebb vezetne a laboratóriumokba, rajzoló, mérnökök dolgozó szobáiba, ahol kialakulnak a gyárban megvalósított eszmék. Benyitna azokba a szobákba, ahol a vállalat ügynökei jönnek-mennek, egyik hozva legutolsó útjának jelentéseit, a másik átvéve egy újabb megbízást. Milyen zúgó méhkas! Milyen kü-

lömböző hajlamú, tehetségű, képzettségű emberek! És mégis egy munka, egy üzem.

És végül, hogy az egésznek titkát felnyissa, bekalauzolna e nagy munkalabirintus szívébe, valamelyik csendes emelet párnás ajtajú szobájába. Ott ül a gyártelepnek tulajdonosa, igazgatója, feje, „gazdája.“ Az ő kezébe fut össze minden szál. Semmi sem történik, ami nem az általa szabott keretekben mozogna. Ő intéz és igazgat mindent. Ő tudja, milyen árúciók készítésével lendítheti vállalatának virágzását. És szükség szerint nyit meg vagy szüntet be üzemében egy-egy ágat. Ő szabja meg, hogy melyik alkalmazott képességei, tapasztalatai szerint milyen munkakörbe kerüljön. Ő gondoskodik szükséges új alkalmazottak felfogadásáról és ő dönt használhatatlanok elbocsátásáról. A sok száz és ezer fejnek és kéznek munkáját egyesíti az ő munkája és azok eredményei mind összefolynak abba a sikerbe, melyet az egész üzem élén ő tud fel-

mutatni. „Ez vagyok én“, — mondaná Jézus. „Igy akarok köztetek és veletek és általatok munkálkodni.“

Van a mi keresztyén hitünk igazságai között egy, amely különös félelemnek és rettegésnek a tárgya. Nem merünk hozzányulni. Nem szeretünk beszélni se róla, gondolkozni se róla. A neve is valóságos rém: „predestináció.“ Pedig ennek az ellenszenvnek oka csak az, hogy nem értettük meg Jézust, mint „gazdát.“ Bizonyára van a predestináció tanításában is félelmetes titok, mely előtt elfogódott lélekzettel kell megállanunk elnémitva szívünk feltornyosuló kétségeit és elhallgatva szánknak ellenvetéseit. De ugyan melyik másik igazság mögött nem tátong ilyen rettenetes titokzatosság mélysége? Nem csak a keresztyén világnézet igazságai között, hanem az egyes közönséges tudományok területén is hol van csak egyetlen olyan tétel, vagy törvény, melynek ösvényén ha elindul gondolkozásunk,

előbb-utóbb nem kellene megállania, mert érzi, hogy a határon túl levő titkok világát már nem járhatja be, nem szárnyalhatja át emberi ész? Ha a predestinációban nem azt keressük, ami érthetetlen, mert korlátozt értelmünket meghaladja, hanem azt, ami nekünk való, ami felhasználható: elveszti minden félelmetességét. Mert miről van szó? Arról, hogy Istennek elvégzett akarata és terve az, hogy megdicsőíti magát e világban és azért nem hagyja a világot úgy, amint van, bűnben, nyomorúságban, szenvedésben, hanem eltisztítja ezeket a sötét foltokat, amelyek árnyékot vethetnének a világ és az emberiség Teremtőjének dicsőségére. Istennek soha nem változható, örök szándéka az, hogy ennek a világnak el kell jutnia a tökéletes szentség, boldogság, élet felséges állapotára. Ez a cél nem alkalmi ötlete, szeszélyes kedvtelése Istennek, hanem öröktől fogva eldöntött végzése. És nem csak egészében, hanem részleteiben is. Isten úgy készítette

tervét, hogy abba beleillesztette minden egyénnek életét, ki az évezredek folyamán valaha megszületett, vagy meg fog szülni a földön élő milliók között. Minden egyes embernek életefolyását felhasználja arra, hogy az által is átalakuljon az Ő világa a megromlott állapotból a dicsőséges állapotra. Akik engedelmes, bizó szívvel állanak szolgálatába, azoknak munkája által oszlatja a sötétséget, szünteti a szenvedést, terjeszti a boldogságot és építi országát. Akik pedig elzárkózó makacssággal nem akarnak engedelmeskedni néki, azok sem hozzák zavarba, sem nem hátráltathatják az Ő tervét. Az ilyeneket is bele tudja illeszteni szándékának előmozdításába. Az ilyenek élete is, akaratlanul is, pusztulása által is, kénytelen gyarapítani Istennek dicsőségét e világban. Minden ember tudhatja, hogy Isten szeme öröktől fogva rajta nyugszik és helyet szánt néki dicsőséges céljainak megvalósításában. Az ember főtörekvése az lehet

csak eszerint, hogy felfedezze az életében rejlő isteni célt; meglássa, mivel van hivatva hozzájárulni e világban a Teremtő dicsőségének kibontakozásához és azután éljen ezért a célért és hivatásért minden igyekezetével, küzdelmével, ha kell: áldozatával.

Ez hozta Jézust közénk. Ennek a nagy isteni tervnek a közepébe akart beállni. Elvállalta annak a nagy eszménynek a megvalósítását, hogy „Isten neve megszenteltessék, az Ő országa eljöjjön s az Ő akarata meglegyen, mint a mennyben, úgy itt e földön is.”

El akarta hozni az emberiségre azt a napot, amikor nem lesz többé bűnös közöny és ártalmas ellenségeskedés ember és ember között; amikor nem lesz meg többé Isten és ember között a tudatlan kétség és kishitű bizalmatlanság válaszfala; amikor nem öntözi többet a földet fegyvertől ontott vér, fájdalomtól sajtolt könny; amikor nem hangzik fel az égre többé boldogta-

lanság panasza; amikor ez a világ olyan lesz, hogy Isten gyönyörködhetik benne és büszke lehet reá, mint remekművére. Így meg akarta dicsőíteni Istent az emberek között.

Hogy ezt elérje, tudta, nem elég a maga megváltói pályafutását hiven betöltenie. Ép oly szükséges volt, hogy másokat is megnyerjen az ő hivatásuk betöltésére. Láttá, hogy reá vár a jövőendő évszázadok idején az a feladat, hogy az emberek millióit belevonja ebbe a tervbe, hogy megtanítsa őket az Isten dicsőségét ismerni, ohajtani és érette fáradni. Csak beláthatatlan sokaságú hiveinek munkája által végezheti el Ő a magáét. Csak évszázadok vértanúinak szenvedése által hódíthat az Ő szenvedése. Csak az egész föld népének engedelmes odaadása által teljesedhetik be az, amiért Ő élt és halt.

Így hát Ő hasonlatos „a gazdaemberhez.”

*

A gazda szerepében különösen két vonást domborított ki Jézus előszeretettel. Az egyik a munkábaállítás, a másik a jutalmazás volt. Az egyik, amivel kezdődik és a másik, amivel beteljesedésére jut a munkaadó és munkás viszonya.

Nagy gonddal rajzolta bele Jézus a gazda képébe az előbbi mozzanatot. Szól a szőlősgazdáról, aki naponként több ízben is kimegy a piacra, hogy ott megtalálja a szőlőjébe szükséges munkaerőt és szolgáltatába fogadja azt. Így járt Ő is az élet vásárában tolongó emberek között mindig nyitva tartva szemét, hogy hol ragadhatna magával valakit isteni ügyének szolgálatára. Vagy egy másik példázatban előszeretettel részletezi azt a jelenetet, amikor a nagytőkés gazda kiosztja megbízottai között vagyonának egyes részeit, kinek-kinek annyit, amennyinek haszonnal való forgatását az illetőtől elvárhatta. Így akarta Jézus is az emberek kezébe letenni érdekeinek, vágyainak, felelősségének egy-

egy részét megbízatásképen. Az tűnik ki mindebből, hogy Jézus különös örömmel várta és fogadta az emberek életében az Isten országáért való szolgálatnak, a mások boldogságáért való életnek kezdetét. Ebben a kezdetben nagyjelentőségű fordulópontot látott. Ezzel új korszak nyílik az emberi életben. E nélkül, úgy amint eredetileg vannak, az emberek nem alkalmasak arra, hogy öntudatosan kivegyék részüket az isteni tervből. Ugy el vannak merülve kicsinyes önző ügyeikbe, hogy legtöbbször még a nagyobbbszabású emberi célok és ügyek iránt is fásultak, nemhogy az isteni végső világ cél iránt érzékük volna. Valami nagy ébredés, nagy megfordulás, nagy ujjászületés következik be az emberi lélekben, amikor be tudja fogadni ezt a gondolatot: Istenért élni és az Ő dicsőségének az emberi életben való megnyilvánulásáért dolgozni! És Jézus úgy látta, hogy ezt a nehéz, csodás átalakulást előidézni: az Ő feladata. Őreá várt az a hivatás, hogy az

embereket kiszólítsa és elhívja abból a közömbös tunyaságból, mely összetett kezekkel nézi a körülötte elvégzésre váró sok munkát, kielégítésért kiáltó sok szükségletet és leküzdendő, tűrhetetlen sok viszásságot. Neki kellett eljönnie, hogy az emberek felébredjenek és meglássák, hogy mindnyájuk kezébe le van téve valamilyen alkalom és képesség arra és ezzel valamilyen felelősség is azért, hogy ezen a világon kevesbedjék a bűn és boldogtalanság és győzelemre jusson a tisztaság, békesség és öröm. Jézus közeledtére villan fel az emberi lélekben annak az életcélnak és hivatásnak világossága, melyet Isten öröktől fogva tervbe vett számára s amelynek megvalósítására megteremtette.

Jézus tehát, amikor érintkezésbe jut egy-egy emberi léttel, nemcsak ajándékozni, hanem nyerni is akar. Nemcsak azt látja meg, ami segítségre szorul az illetőben, hanem azt is, ami segítségére lehet Ő neki.

És azért nemcsak nyújtja mindazt, amire szüksége van az emberi életnek: a lelkiismeret viharait lecsendesítő bűnbocsánatot, a bűn bilincseit letördelő szabadságot, az élet harcaiban győzelmes erőt, a gond és szenvedés okozta sebek gyógyulását; hanem ugyanakkor lefoglalja a maga számára mindazt, ami az emberben felhasználható és értékesíthető az Isten ügye számára. Nehéz megmondani, hogy mi a felségesebb a Jézussal való találkozás nagy tapasztalatában: az-e, hogy elfogadjuk azt a gazdagságot, amit Ő hoz, vagy az, hogy odaadjuk az Ő rendelkezésére azt a keveset, amivel mi hozzájárulhatunk az Ő céljaihoz?

Földi életében is az jellemezte az emberekkel való érintkezését, hogy nemcsak megajándékozni, hanem kötelességekkel, feladatokkal is megterhelni igyekezett őket. „Azt művelem, hogy embereket halásszatok.” Ennek a jövőendő súlyos hívásnak az éreztetésével kapcsolta magához

legelső tanítványait. Nem egyszer, amikor egy-egy meggyógyított, megmentett ember abban találta volna legnagyobb boldogságát, hogy szabadítójának társaságában maradhasson, Ő fontosabbnak látta a bizonyosságtétel kötelességével megterhelten elküldeni az ilyeneket. „Eredj haza a tiedhez és jelentsd meg nekik, mily nagy dolgot cselekedett veled az Úr és mint könyörült rajtad.“ „Te elmenvén, hirdesd az Isten országát!“ Ennek a nagy szolgálatnak a vonzó erejével akarta döntésre segíteni nem egy hívét, aki habozott még végleg választani Jézus és a régi élet között.

És mégis, helyes-e azt mondani, hogy Jézus nemcsak ad, hanem nyer is, amikor behatol egy-egy ember életébe? Hát amikor így bekapcsol bennünket az isteni célok szolgálatába, amikor kötelességeket, munkát bíz reánk, vajjon akkor is nem mi kapunk és nem mi vagyunk a lekötelezettek? Valóban úgy áll a dolog, hogy Jézus akkor is, mikor így elszegődtet bennünket

Isten dicsőségének élethossziglan való munkálására, tulajdonképen a mi szükségleteinket elégíti ki. Az emberi léleknek egyik legmélyebb szükséglete az, hogy legyen valami eléggé nagy, rajta kívül fekvő cél, amelyért dolgozzék. Már a gyermeki lélekben megnyilatkozik ez és azért szülők és nevelők legfőbb gondja az kell hogy legyen, hogy foglalkoztassák valamiképen helyes, egészséges, fejlesztő munkával a kibontakozó, új emberi egyéniséget. S az élet későbbi éveiben még inkább kitűnik, hogy mennyire a cselekvés számára vagyunk teremtvé és berendezve. Hiába művelt és gazdag az értelem, hiába érzékeny és mély a szív: nyomorult az ember, ha nincs valami cél, mely akaratát igénybe vegye, ha nem talál valami ügyet, melynek odaszentelje értelmének és érzelmeinek minden értékét.

Rettenetes átokként kíséri anyagi gazdasági életünket a munkanélküliség problémája. Borzasztó jelenség az, hogy van-

nak munkabíró, egészséges, szorgalmas emberek, akik nyomorognak, mert nincs hely, ahol munkába állhatnának. De van ennél még rettenetesebb nyomor is, sokszor a legfényesebb jólétnek a csillogó fel-színe alatt: a lelki munkanélküliség! Hány ember van, aki ajkára veheti a példázat-beli napszámosok panaszát, mellyel a szőlősgazda kérdésére felelnek: „Miért álltok itt egész napon át hivalkodván?” — „Mert senki sem fogadott meg minket.” Van-e gyötrelmesebb sors, mint azé az emberé, aki nem találja meg a maga helyét e világban és nem tudja, hogy mi értelme és haszna van az ő életének e földön? Van-e szánalmasabb helyzet, mint azoké, akik sohasem találták meg életükben azt, amiért érdemes lett volna élni, semmi ügyet, amit lelkesedéssel szolgálhattak volna, semmi eszményt vagy célt, melynek dicsősége igénybe vette volna, elhívta volna őket munkára?

Ebből az átkos állapotból ment meg Jé-

zus. Aki vele megismerkedik, az talál munkát. Annak szemei megnyílnak és észreveszi, hogy körülötte e világban dicsőséges isteni munka van folyamatban, és abban ő is részt vehet. Egyszerre más színben tűnik fel minden. Sok, ami azelőtt nyűg és érthetetlen teher volt, most talentumnak bizonyul, értékes kincsnek, amit mások boldogítására és emelésére, Isten dicsőségének a gyarapítására fel lehet használni. Zakeus boldogtalanul görnyedt vagyónának súlya alatt mindaddig, míg egyszer Jézus be nem látogatott hozzá. És akkor Zakeus egyszerre észrevette, hogy Jerikó városában vannak szegények is és hogy az ő pénze felhasználható arra, hogy néhány gondszántotta redő elsimuljon, néhány inségokozta könny felszáradjon, néhány zugolódó panaszszó hálaadó imádságra változzék. „Uram! Ime minden vagyomnak a felét a szegényeknek adom.“ Máté az önző életnek összezsugorodott szűk körében élte le bizonyára napjait,

J é z u s ó n a r c k é p e i

vagy legfeljebb a kollegialitás száraz, örömtelen viszonyát tartotta fenn vámszedő társaival mindaddig, míg egyszer meg nem hallotta a hívó szót: „Kövess engem!” És akkor észrevette, hogy a közte és a többiek között fennálló hivatásbeli kapcsolat milyen nagyszerű csatorna lehet annak a boldogságnak továbbterjesztésére, melytől önnön szíve túlradt. Vendégséget rendez hát régi társainak. „Amikor Jézus ennek házában asztalhoz ült, a vámszedők és bűnösök is sokan odaülnek vala Jézussal... és követték őt.” A legkisebb apróság is nagy áldások forrásává, nagy szolgálat eszközévé lehet, ha Jézus arra reáteszi kezét. Őt kenyér és két halacska, amit egy gondos anya beletett útrakészülő kis fiának tarisznyájába, ötezernél nagyobb sokaság éhségének csillapítására elégséggé válik, ha Jézus azt mondja: „Hozzatok ide én hozzám!” Egy bethfagéi kötött hátas öszvér a jeruzsálemi ünnepélyes bevonulásnak szereplője lesz, mihelyt

Jézus elküldi érte az üzenetet: „A Mes-
ternek szüksége van rád.”

Amink csak van, pénzünk és időnk,
egészségünk és tudásunk, mindmeggannyi
képességnek és azért parancsnak bizonyul
mások segítésére. A gyermeknek naivsága,
az ifjúnak nagy tettekre vágyása, a leány-
nak üde kedvessége, az érett kornak ta-
pasztaltsága mind-mind odaállítható Isten
szolgálatába és beláthatatlan áldások for-
rásává lesz. Sőt megtanít Jézus még arra
is, hogy veszteségeinkben és fájdalmaink-
ban is talentumokat lássunk, melyeket az
Ő országának előmenetelére lehet és kell
fordítanunk. Szenvedőkhöz vigasztalást
elvinni leghathatósabban az tud, aki maga
is ivott a keserű pohárból. Azért, ha ma
oly sokakra redőborúl a gyász és a gyöt-
relem, kérdezzék meg maguktól, nem új
munkára, nagyobb hivatás betöltésére akar-
ja-e Isten ezáltal képesíteni őket? Megle-
het, hogy valamikor áldani fogják Istent
mások azokért a könnyekért, melyek mu

ömlenek szemedből. Meglehet, hogy ezek által jutsz el a vigasztalásnak olyan titkos forrásaihoz, melyekhez később embertársaid egész seregét kalauzolhatod.

Csodálatosan sok eszköze és módja van Jézusnak arra, hogy így elhívja, megbízatásokkal ellássa, szolgálattá tegye az emberi életet. Voltak, akiket azáltal hívott el, hogy a szemükbe meresztette leplezetlen valóságukban az élet rettenetes szükségzeit. S amikor észrevették, hogy a bűnnek milyen posványai és a nyomorúságnak milyen rengetegei vannak még a földön, melyet rózsás, madárdalos kertnek képzeltek mindenestől fogva: nem élhettek többé önző életet. Másokat azáltal tanított meg a szolgálatra, hogy túlárasztotta bennük boldogságuknak érzését. Annyi örömben és kiváltságban részesítette őket, hogy végre rút hálátlanságnak érezték volna, ha nem adnak tovább szerencsétlenebb társaiknak és társnőiknek a maguk boldogságából. És így tovább. Leghatalmasabb elhívó szó-

zata azonban mindig az volt, ami a keresztről hangzik felénk: „Ezt tettem én éretted. Te mit tész érettem?” A Megfeszítettnek látása juttatta a legnagyobbakat és legkisebbeket egyaránt Pál apostolnak az álláspontjára: „Ugy vélekedtünk, hogy ha egy meghalt mindenkiért, tehát mindazok meghaltak (vége van eddigi életüknek; az a halál lehetetlenné teszi, hogy folytassák azt, amit eddig tettek); azért halt meg mindenkiért, hogy akik élnek, ezután ne maguknak éljenek, hanem annak, aki érettük meghalt és feltámasztatott.”

*

Amily sokszor forgatta lelkében Jézus az emberi életnek ezt a nagy fordulását, az Isten munkájába való beedállását, époly sűrűn emlegette a gazdának másik fontos ténykedését, a jutalmazást. Akik Isten világtervének szolgálnak, nem mennek el üres kézzel. Érdemes odaszentelnünk magunkat a másokért való életre. Biztos ju-

talom int afelé, aki az elhívást és megbízást követi. És amint a munkába szegődést Jézus által nyerjük el, úgy ezt a jutalmazást is Ő akarta intézni. Ugy érezte és tudta, hogy Ő lesz a jutalmazója minden fáradságnak, amit Isten országáért akárhol és akármikor kifejtettek. Ő benne és Ő általa fogják elnyerni az emberek azt, amiért érdemes volt minden igyekezetet latba vetni, mindvégig kitartani és minden áldozatot meghozni.

A jutalmazás gondolata idegenszerűen érint bennünket, kik a nagy reformáció örökösei vagyunk. Hiszen annak a nagy küzdelemnek vihara főképen e körül a kérdés körül örvénylett, hogy lehet-e szó jutalomról Isten és ember között; hogy nem ingyen való kegyelem ajándéka-e minden, amit az ember elnyerhet és elérhet? A reformátorok egyhangú, következetes prédikálása az volt, hogy az embernek üdvösség dolgában ki kell bontakoznia minden szolgai viszonyból, amelyben kiérdemelt

béreként követelhetne akármit is Istentől és a gyermeki viszonyra kell eljutnia, melyben Atyjának adományaként fogadja el érdem nélkül az üdvösséget. A reformátoroknak volt okuk erre a merev állásfogalásra. De nekünk már nem árthat, ha ki-egésztjük tanításukat azzal, amit nekik még nem lehetett hangsúlyozniok, hogy t. i. Jézus tnítása és a tapasztalat szerint óriási szerepe van a keresztyén életben a jutalmazásnak is.

Az üdvösség? Az ingyenvaló ajándék, amire semmivel sem szolgáltunk reá. Kegyelem és könyörülő irgalom műve. De miben áll az üdvösség? Nem abban-e, hogy Isten egváltalán a szolgálatába fogad bennünket? Nem abban-e, hogy a bűn önzésébe elmerült, célját veszelve révetegen tengődő, halál felé sorvadó életünk még egyszer visszatálhat eredeti rendeltetésére: az Istennel való közösségben az Ő céljainak boldogító szolgálatára? Érdemről abban az értelemben, hogy mi akár-

minek alapján követelésekkel állhassunk Isten elé, szó sem lehet sohasem. Hogy egyáltalán alkalmunk van szolgálnunk Istennek, ez maga a legcsodálatosabb, érdemen felüli ajándék. De ennek a szolgálatnak a körén belül, ha egyszer már valakit Isten elhívó kegyelme befogadott az Ő céljainak munkálásába: minden az emberi engedelmességen és hűségen fordul meg. Nem mi érdemeltük ki ezt a hivatást, de mégis tőlünk függ, hogy miután elnyertük, milyen eredménynyel töltjük azt be. Több odaadás és alaposabb hűség nagyobb jutalommal fog járni, mint a félszívű lanyhaság és felületes hanyagság. Az emberi élet oázisát mind szűkebbre szorította a sivatag homoktengere és a forró szelek, melyek száguldva hozták magukkal a homokfellegeket, előbb-utóbb teljes elnyeléssel fenyegették az oázist. Ez a veszedelem végleg elmúlt. Isten felnyitotta a zsilipeket és a víznek árja veszi most körül a szigetet, mely körül a sivatag gyilkos gyűrűje

szorúlt nemrégén. A halál pusztító szele nem fenyeget többé. Ez az ingyen való ajándék. Hogy azonban ezek után a víznek üde árja milyen életet fog felvirágoztatni szigetünkön és milyen paradicsommá fogja változtatni azt, az attól függ, hogy mennyire fogjuk talaját keresztül-kasul csatornázni és földjének öntözésére mennyire fogjuk felhasználni a rendelkezésünkre álló árt. A fák dúsabb gyümölcsözése, a virágágyak pompázó ékessége, mind jutalom is lesz — fáradságunk szerint: kisebb-nagyobb, — mindamellett, hogy mindenestől fogva ajándék az egész sziget élete és boldogsága.

Mivel jutalmazza Jézus azokat, kik által mint munkatársai által elvégzi terveit e földön. A hűség jutalma részben az, hogy nagyobb feladatokra képesít. „Kevesen voltál hű, sokra bízlak ezután.“ Ezt mondja lelkiismeretes szolgájának a gazda. Kétségtelenül dicsőséges jutalom az elért eredmény felett érzett öröm is. Minden boldog-

ság, melynek megteremtéséhez hozzájárulhattunk, a mienk is. Minden győzelem a bűn felett, melyre valakit elsegíthettünk, felel minket is. Minden örömsugár, amit fel tudtunk ébreszteni egy-egy megszerződött, megpróbált lélekben, legnagyobb gyönyör önmagunknak. Mindez bőséges jutalom, amiért érdemes erőt feszíteni, fáradni, kitartani. Azonban Jézus még ennél is felségesebb jutalomra gondol, amikor a gazda minőségében elénk akar lépni az elvégzett munka után: „Jól vagy, jó és hív szolgám! Menj be a te Uradnak örömébe.” Hogy néki örömet szerezhetünk szolgálatunk által; hogy az Ő jóváhagyó helyeslését kivívhatjuk hűségünkkel; hogy Ő közelebb jut nagy céljának beteljesedéséhez a mi közreműködésünk által és ezt el is ismeri méltányló dicsérettel: ez a jutalmak jutalma. Akit ez nem vonz és nem csábít, akire ennek a jutalomnak nincs ingere, az nem ismeri Jézust. Aki igazán szemtől-szembe került vele és hallotta el-

lenállhatatlan elhívó szavát; aki meglátta az Ő munkáját az emberiség megmentéséért és nem tehetett mást, mint hogy utána menjen részt venni az Ő fáradozásában: annak égen és földön nem lehet nagyobb dicsősége és dúsabb elégtétele egy egész hosszú élet küzdelmei, áldozatai, szenvedései után sem, mint hallani majd az Ő ajkairól: „Jól vagyon, jó és hű szolgálom... Menj be a te Uradnak örömébe!”

Hova lennénk, ha ez a jutalmazás nem volna kilátásba helyezve, ha nem tudnók, hogy Jézus fentartotta magának a jutalmazás jogát és minden más jutalmazás csak ideiglenes és kétes értékű? Milyen jó tudnunk, hogy nem a világ elismerése és nem az emberek dicsérete az utolsó szó. Milyen lázító volna, ha ennek a megvesztegetett, hiú, elfogult, rövidlátó emberiségnek a hálijáért és elismeréséért kellene fáradoznunk! Akármit tanított is Jézus az Ő jutalmazásáról, azt mindig tüntetően ki-domborította, hogy igazságos lesz; függet-

len lesz mindentől, ami rajtunk kívül állott, attól, hogy mennyi alkalmunk volt szolgálni és milyen külső mennyiségű eredményt sikerült elérnünk; de mindig árnyos lesz azzal, ami rajtunk állott: a hűséggel. Milyen meglenetések várnak reánk! Hányan, akiknek nevét hódolva kapta fel a világ s akiket bálványozva tiszteltek nagy szolgálataikért, Jézus előtt kénytelenek lesznek szerényen átengedni az elsőbbséget azoknak, akikről sohasem hallott a világ, mert alázatosan, elrejtve, kicsiny körükben fejtették ki azt az odaadó hűséget, melynek fényénél a hirnevesek szolgálata kontár béresmunkának tűnhetik fel. „Sokan az elsők közül utolsók lesznek és sokan az utolsók közül elsők.” Amiért valóban érdemes volt szolgálni, azt Jézus adja meg mindenkinek Önmagában. És annyit lesz képes belőle „élvezni”, öntudatosan elnyerni mindenki, amennyi kitartó hűséggel forgatta a reábízott alkalmakat,

képességeket Isten dicsőségének megvalósítására.

*

Volt-e valaha nagyobb „kereslete“ a világon annak, amit Jézus el akart terjeszteni az emberek között, mint e válságos történelmi napokban? Most van vigasztalni való, segíteni való, biztatni való, erősíteni való, gyógyítani való. A Gazda munkásokat keres, hogy ezt a feltáruló páratlan alkalmat kihasználhassa. Munkatársakat keres, akik által vigasztaljon, segítsen, biztasson, erősítsen, gyógyítson, — szeressen. Mi az, amit még fel nem használtunk az Ő számára? Mit adhatnánk még oda mások boldogságának szolgálatára? Mi az, amire még nem mondhatja el a Gazda: „Jól vagyon, jó és hű szolgám“?



„Ameddig a völegény velük
van, nem böjtölhetnek.“

Márk 2, 19.

Jézusnak egy olyan „önarcképe“ áll
előttiünk, mely nem oly közismert, mint
például a magvető, vagy a pásztor rajza,
de finomságánál és mélységes tartalmánál
fogva felülmúl minden más képet. Jézus
megállott, amint Nazareth utcáin találko-
zott egy-egy fiatal párral, egy-egy ifjúval
és hajadonnal, kiknek szive egymásra ta-
lált; utánuk nézett, amint tovább haladtak
az utca során egymásba font karokkal, ez

a két testben lakozó egy lélek. És az ifjúbán, ki hő szeretetére megtalálta az osztatlan viszonzszeretetet, — meglátta a maga képét. Rokonnak érezte a maga jövődő hivatását a vőlegény szerepével, ki megkapta azt az egész szívet, melyért egész szívét odaadta. „Én is vőlegény vagyok“ — így rajzolja magát élénk.

Olyan mély rokonság állott fenn a vőlegény szerepe és Jézus helyzete között, hogy még mielőtt Ő maga megemlítette volna ezt a hasonlatosságot, már más valaki észrevette és szóvá tette azt. Előfutára, a dolgok mélyébe élesen belátó Keresztelő János, használta róla először ezt a hasonlatot. Amikor tanítványai panaszkodva hozták hírül neki, hogy népszerűsége hanyatlóban van és a sokaság többet beszél már arról az új Mesterről, kit Ő nemrégén megkeresztelt és ahhoz öönlik már beszédeit meghallgatni, Keresztelő János elhallgattatta e féltékenykedő panaszt. Rámutatott arra, hogy ő nem ön-

magának munkálkodott és nem a maga számára akarta felkelteni az érdeklődést. Ő épen Jézust akarta bevezetni és bemutatni Izráel népének. Az ő szerepe az volt, ami a vőlegény barátjává: létre akarta hozni az ismeretséget a vőlegény és jövőendőbeli hitvestársa között. Most hogy kezd Jézus ismertté válni, az ő szerepe lejárt. Nyugodtan, örömmel átengedheti a teret a boldog vőlegénynek, maga pedig készségesen letűnik az elfeledettség homályába. „A vőlegény barátja, aki ott áll és hallja őt, örvendezve örül a vőlegény szavának. Ez az én örömöm immár betelt. Annak növekednie kell, nekem pedig alászállanom!”

Azért különös nyomatékkal hathatott a „vőlegény” hasonlata, amikor ugyancsak Keresztelő János tantíványainak hallatára Jézus maga alkalmazta azt. Eljöttek ezek hozzá a farizeusokkal együtt és számon kérték tőle, hogy miért nem tartják be az Ő tanítványai a szokásos bőjtöt. Jézus válasza lényegében véve az volt, hogy tanít-

ványai olyan lelki állapotban vannak jelenleg, amelyhez a bőjt semmiképen nem illik. Magukra erőszakolt értéktelen külsőség volna nekik bőjtölni akkor, mikor szívük túlrad a boldog örömtől afelett, hogy megismerkedhettek Jézussal. Olyan napokat élnek most ők, — mondja Jézus, — mint egy lakodalmas ház népe. „Avagy bőjtölhet-e a vőlegény násznépe, amíg velük van a vőlegény?”

Mindössze néhányszor használta csak Jézus ezt a képet. Az említett eseten kívül egy-két példázatában rajzolta még meg önmagát a vőlegény alakjában. Beszért a királyfiról, akinek mennyegzői vendégséget készít felséges atyja, — és az ünnepi öröm középpontjába a fejedelmi vőlegény személyében önmagát festette meg. Elmondott egy másik történetet, melyben a mennyegző nyoszolyólányai nem győzik ébren megvárni az éjszakában késlekedő jegyespárt, míg végre felhangzik a kiáltás, egyik részüknek, a készületleneknek

rettegésére, a többieknek, kik bölcsen felkészültek a hosszú várakozásra, nagy öröme: „Imhol jó a vőlegény! Jőjjetek elébe!” És a vőlegényben megint önmagát állította tanítványai elé, hogy megtanítsa őket kitartóan várakozni, ha majd késedelmesnek látszik eljönni ígéreteinek beteljesítésére.

Azonban, ha ily ritkán fordul is elő a kép, mélységesen belevésődött mindazoknak lelkébe, kik igyekeztek tisztába jönni Jézus hivatásával és jelentőségével. Az a két apostol, ki legmélyebbre szállott Jézus mélységeinek kifürkészésébe, talált az Ő személyiségében és világtörténelmi szerepében valamit, amit legjobban mindkettő a vőlegény képében tudott kiábrázolni. Pál apostol leveleiben, mint valami kedvenc hasonlat tér vissza Jézus Krisztusnak, mint vőlegénynek az Ő menyasszonyához való viszonya. És János látomásai akkor szárnyalnak legmagasabbra, amikor „a

Bárány mennyegzőjének" ujjongó örömet és dicsőséget irják le.

Figyeljük meg, még mielőtt hozzáfog-ránk is a kép világosabb átértéséhez, — hogy többetmondónak, intimebbnek, mé-lyebbenjárónak kell lennie annak a gondo-latnak, amit ez a kép kifejez, minden más kép tartalmánál. Láttuk, hogy emelke-dett mind feljebb az emberi élet azok-ban a különböző viszonylatokban, ame-lyekre Jézus „önarcképei" utalnak. Az emberi élet neki birodalma, jószága, termékeny talaja, segítségének tárgya, munkásserege. De a „vőlegény" képében egyszerre felemeli az emberi életet maga mellé, mint szövetséges, hites társát, — menyasszonyát látja benne. Minden más kép kevesebbet mond ennél. És innen már nem lehet feljebb emelkedni. Akármilyen gazdag áldásokat kínált fel Jézus egyéb képeiben, itt többet ajánl fel, mint mindaz együttvéve: Önmagát adja nekünk kiáradó szeretetében. És akármilyen dicsőséges

eredményt tüntetnek is fel más képek Jézus munkája nyomán, ez a kép minden mást felölel és felülmúl: Jézus eléri azt, hogy fellángol iránta az emberiség szeretete és örökre, elválaszthatatlanul egybe-forr vele.

*

Hogy egészen világosan álljon előttünk a kép jelentősége, elsősorban is ezt a kérdést kell tisztáznunk: hol keressük Jézus völegényi szeretetének tárgyát? Miben látta Ő azt a menyasszonyt, kinek viszontszeretete örökre kielégítetést nyújthat szívének?

Hárítsunk el mindenekelőtt egy téves fel-fogást, mely könnyen félrevezethet. Jézusnak menyasszonya alatt nem az egyes hívő emberi lelket kell értenünk. A középkor keresztyénei között és még ma is azok között, kiknek keresztyén élete és gondolkozása középkori nyomokon jár, kedvelt gondolat ez: Jézust és a megváltott emberi lelket a hitvesi szeretet viszonyában

egymás mellé állítani. Nem lehet elvitatni sok felemelően szép, becsesen gazdag tartalmat ettől a gondolattól sem. De nem bibliai gondolat. Sem maga Jézus, sem Pál, sem János nem ezt a viszonyt tartották szem előtt, amikor a „völegény“ hasonlatát használták. Ha az egyes emberi lelket akarták beleállítani a völegényi örömnepnek képébe, találtak reá más módot. Megrajzolták a mennyegzőben résztvevő nyoszolyólánynak, meghívott vendégnek, a násznép tagjának. A menyasszony azonban más volt. Hogy sok rajongó, egészségtelen következményre vezethet a képnek ilyen félreértése, az kitűnik már, ha ezt az egy kérdést vetjük is fel: Hogyan tolhatja fel magát az egyes emberi lélek olyan képzelődésnek a magaslatára, hogy azt higgye, hogy akármilyen lángoló, odaadó szeretete is, egy léleknek a szeretete, kielégítheti Jézusnak a lelkét és méltó viszonzás arra a szeretetre, melyet Ő kiárasztott e világra?

Ki hát akkor a „menyasszony?” Nem az egyes hívő lélek, hanem a multnak, jelennek, jövőnek valamennyi hívő lelke együttvéve, mint nagy testületi összesség, — a Jézus Krisztus egyháza. Jézus is, tanítványai is különös jelentőséget tulajdonítottak az egyháznak, mint olyannak. Az egyes keresztyén hívő egyéni élete felett, sőt az összes keresztyének felhalmozott tömege felett láttak valami nagyobb létezőt, valami dicsőségesebb valóságot: az egyházat. Ez több, mint az egyes lélek, sőt több, mint valamennyi hívőnek összeszámlált összege. Ez valami sajátos, egyedülálló, ami nemcsak alkotórészei miatt, hanem önmagában is követeli figyelmünket.

Vegyük észre, hogy itt az emberi életnek egy általános törvénye működik, amivel minden más téren is találkozunk. Az egyes emberi léleknek kifejtett képességein kívül vannak olyan lappangó képességei is, amelyek csak akkor lépnek működésbe, ha

sok magával rokon más lélekkel tömegbe verődik. Valami titokzatos, megfoghatatlan, de azért mindennap tapasztalt hatalom az, amit tömegléleknek nevezünk. Ha száz ifjú hazájáért lelkesedő bátorsággal szemberont egy ellenséges csapattal, akkor ott több bátorság és lelkesedés működik, mint amennyit megfigyelhetnénk, ha mind a száz külön-külön harcolna valami elhagyatott magányos őrhelyen. Az egyesek akár milyen hősiessége, ha százszor vesszük, még távolról sem az az elragadó harci hév, mely fellobban, ha a száz katona egymással együtt, egy csapatba olvadva küzd. Együttlétükből, közös törekvésükből valami sajátos légkör alakul ki, melyben minden egyesnek hazaszeretete és elszánt-sága még sokkal magasabbra fokozódik, valami közös nagy lélekké olvadnak össze, melynek teste az a százfőnyi csapat. Valami új keletkezik, amit csak a közösség terem meg. Vagy ha valahol egy szobában tíz zeneértő ember figyel áhitattal va-

lamilyen felséges zeneműnek előadására, akkor ott több zeneélvezet van, mint amenynyit ugyanaz a darab nyújtana külön-külön előadva a tíz ember mindegyikének egymásután. Amint ott ülnek, kezükbe hajtott fejjel, vagy a mennyezeten át titokzatos távolba ábrándozó tekintettel: mindegyikük mélyebben érti, dúsabban élvezi az előadott szerzeményt azért, mert ott van vele a többi is. Összeforrnak a zene hangjaitól vibráló közös lélekké, melynek húrjai érzékenyebben fogják fel a művész játékát, mint külön-külön akármelyiküknek lelke.

Jézus is eleitől fogva szem előtt tartotta az emberi természetnek ezt a titkát. Nem csak egyes tanítványokat nyert meg, hanem olyan benső közösséggé forrasztotta őket, melyhez fogható meghitt baráti kört nem ismer a világtörténelem. És gyakran fel is hívta figyelmüket ennek a közösségnek a jelentőségére a jövődő szempontjából. Ha majd test szerint el kell távoznia

közülük, abban keressék erejüknek és sikeres munkájuknak egyik főbiztosítékát, hogy ezt a közösséget el ne hanyagolják. Amit külön-külön el nem érhetnek, majd megvalósíthatják együtt. Más lesz még az imádságuk is, ha többeknek egybeforrott szívéből száll fel. „Ha ketten közületek egy akaraton lesznek a földön minden dolog felől, amit csak kérnek, megadja nekik az én mennyei Atyám.” Másképp jelentheti meg az Ő szellemi hatalmát ott, ahol a lelkek harmóniába olvadnak. „Ahol ketten vagy hárman egybeövéülnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” Abban látta azért végső diadalának zálogát, hogy hívei egymással egy nagy szeretetteljes társaságban egyesüljenek. Utolsó nagy imádságában ez volt a főkérdése Atyjának színe előtt: „Hogy mindnyájan egyek legyenek, hogy elhigye a világ, hogy te küldtél engemet.” Bucsuzó parancsa pedig az volt hozzájuk az olajfák hegyén, hogy el ne oszoljanak addig Jeruzsalemből, míg egy-

más közösségében az együttes emlékezés, vágyakozás, imádkozás hevében alkalmassá nem válnak arra, hogy a mindenható isteni Lélek egészen birtokába vegye életüket. Így következett be pünkösöd és így lett maradandóvá az az egység, amelybe összefoglalja a keresztyéneket a közös Lélek: a keresztyén egyház.

Ebből a nagy egységből, melybe bele fog olvadni a jövőendő évezredek minden egyes hívő lelkének élete, várta és remélte Jézus azt a viszonzszeretetet, mely elég-séges jutalma legyen az Ő szeretetének. Láttá maga előtt a jövőendőben ezt a hatalmas testületet, mely az Őbenne hívő egy-
nekből fog összeépülni. Az emberiség szét-
szakgatott, zürzavaros, válságos életfolyá-
sából látta lassanként kiemelkedni ezt az új, egységes, összetartó közösséget, az Őbenne megváltást talált emberiséget, az Ő egyházát. És ez a látomás elbűvölte. Hogy ezt megvalósítsa, otthagytá az ég dicsőségét. Hogy ezt a menyasszonyt a

magáévá tehesse, nem riadt vissza még vérének hullatásától sem. Hogy ennek a megújított emberi társas közösségnek az egységes, háladatos viszonz szeretetét kivívja, meghódítsa, azért küzdött és szenvedett, azért élt és halt. Látta ezt a dicsőséges új emberiséget eltemetve a jelen bűneiben és nyomorúságaiban. Látta végzetes álomnak bilincseiben szunnyadni, mellyel gonosz, pusztító hatalmak elátkozták. És eljött felébreszteni, megszabadítani, a magáévá tenni.

Szeretetének ezt a legjavát, odaadó áldozatkészségének ezt a buzgó hevét nem azért fordította így a benne hívőknek erre a nagy testületi egységére, mintha az egyes emberi lelket elhanyagolta volna a tömeggel szemben. Ellenkezőleg: épen az egyéni keresztyén életnek tökéletességre jutása végett akarta ezt a nagy egybeforró egységet létrehozni. Tudta, hogy az egyes keresztyén lélek nem bontakozhatik ki ebben az ellenséges világban, ha elszigetelten

J é z u s ö n a r c k é p e i

él; csenevész nyomorék marad ennek a környezetnek az éghajlata alatt, ha nem talál a magával rokon lelkek társaságában olyan légkört, olyan meleg otthont, hol megenyhülhet harcai után és megsokasíthatja erejét. Azért akármennyire igaz is Pál apostolnak individualizmusa, amikor így szól: „Szeretett engem és önmagát adta érettem“, — épen ennek igazsága követelte meg azt a másik igazságot is, melyet szintén Pál apostol hangoztat: „Szerette az egyházat és önmagát adta azért.“

*

Attól kezdve, hogy első tanítványainak kis csoportja körülvette őt odaadó szeretetével, Jézus érezte, hogy már biztosítva van számára az egész megújult emberi nemnek viszontszeretete, melyre vágyakozott. Működésének legelső tapasztalatai óta úgy tekintette magát, mint vőlegényt, akinek el van már jegyezve arája. A teljes egyesülés még késhetik, a mennyegző tán

még a távoli jövő reménye; de a frigy már meg van pecsételve, a szeretet és viszontszeretet egybeforrasztó kapcsa már nem kétes.

A jegyességnek hosszú ideje ezek után az előkészületnek ideje a végső egyesülés napjára. Mi mindennel rendbe nem kell jönni, milyen sok készülődésen nem kell átesni, míg egy-egy jegyespár számára elérkezik az egybekelés ideje! Jézusnak is várnia kell, míg üthet a beteljesedés órája. Menyasszonya, hiveinek serege, még ma is, kétezer év elmúltával is távol van attól, hogy készen állana a mennyegző számára. A keresztyén egyház még mindig nem az, aminek a Jézus Krisztus menyasszonyának lennie kellene. És ki tudja, még mennyi készüllet és türelmes várakozás után lesz majd csakugyan az! De ez az évszázadok és évezredek mulásának értelme. Ez az Evangélium világosságánál az emberiség történelmének a lényege és magyarázata. Kialakulófélben van e földön a Jé-

zusban hívő és általa megújódott emberek új társas egysége, melyből a hálados szeretet visszhangja száll fel a megváltó isteni szeretet felé. Pál apostol gyakran szemlélte ezt a mennyegzői készülődést maga körül. És abban látta a maga élethivatását, hogy segítsen a Jézus Krisztus menyasszonyát elkészíteni Ura számára. Egy ízben így ír a korinthusi keresztényeknek: „Isteni buzgósággal buzgok értetek; hisz eljegyeztelek egy férfinak, hogy mint szeplőtelen szűzet állítsalak a Krisztus elé.”

Mivel igyekezett hát Jézusnak ez a nagy apostola elkészíteni és méltóvá tenni az egyházat a Völegény számára? Először is az által, hogy életének fáradhatatlan, áldozatos munkájával igyekezett mind szélesebb körre kiterjeszteni a keresztény egyház határait. Ugy látta, hogy a keresztény egyház nem teljes addig, míg a föld minden népét fel nem öleli. Olyan nagy-nak, egyetemesnek ismerte Jézus szere-

tetét, hogy arra elégséges viszontszeretet csak az egyetemes emberiségtől várt. S azért lett a pogányok apostola és büszkén vallotta, hogy neki adatott az a felséges megbízatus, hogy Jézus Krisztus ismeretét válogatás nélkül a népek közkincsévé tegye, göröghöz és barbárhoz csakúgy eljuttassa, mint zsidóhoz. Azóta folyik a keresztyénségnek csodálatos hódító útja a világ népei között s amint egyik nemzet a másik után és egyik faj a másik után beledárasztja a maga elemeit a keresztyén egyház folyamába, szinte a szemünk előtt gyarapszik, gazdagodik, mind teljesebbé és méltóbbá válik a hívek közössége az isteni Völegény szeretete számára. Minden nép, melyet megnyert már az Evangélium, tökéletesebbé tette az egyház életét. És minden nép, melyet még nem nyert meg, késlelteti a teljes tökéletességre jutás napját.

Sokat haladt már az elmúlt kétezer év alatt a keresztyén egyház. A zsidó nép

lelkéből, ahonnan kündült, hozta magával a mélységes büntudatot, az isteni törvény által felzaklatott lelkiismeretet s annak megbékélését a kereszten történt engesztelő áldozat által. Továbbhaladva a görög szellemet bevonva a maga szolgálatába, attól megkapta hitigazságainak olyan át-gondolt, rendszeres kikristályosítását, hogy elméleti dogmák dolgában el volt látva évezredekre. A római élet medreibe behatolva, ettől a csodálatos szervezőképességű néptől megtanulta, mint illeszkedik bele mint gyakorlati tényező intézményszerűen az emberiség életébe. A népvándorlástól megtermékenyített középkori nemzetek körében megteremtette a keresztyén művészetet és megtanulta igazságait a színek, a formák, a csúcsívek nyelvén prédikálni. Az újkor hajnalán a német népbensőségteljes kedélyvilágában hatalomra kapva megteremtette az erőteljes független egyéni keresztyénségnek azt a típusát, mely csak a lelkiismeret belső tekintélyére

hallgat. Francia és svájci közvetítéssel nyugat felé haladva megint más nemzetek körében a modern demokratikus nemzeti életet éltető és fentartó hatalomként bontakozott ki a keresztyénség. És így tovább. Az Evangélium terjedése sohasem csupán területi és számbeli nyereség volt, hanem mindig tartalombeli gazdagodás is az egyház számára.

De még milyen szegényes minde haladás után is az egyház! Milyen nagy útat kell még ezután megtennie, hogy az egész emberiség egyetemes szeretete szólalhasson meg benne Jézus szeretetének méltó visszhangjaként! Ott vannak még a Keletnek alig érintett milliói! Mi lesz majd, ha India népe is, az emberi élet és a vlág titkaiba oly mélységesen belehatoló bölcselkedő szellemével; Khina népe is, józan gyakorlatias életbölcsségével és hagyománytisztelő alaposságával; Japán népe is títurge, tanulékony útítóképességével — mind felékesítik a Krisztus egyházát a ma-

guk kincseivel! Ha majd mindazok a milliók, melyek most Mohamed félholdjának éjszakai homályában élnek, szintén meglátják az Evangélium felkelő napját és leróják a maguk gazdag hozzájárulását a világkeresztyénség dús tartalmához! És ha majd — amire legritkábban gondolunk, — az elhanyagolt szerecsen faj is keresztyénné lesz és a maga kezdetleges, fejletlen szellemével, mely mégis oly elbűvölő, dalos naivsággal gazdag, megint megtanítja a túlművelt világot arra, hogy mit jelent az örvendező, egyszerű gyermeki bizalom az Atyával szemben! Valamikor teljes lesz a kép. Hiánytalan lesz az egyház szépsége. Az egész emberiség lelke fog benne tükröződni. S akkor a Völegény teljes örömét lelheti szerelmesében.

Akkor ott lesz a többi között az is, amivel a magyar keresztyénség járul hozzá a Krisztus egyházának gazdagbitásához. Vajjon mi lesz? Eddig még bajos megmondani. Sőt kétes, hogy van-e már a

multban olyan sajátlagos hozzájárulásunk a világ keresztyénségének tartalmához, amilyent minden nemzettől elvár Krisztus. Volt idő, amikor nemzeti volt a keresztyénségünk. De akkor nem volt igazán, eléggé keresztyén. Volt viszont idő, amikor a tiszta, erőteljes keresztyénség hullámai borították el nemzetünket, de akkor nem volt nyugodt idő arra, hogy egészen nemzetivé váljék keresztyén életünk. Még a jövőben kell kidolgoznunk azt az ékes-séget, amivel mi is méltóbbá tesszük Jézus Krisztus számára az Ő egyházát. Vajjon mi lesz az? Deák Ferenc egy feljegyzés szerint így nyilatkozott egyszer a magyar nemzet világtörténelmi hivatásáról általában: „Sokat gondolkodtam, hogy a mi nemzetünknek mi lehet a missziója. S úgy láttam történetünk-ből s úgy látom mostani helyzetünk-ből, hogy nekünk az igazságot kell élnünk és küzdenünk s a vallási, nemzetiségi és társadalmi osztályok között az igazságot kell diadalra juttatnunk...” Ha

ez igaz, akkor ebből világosan folyik a magyar keresztyénségnek dicsőséges hivatása is. Ahhoz a minden előítélet és érdek felett diadalmas igazságossághoz, melyet hazánk bölcse érvényesülve akart látni nemzetünk rendkívül bonyolult belső életében, óriási erkölcsi erők kellenek. A nemzetnek mélységes rétegeiben hatalmasan élnie kell az igazságosság mellett még a maga kára árán is szót emelő lelkiismeretnek. Honnan lesz meg ez a nemzeti erkölcsi érettség? Itt nyílik alkalom a keresztyénség hatalmának kifejtésére. Örök példáját állíthatjuk fel itt az egész emberiség számára annak, hogy ahol a lelkek mélyén a keresztyénség ereje működik, ott a politikai, társadalmi, gazdasági élet felszínén is simán haladnak a legkényesebb és legválságosabb problémák is igazságos megoldás felé.

De nemcsak új és új népek bevonásával igyekezett Pál apostol készíteni a Krisztus egyházának tökéletességre jutását. A kül-

ső terjeszkedés mellett a belső tisztítás munkáját is végezte szóval, írással, tettel. Mert már az első napokban kitiűnt, aminek azóta kétezer év a tanúja, hogy a keresztyén egyház rendkívül hajlandó elhanyagolni rendeltetésétől. Azok a bajok, melyek ellen irtó munkát kellene végeznie a világban, fellépnek a saját kebelében is époly hatalommal. Anyagiasság, pártoskodás, világiasság, hitetlenség, kegyetlenség, — mind megtalálták a maguk uralmát a keresztyén egyház felett.

A jelen napok világháborúja is méltán az arcába kergetheti a szégyent a keresztyén egyháznak. Valamikor azt a parancsot kapta Urától, hogy tanítson meg minden népet megtartani mindazt, amit Ő parancsolat. És az Ő parancsolatai között ez volt a legfőbb: „Szeressétek egymást, amiképen én szerettelek titeket.” Azóta húsz évszázad telt el. Volt bőven idő és alkalom ennek a szent megbízatásnak a teljesítésére. Megtette az egyház? Megtanította a

népeket erre a szeretetre? Azt kell látnunk, hogy épen azok a népek, amelyekre legrégibb idő óta terjesztette ki a keresztyénység irányító hatását, amelyeket úgyszólván születésük óta maga nevelt fel jelenkori magas színvonalukra, gyilkos gyűlölettel meresztik egymásra vérben forgó szemeiket és egymás torkát szorongatva igyekeznek egymás kölcsönös megfojtására. Mit csinált az egyház kétezer éven át a nagy parancssal? Hogy emelheti fel porba szegzett szemeit a Völegényre?

Hányszor megisméltődött a keresztyén egyház életében az, amit a Lohengrinmonda Elzája cselekedett. Hiába szabadtotta meg az ármánykodó ellenség kezéből a Grál csodás lovagja és hiába jegyezte el magának a feltétlen bizalom kötelékével örök frigyre: Elza mégis megengedte, hogy épen azok az ármányos rosszakarói közel térközve szívéhez, kétségeket támasszanak benne a titokzatos megmentő iránt. És Lohengrin kénytelen csalódottan távozni

rombadőlt reménységeinek színhelyéről, mert nem talált teljes bizalomra. Hányszor engedte meg a keresztyén egyház is, hogy „első szerelmének” elmultával behálózják és Urától elidegenítsék azok a bűnök és bajok, amelyeknek hatalma alól segítségért kiáltozott valaha s amelyekből kimentette Krisztus az emberi életet. De Ő az egyháznak ilyen hanyatlásaikor nem szakította meg csalódott felháborodással a frigyet, — hanem várt. Tudta, hogy idővel megtisztul és kiépül jegyese minden hibájából és vétkéből és méltó lesz Őhozzá.

Oh, hogy mi is így tudnók nézni a keresztyén egyházat, amikor élénk táruul rengeteg romlásával, undok sebeivel, rút vénhettségével! Hogy meg tudnók tartani iránta szeretetünket, amikor halljuk benne a civakodás vásári zaját; amikor látjuk, milyen megvetéssel és ellenszenvvel tekint egyik felekezete a másikra és szinte reménytelen a szétszakadozottsága; amikor észrevesszük, hogy egyéni dicsvágyak és

J é z u s ö n a r c k é p e i

törekvések színterévé alacsonyodik; amikor tapasztaljuk, hogy mily vak közömbösséggel és élehetlenséggel megy el a legfelségesebb alkalmak és kötelességek mellett, ahelyett, hogy kifejtené a bennerejlő csodás erőket! Krisztus „szerette az egyházat és önmagát adta azért.” Csak az emelje fel bíráló szavát az egyház bünei ellen, akiben ugyanaz a szeretet él! Csak az kifogásoljon és hibáztasson, aki tud imádkozni és fáradozni azért, hogy Jézus vágya beteljesedjék és egykor „önmaga elébe állithassa dicsőségben az egyházat, úgy, hogy azon ne legyen szeplő, vagy sömörögzés, vagy valami afféle; hanem hogy legyen szent és feddhetetlen!” Váljék minden elégedetlenség és minden zúgolódás szolgálattá, mely segít az egyháznak elkészülni a mennyegzőre és méltóvá válni Völegénye számára!

*

És végül néhány szót a „mennyegzőről.”

A jegyesség várakozása, hosszas készülődése közben az tartja fenn a kitartó türelmet, hogy egykor el fog jönni az egybekelésnek napja. Nem tudnók megérteni Jézusnak csodálatos hűségét, megbocsátó, hosszútűrő kitartását egyháza iránt annak megszámlálhatatlan hűtelensége és romlása ellenére is, ha nem tudnók, hogy a jelennek zürzavarain, méltatlanságain át Ő más jövőt lát. Ő bizonyos az egykor beteljesedő tökéletesség felől és azért vár. És itt a földön azok, akik életük odaszentelésével fáradoznak, könnyet, verejtéket és vért is hullatnak a Jézusban megújított emberiség építésére, az Ő egyháza elkészítésére, ezerszer abbahagynák a „hálátlan“ munkát és rég kiábrándultak volna „balgataz idealizmusukból“, ha feléjük is nem szűrődne át a jelennek csalódással, kinnal teljes ködén a dicsőséges jövőnek látomása. De tudják, hogy minden fáradságnak egyszer ki fog tűnni az eredménye, minden reménységnek egyszer eljő

egyszer az összefoglaló betetőzése. A je-
a valósága, minden fejlődésnek elérkezik
gyesség hosszú ideje után eljő a mennyeg-
ző napja. S azért kitartanak híven mind-
halálig, ha „ez a világ nem méltó is rájuk.”

A dolog úgy áll voltaképen, hogy a meny-
nyegző szemmeltartása sietteti a mennyeg-
zőnek napját. Ha az egyház eltéveszti szem
elől azt a dicsőséges beteljesedést, amely
felé sietve szállania kellene, természetesen
lanyhulni fog a vőlegény iránti buzgalma-
ban és el fogja hanyagolni előkészületeit.
A keresztyén egyházban mindig olyankor
emelkedett magasabbra az a virágzó, tiszta,
üde élet, mely Jézushoz méltóbbá tette,
amikor az egyház nem fulladt bele a jelen
ügyeibe, hanem érezte a jövőnek varázsát,
melyre hivatva van. Az első keresztyéne-
ket sokszor fölényes sajnálkozással tekint-
jük azért, mert olyan közel érezték maguk-
hoz a végső, dicsőséges kibontakozást,
mert azt hitték, hogy még az ő idejükben
jő el Jézus, hogy a készülődés után örökre

magához vérv az övét. Inkább tanulnunk kellene pedig ebben tőlük, mint sajnálkozni felettük. Ez az égő reménység, a beteljesedésnek ez a közeli érzése volt a forrása annak a bámulatos pezsgő, lendületes, hódító életnek, mely az első évtizedekben jellemezte a keresztyén egyházat. Soha nem volt azóta annyira méltó Jézushoz az egyház, mint akkor.

Van nekünk egyáltalán reménységünk, vagy csak gondolatunk is az egyház jövőjéről? Nem jutottunk-e oda, hogy sodor az idő árja, amerre akar és mi nem is látunk célt, amelyhez el óhajtanánk jutni, amely felé megfeszítenők evező karjainkat? Nem olyan menyasszony-e ma az egyház, akire nézve nézve közömbössé lett a mennyegző napja? És nem innen származik-e minden lanyhaság és becsúszott romlás?

Oh, hogy megértenők megint azt, amiről Jézus is oly sokat szólott és az Ő első tanítványai is annyit elmélkedtek, azt az elfelejtett, jelentéktelen frázissá vált igére-

tet, hogy Jézus el fog jönni másodszor is e földre! Titokzatos, nehézségekkel teli lehet a mai ember számára Jézus visszajövetelének a gondolata, amihez az egyház múltjában annyi forró reménység tapadt. De vissza kell hódítanunk ezt a bizodalmat, ha reményteljes, céltudatos felvirágozást akarunk látni az egyház életében. Meglehet, hogy ezer kíváncsi kérdés közül, ami e körül a prófécia körül felzajlik, egyre sem tudunk felelni. Jézus maga is úgy akarta, hogy az Ő visszajövele hely, idő, módok dolgában határozatlan, csak lényegében világos reménységként lebegjen tanítványai előtt. A lényeg felől nem hagyott kétséget. Hirdette és hirdettette, hogy az emberiségnek lesz még egyszer egy nagy találkozása Ő vele, az idők végén meg fog jelenni ég és föld láttára. Uj lesz ez a megjelenése minden eddigi jelenlétével szemben. Amikor először megjelent, alázatosan és szeliden jött, fáradságot és szentvedést hordozni. Akkor dicsőségben és hatalomban

fog eljönni ítélni és uralkodni. Most is jelen van, amint ígérte: „a világ végéig.“ De most a nagy világ előtt elrejtett, csak híveinek titkos belső világában megnyilatkozó ez a jelenléte. Akkor nyilvánvalóvá lesz és mindenek szemtől-szembe kerülnek vele.

Az egyház reménysége az, hogy ez a dicsőséges megjelenés mennyegzője lesz; hogy akkor a tökéletessé vált szeretetnek örök egységébe, elszakíthatatlan közösségébe olvad az isteni Megváltó és a megváltott emberiség; hogy attól kezdve örökké valóban Ő lesz „minden mindenkben“ és dús kárpótlást nyer maga is szeretetének nagy áldozatáért, hosszútűrő várakozásáért és dús kárpótlást ad az egyháznak is a készülődés idejének sok küzdelme és szenvedése után.

Az egyház kötelessége pedig az, hogy magában és maga által előkészítse az emberiséget erre a mennyegzőre; hogy munkája által odajuttassa a megváltott, megszentelt és megdicsőített emberi életet,

hogy egykor a Teremtőnek és teremtményeinek ez az örök egyesülése, a végtelen mennyei és a véges földi szeretetnek az a kölcsönös kielégíttetése bekövetkezessék és a világ eljusson arra a célra, amire teremtetett.

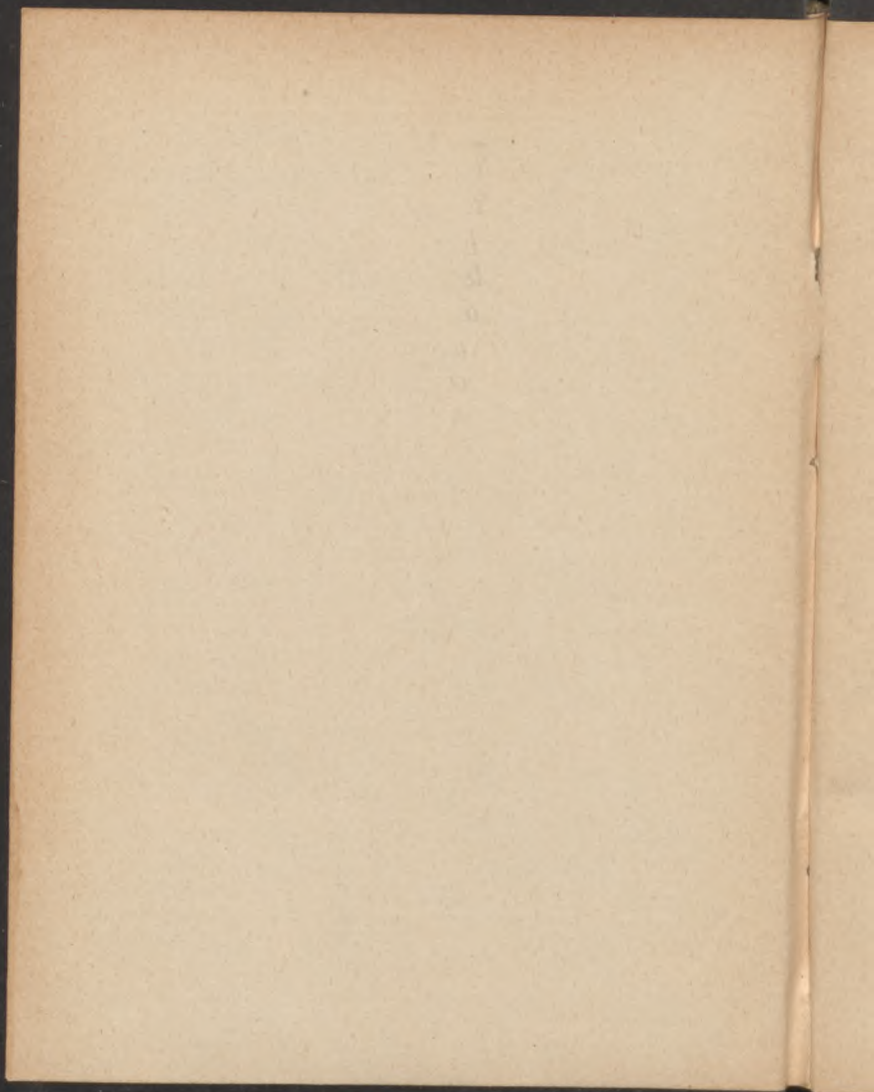
*

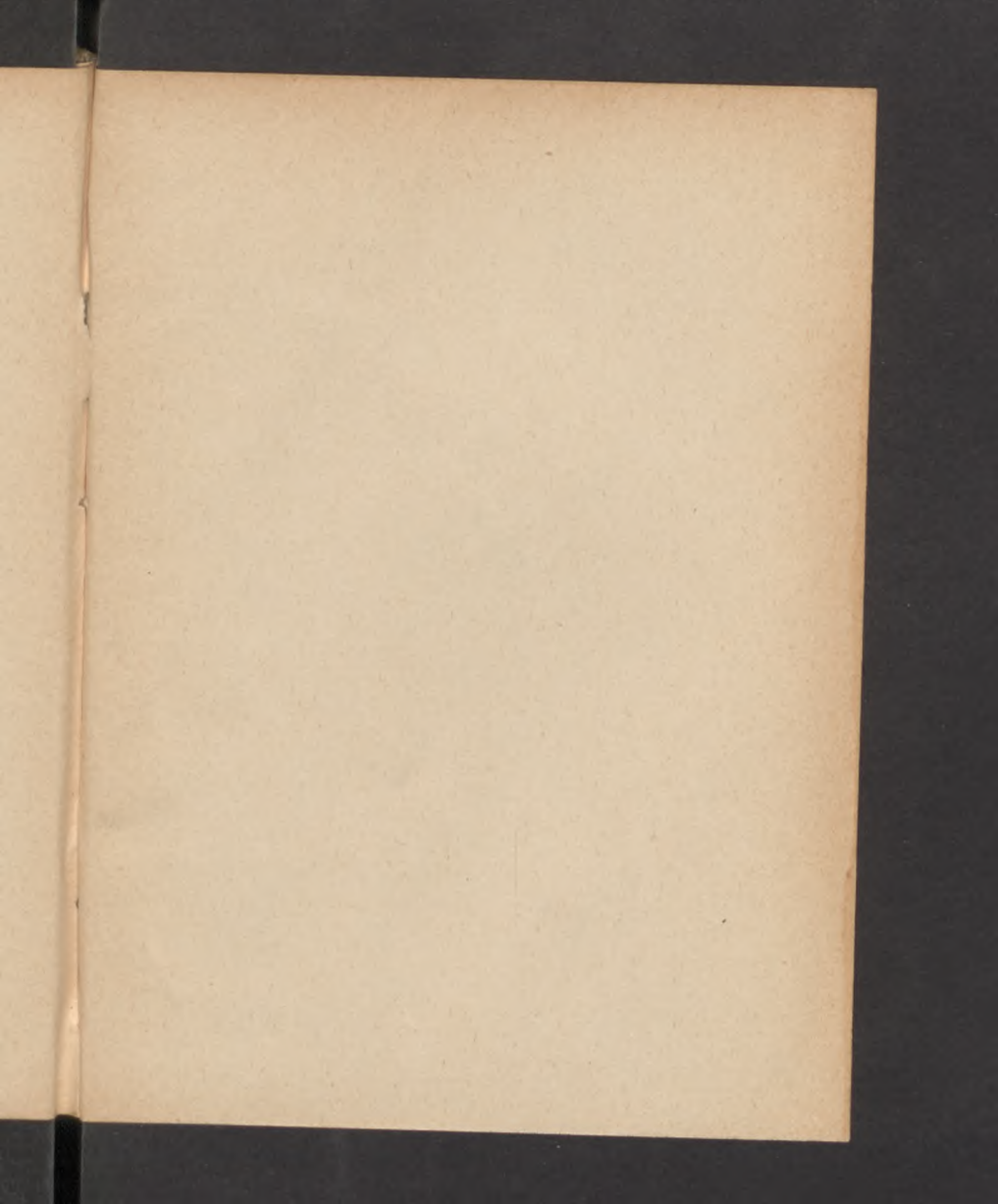
Messze magasságba ragadtak bennünket e gondolatok, melyek a „vőlegény“ képében bennerejlenek. Térjünk vissza az élet közelebb fekvő dolgaihoz. Akinek szokatlan az Evangéliumnak ily szélesebb vonatkozású gondolatait követni, talál azért valamit a „vőlegény“ képében, ami egyéni életét érinti.

Az egyháznak isteni Urával való egyesülése olyan dicsőség, melyben mindnyájunknak rész juthat. A királyi mennyegző asztalához mindenki hivatalos. Az útszélikoldús is. A csontka-bonkák is. Van a jelen életen túl leirhatatlan boldogság, mely mindnyájunk számára elkészíttetett. A mi korunknak arra van ugyan elsősorban szüksége, hogy az Evangéliumot mint a je-

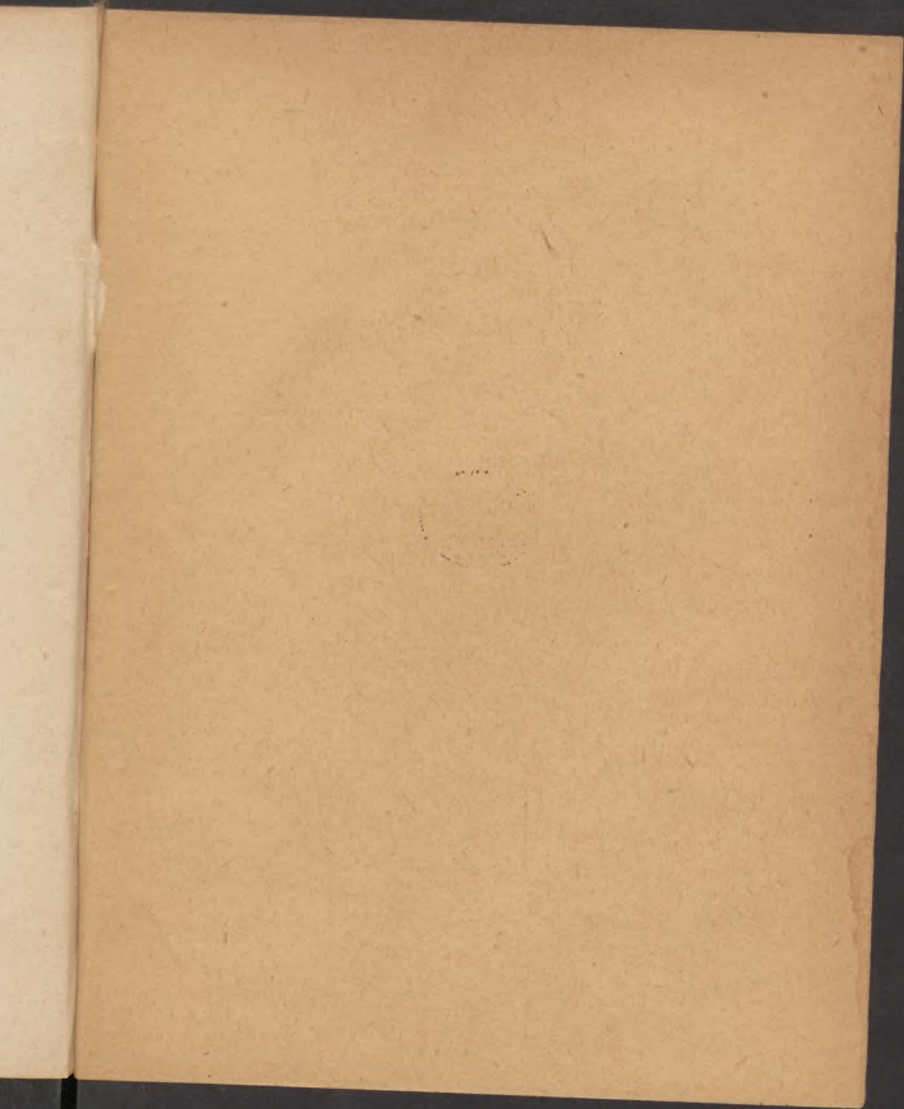
len élet átalakító és minden kérdésében megoldást nyújtó hatalmát ismerje meg. De ez nem azt jelenti, hogy elfelejtkezhetünk arról a felséges világosságról, mely belőle a halál utáni titokzatos jövőbe árad. És épen ezekben az időkben, amikor a halál és a földiek bizonytalansága úgy a szemünkbe mered! Amikor a szívéinkhöz ezer szállal odakötött ifjú nemzedékben olyan széles rendet vág a harcmezők rettenetes kaszája; amikor annyi földi terv összeomlik, annyi évtizedes munka gyümölcse foszlik semmivé, annyi bizalom s reménység rendül meg, amit a láthatókhöz fűztünk: ilyenkor, ha valaha, érezzük, hogy ez az élet nem lehet magában cél, csak út valami más felé. A jelenvalók nem elégíthetnek ki. Itt nincs maradandó otthonunk. Van-e a jövőben? Van-e másutt?

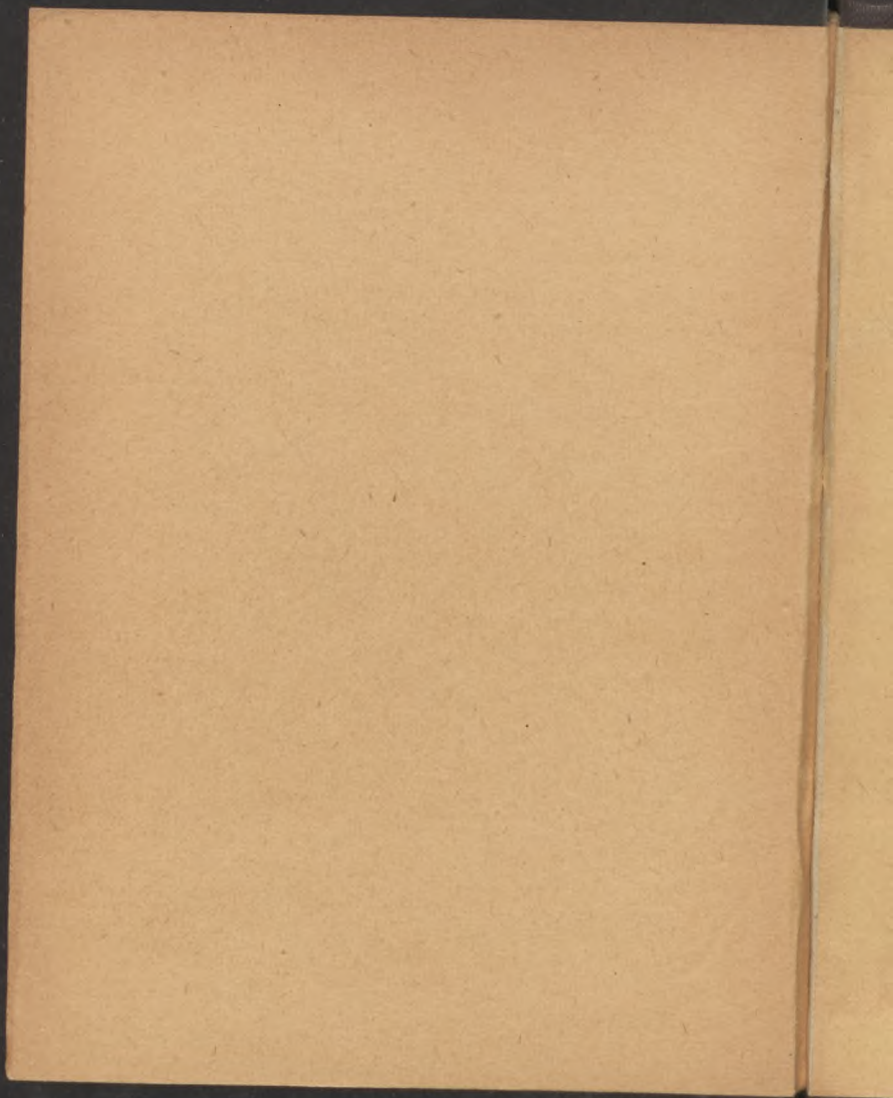
Hadd csengjen a fülünkbe a mennyegző örömeke, amelyre minket is várnak minden harc és küzködés után! „Jó a vőlegény! Jőjjetek elébe!”



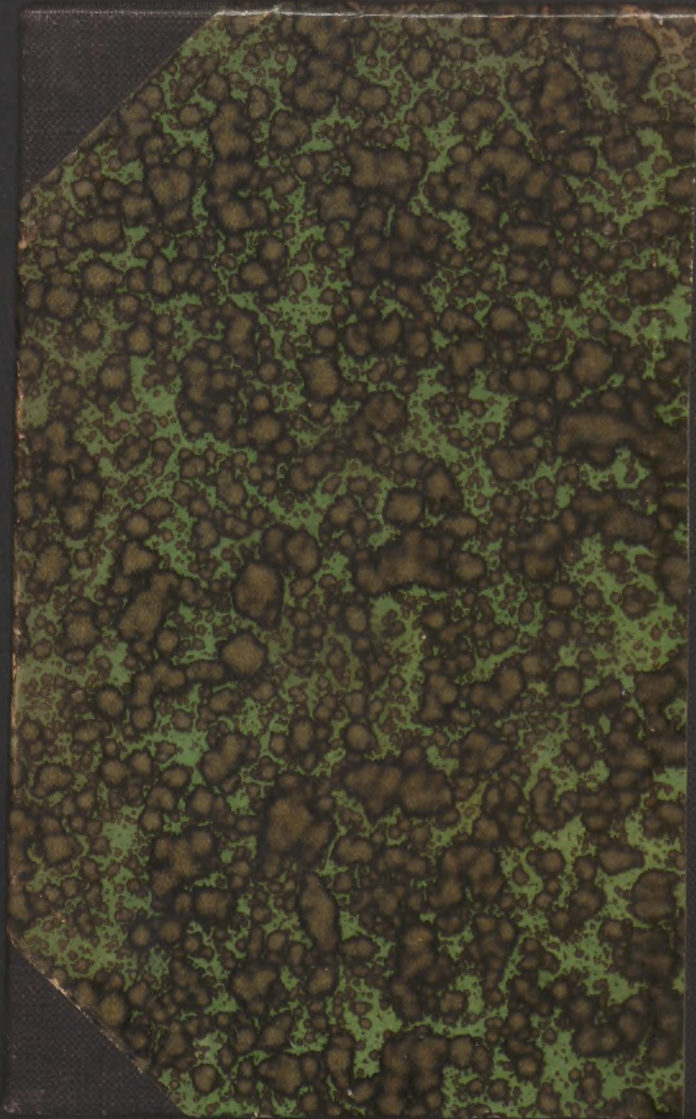












Victor János

JÉZUS
ÖN-
ARCKÉPEI

N. M.